

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

A

S. O. U.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1942:31

FINANSDEPARTEMENTET

BETÄNKANDE MED FÖRSLAG

TILL

SKÄRPT BESTRAFFNING AV
FALSKDEKLARATION

M. M.

AVGIVET AV

*inom Finansdepartementet tillkallade
sakkunniga*

S T O C K H O L M

1 9 4 2

Statens offentliga utredningar 1942

Kronologisk förteckning

1. Betänkande med förslag till plan för organisationsarbetet inom försvarsväsendet. Beckman. 733 s. Fö. (Till betänkandet höra *dels* en bilaga innehållande personalförteckningar m. m., avsedd endast för tjänstebruk, *dels* ock ett hemligt bihang i tre delar.)
2. Betänkande med förslag till lag med särskilda bestämmelser om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag. Marcus. 22 s. Fi.
3. Promemoria rörande bostadsförsörjningen. Av A. Johansson. Beckman. 77 s. S.
4. De yngre sjukhusläkarnas avlönings-, arbets- och bostadsförhållanden. Beckman. 106 s. S.
5. Promemoria med förslag till utvidgad vanhävdslagstiftning. Marcus. 55 s. Jo.
6. Utredning rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningens ordnande. 1. Allmänna uppgifter angående den tekniskt-vetenskapliga forskningsverksamhetens nuvarande läge m. m. — Allmänna synpunkter rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningen. — Erforderliga åtgärder för den tekniskt-vetenskapliga forskningens främjande och statens medverkan därvid. Hæggström. 195 s. H.
7. Utredning rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningens ordnande. 2. Förslag till åtgärder för främjande av den tekniskt-vetenskapliga forskningen på byggnadsområdet. Hæggström. 76 s. H.
8. 1938 års pensionssakkunniga. Betänkande med förslag till tjänste- och familjepensionsreglementen för arbetare i statens tjänst. Marcus. 135 s. Fi.
9. 1941 års lärarlönesakkunniga. Betänkande med förslag till folkskolans avlöningsreglemente m. m. Marcus. 191 s. Fi.
10. Betänkande med förslag till brandlag och brandstadga m. m. Norstedt. 164 s. K.
11. Betänkande med utredning och förslag angående betygssättningen i folkskolan. Hæggström. 330 s. E.
12. Utredning rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningens ordnande. 3. Förslag till åtgärder för skogsproduktforskningens ordnande. Hæggström. 124 s. H.
13. Betänkande och förslag angående förhållandet mellan arbetsuppgifter och löneställning vid statens järnvägar. Del 4. Järnvägsstyrelsen. Beckman. 88 s. K.
14. Promemoria angående hyresreglering. Norstedt. 54 s. Ju.
15. Betänkande med förslag till lag om vapenfria värppliktiga. Beckman. 108 s. Fö.
16. Betänkande med förslag rörande den centrala förvaltningsverksamheten inom försvarsväsendet. Hæggström. 360 s. Fö.
17. Betänkande med utredning och förslag angående barnmorskväsendet. Idun. 101 s. 1 karta. S.
18. Beskattningsorganisationssakkunnigas betänkande med förslag till ändrad organisation av kammarrätten. Marcus. 128 s. Fi.
19. Betänkande med utredning och förslag angående semester för husmödrar. Norstedt. 96 s. S.
20. Utredning angående värmekostnaden i hyreshus. Idun. 187 s. S.
21. Betänkande med förslag till främjande av utskyldsbetalning genom erkända skatteförmedlingskassor. Marcus. 96 s. Fi.
22. Förslag till ny lag om behörighet att utöva läkarkonsten, m. m. Norstedt. 251 s. S.
23. Promemoria med förslag angående registreringer av landets företagare m. m. Marcus. 60 s. H.
24. Betänkande angående bilregistrering m. m. Hæggström. 103 s. 12 bil. K.
25. Statsmakterna och folkhushållningen under den till följd av stormaktskriget 1939 inträdda krisen. Del 2. Tiden juli 1940—juni 1941. Idun. 504 s. Fo.
26. 1941 års lärarlönesakkunniga. Betänkande med förslag till avlöningsreglemente för de högre kommunala skolorna. Marcus. 96 s. Fi.
27. Stadsplaneutredningen 1942. 1. Förslag till åtgärder för snabbare handläggning av stadsplane och tomtindelningsärenden m. m. Norstedt. 94 s. Ju.
28. Strafflagberedningens promemoria med förslag till lag om eftergift av åtal mot minderåriga m. m. Marcus. 56 s. Ju.
29. Socialvårdskommitténs betänkande 4. Förslag till ändrad bidragsförskottslag m. m. Beckman. 82 s. S.
30. Betänkande angående revision av tjänsteförteckningen i vad avser allmänna civilförvaltningen. Del 2. Byråchefs- och rådstjänster m. m. Norstedt. 184 s. Fi.
31. Betänkande med förslag till skärpt bestraffning av falskdeklaration m. m. Marcus. 99 s. Fi.

Ann. Om särskild tryckort ej anges, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelse bokstäverna till det departement under vilket utredningen avgivits, t. ex. E. = ecklesiastikdepartementet, Jo. = jordbruksdepartementet. Enligt kungörelsen den 3 febr. 1922 ang. statens offentliga utredningars yttre anordning (nr 98) utgivas utredningarna i omslag med enhetlig färg för varje departement.

BETÄNKANDE MED FÖRSLAG

TILL

SKÄRPT BESTRAFFNING AV
FALSKDEKLARATION

M. M.

AVGIVET AV

*inom Finansdepartementet tillkallade
sakkunniga*

STOCKHOLM 1942

ISAAC MARCUS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG

427951

STATENS OFFENTLIGA FÖRVALTNINGEN
FINANSDEPARTEMENTET

BETÄNKANDE MED FÖRSLAG
TILL
SKÄRPT BESTÄMMELSE
FÖR FÄLLEKÄRLARATION

M. M.

AV

inom Finansdepartementet tillika
sakkunniga

STOCKHOLM 1912
ISRAEL MARZEL BOKTRYCKERI-ÅTERFÖRLAG

Till Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Finansdepartementet.

Med stöd av Kungl. Maj:ts den 28 november 1941 meddelade bemyndigande har Herr Statsrådet den 6 december 1941 tillkallat chefen för finansdepartementets rättsavdelning, numera t. f. statssekreteraren E. L. Eckerberg, professorn S. H. Nial samt t. f. underståthållaren K. G. A. Sandström såsom sakkunniga för utredning av frågan om skärpt bestraffning av falskdeklaration m. m. Åt t. f. underståthållaren Sandström uppdrogs att i egenskap av ordförande leda de sakkunnigas arbete. Till sekreterare åt de sakkunniga har utsetts assessorn i Svea hovrätt Henning Nilsson.

För behandling av frågor, vilka berört allmänna strafflagens tillämplighetsområde, hava de sakkunniga haft överläggningar med straffrättskommittén vid sammanträden den 27 mars och den 21 april 1942.

Sedan de sakkunnigas arbete numera slutförts, få de sakkunniga härmed vördsamt överlämna betänkande med förslag till skärpt bestraffning av falskdeklaration m. m.

Stockholm den 18 juni 1942.

K. G. A. SANDSTRÖM.

ENAR ECKERBERG.

HÅKAN NIAL.

/ *Henning Nilsson.*

Till Helt Stadsrådet och Chefen för Kungl. Vårdnadsstyrelsen.

Med stöd av Kungl. Maj:ts den 28 november 1941 utfärdade beslut har Helt Stadsråd den 6 december 1941 tillfälligt chefen för nämnda nämndens rättsavdelning, nuvarande statssekreteraren Einar Eckerberg, utnämnd till samtliga undersökningsfunktioner i K. V. Stadsrådets nämnd för utredning av frågor om skuld förklarad av försäkringsaktörer m. m. Åt l. l. undersökningsfunktionerna utöver till utredning av utdragna ledna de sakkunniga utreda. Till sekretariatet för nämnda nämnd utsatts assessorn i Sver. hovrätt Henning Nilsson.

För behandling av frågor vilka berör nämnda nämndens tillhörande personräde, hava de sakkunniga samt överläggningar med stadsrådsnämnden vid sammankomsten den 25 mars och den 21 april 1942.

Sedan de sakkunnigas arbete numera avslutats till nämndens nämnd fördras överlämna befäkningsord för den till nämnd befädd till nämndens deklamation m. m.

Stockholm den 18 juni 1942.

K. G. A. SANDSTRÖM

EINAR ECKERBERG

EINAR ECKERBERG

Henning Nilsson

FÖRFATTNINGSFÖRSLAG

Förslag

till

lag om straff i vissa fall för undandragande av skatt m. m. (skattestrafflag).

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Har någon till bouppteckning eller i deklARATION, journal eller annan skriftlig handling, som skall tjäna till ledning vid fastställande av skatt eller annan allmän avgift, uppsåtligen lämnat oriktig uppgift, ägnad att för honom eller någon som han företräder leda till frihet från eller till för låg skatt eller avgift, straffes med dagsböter, ej under trettio, eller fängelse eller, där omständigheterna äro synnerligen försvårande, med straffarbete i högst två år.

2 §.

Har oriktig uppgift, som i 1 § sägs, icke lämnats uppsåtligen, men har den som lämnat uppgiften vid dess avgivande gjort sig skyldig till grov vårdslöshet, straffes med dagsböter, ej under tio, eller fängelse i högst sex månader.

3 §.

Är någon delaktig i brott mot denna lag, straffes efter ty i 3 kap. allmänna strafflagen för varje fall är stadgat.

4 §.

Vad i denna lag stadgas äger icke tillämpning å gärning, som annorstädes än i allmänna strafflagen är med straff belagd.

5 §.

Åtal för brott mot denna lag skall, där den oriktiga uppgiften lämnats till bouppteckning, anhängiggöras vid allmänna underrätten i den ort, där den döde skolat svara i mål som rörde hans person, eller, om behörig domstol ej sålunda finnes, vid Stockholms rådhusrätt. Har den oriktiga uppgiften lämnats till ledning för taxering, skall åtal anhängiggöras vid allmänna underrätten i taxeringsorten eller, om oriktiga uppgifter lämnats till ledning för taxering i olika taxeringsorter, vid allmänna underrätten i någon av dem. Då i annat fall än nyss sagts uppgiften äger samband med rörelse eller verksamhet, skall åtal anställas vid allmänna underrätten i den ort, där rörelsen

eller verksamheten bedrivits. I övriga fall må brott mot denna lag åtalas an-
tingen vid allmänna underrätten i den ort, där den brottsliga handlingen före-
tagits, eller, om brottet fullbordats å ort inom annan allmän underrätts dom-
värjo, vid sistnämnda underrätt.

6 §.

Böter, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1943.

Förslag

till

**förordning om ändring i vissa delar av taxeringsförordningen
den 28 september 1928¹ (nr 379).**

Härigenom förordnas, att 39 § 4 mom., 49 § 4 mom., 141 § 1 och 2 mom.,
142 och 143 §§ samt 144 § 1 och 2 mom. taxeringsförordningen den 28 sep-
tember 1928¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

39 §.

4 mom. Angående ansvar för underlåtenhet att avlämna självdeklaration
eller att göra anmälan om begagnande av anstånd med självdeklarations av-
lämnande jämlikt 36 § 1 mom. tredje stycket meddelas föreskrifter i 141 §.

49 §.

4 mom. Angående ansvar för underlåtenhet att avlämna virkesdeklaration
eller att göra anmälan om begagnande av den jämlikt 48 § medgivna rätt att
med virkesdeklarations avlämnande njuta anstånd i enlighet med bestäm-
melserna i 36 § 1 mom. tredje stycket meddelas föreskrifter i 141 §.

141 §.

1 mom. Har den, som enligt 26 § 1 mom. är pliktig avgiva självdeklaration,
underlåtit att inom föreskriven tid avlämna sådan deklaration, och har han
tillika till någon, som är skyldig att utan anmaning enligt 33 § eller efter
anmaning enligt 35 § 1 mom. meddela uppgift rörande till honom utbetalt
belopp eller för hans räkning inestående medel, lämnat oriktig upplysning

¹ Senaste lydelse se beträffande 39 § 4 mom., 49 § 4 mom., 141 § 1 och 2 mom., 142 §,
143 § 3—5 mom. och 144 § 1 mom. SFS 1935:255 samt beträffande 143 § 1 mom. SFS 1938:
374.

rörande namn eller andra förhållanden under sådana omständigheter, att det kan antagas hava skett i syfte att försvåra uppgiftsskyldighetens behöriga fullgörande, straffes med dagsböter, minst trettio.

Har den, som enligt 43 § 1 mom. är pliktig avgiva virkesdeklaration, underlåtit att föreskriven tid avlämna sådan deklaration, och har han tillika till någon, som är skyldig att efter anmaning meddela uppgift rörande honom enligt 47 §, lämnat oriktig upplysning rörande namn eller andra förhållanden under sådana omständigheter, att det kan antagas hava skett i syfte att försvåra uppgiftsskyldighetens behöriga fullgörande, straffes på sätt i första stycket sägs.

2 mom. Hörsammas ej anmaning att inkomma med självdeklaration, som bort avgivas på grund av 26 § 1 mom., eller med virkesdeklaration, som bort avgivas på grund av 43 § 1 mom., straffes den försumlige med dagsböter.

Har den, som först efter anmaning enligt 26 § 2 mom. eller 43 § 2 mom. är pliktig avgiva självdeklaration eller virkesdeklaration, underlåtit att hörsamma sådan anmaning, och efterkommer han icke heller förnyad anmaning, straffes på sätt i första stycket sägs.

Straff för förseelse, som avses i detta moment, inträder icke, där för underlåtenheten visas gilligt ursäkt.

142 §.

Den, som ej behörigen fullgör vad honom enligt 18, 19, 23, 33 eller 34 §, 35 § 1 eller 2 mom., 40 a § 2 eller 3 mom., 42 § 2 mom., 42 § 4 mom. första stycket eller 47 § åligger, skall, där ej försummelsen eljest är med straff belagd, böta högst trehundra kronor. Vad nu sagts gälle ock om den, som ej behörigen fullgör vad honom åligger jämlikt förordnande, som meddelats enligt 35 § 4 mom. eller 42 § 4 mom. andra stycket eller 42 § 5 mom.

143 §.

Om ansvar å den, som i självdeklaration eller virkesdeklaration eller till sådan deklaration hörande handling eller i särskild uppgift angående renskötsel eller i upplysning, som i 32 eller 46 § avses, uppsåtligen eller av grov vårdslöshet lämnat oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

Därest landskamrerare på grund av upplysningar från ordförande i taxeringsnämnd eller eljest finner anledning antaga, att någon gjort sig skyldig till brott, som avses i första stycket, skall landskamreraren göra anmälan härom till vederbörande allmänne åklagare.

144 §.

1 mom. Förseelse, som i 140 §, 141 § 1, 2 eller 4 mom. eller 142 § omförmäles, åtalas vid allmän domstol.

Åtal jämlikt 141 §, 1, 2 eller 4 mom. skall, då den deklarations- eller uppgiftsskyldige här i riket har hemortskommun, anhängiggöras vid den allmänna underrätt, inom vars domvärjo hemortskommunen är belägen, och eljest vid allmänna underrätten i den ort, där den taxering skall äga rum, för vilken deklarationen, uppgiften eller upplysningen skolat ligga till grund.

Förseelse, som i 141 § 1, 2 eller 4 mom. eller 142 § sägs, är föremål för allmänt åtal, men förseelse, som i 140 § omförmäles, må, där den ej innefattar tjänstefel, av allmän åklagare åtalas endast där målsägande angivit densamma till åtal.

2 mom. Där, i andra fall än i 143 § eller 144 § 1 mom. avses, till följd av uraktlåtet fullgörande av de i denna förordning meddelade föreskrifter eller av annan orsak fråga uppstår om tillämpning av stadgat bötesansvar eller förelagt vite, skall av vederbörande landskamrerare, ordförande eller ledamot i beskattningsnämnd i första instans eller annan behörig person anmälan därom göras hos länsstyrelsen, som har att, efter prövning av härvid förekommande förhållanden, förordna om uttagande av de böter eller viten, vartill någon finnes hava gjort sig förfallen, samt vidtagna de åtgärder, som anmäld försummelse eller utebliven verkställighet av vad i denna förordning stadgas för övrigt kan påkalla.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1943.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 4 § 8 mom. förordningen den 23 oktober 1908 (nr 128) angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter.

Härigenom förordnas, att 4 § 8 mom. förordningen den 23 oktober 1908 angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter skall er-hålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

4 §.

8 mom. Deklaration, varom — — — för denna.

Angives icke — — — beräknade bruttoinkomsten.

Om ansvar i vissa fall å den, som i deklaration lämnat oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1943.

Förslag
till
förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 6 november 1908 (nr 129) angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper.

Härigenom förordnas, dels att 17 § förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper skall upphöra att gälla dels ock att 12, 15 och 16 §§ samma förordning¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

12 §.

Den, som enligt 4 eller 8 § är pliktig upprätta avräkningsnota över köp eller byte av fondpapper men underlåter att sådant fullgöra eller att förse upprättad nota med föreskriven stämpel, straffes med dagsböter eller fängelse i högst sex månader. Hade avräkningsnotan ej skolat förseas med stämpel, böte tio kronor.

Om ansvar i vissa fall å den, som i av honom upprättad avräkningsnota lämnat oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

15 §.

De i 12 § första stycket samt 13 och 14 §§ omförmälda förseelser åtalas av allmän åklagare vid allmän domstol.

Varder kontrahent — — — avseende ålegat.

16 §.

Böter, som ådömas enligt denna förordning, tillfalla kronan.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1943.

¹ Senaste lydelse av 15 och 17 §§ se SFS 1933: 245.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 11 § 1 mom. förordningen den 8 juni 1923 (nr 155) angående omsättnings- och utskänkningskatt å spritdrycker.

Härigenom förordnas, att 11 § 1 mom. förordningen den 8 juni 1923 angående omsättnings- och utskänkningskatt å spritdrycker skall erhålla följande ändrade lydelse.

11 §.

1 mom. Om ansvar i vissa fall å den, som i uppgift, varom i 3 § sägs, upptager lägre köpeskilling än den verkliga, så ock å den, som i uppgift, varom i 8 § förmäles, av annat egentligt brännvin än som avses i 5 § eller av andra spritdrycker än egentligt brännvin upptager mindre myckenhet än som försålt, stadgas i skattestrafflagen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1943.

Förslag

till

förordning angående ändrad lydelse av 8 § förordningen den 3 maj 1929 (nr 62) om särskild skatt å bensin och motorsprit.

Härigenom förordnas, att 8 § förordningen den 3 maj 1929 om särskild skatt å bensin och motorsprit skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

8 §.

1. Den, som — — — femtusen kronor.
2. Om ansvar i vissa fall å den, som lämnar oriktig uppgift rörande utlämnad bensin, stadgas i skattestrafflagen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1943.

Förslag

till

förordning angående ändrad lydelse av 15 och 18 §§ förordningen den 31 januari 1932 (nr 17) om accis å silke.

Härigenom förordnas, att 15 och 18 §§ förordningen den 31 januari 1932 om accis å silke skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

15 §.

Om ansvar i vissa fall å den, som i deklaration lämnat oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

18 §.

Åtal för — — — allmän domstol.

Förseelse, som i 14 eller 16 § omförmäles, åtalas av allmän åklagare.

Förseelse, varom — — — åtal angives.

—————

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1943.

—————

Förslag

till

förordning angående ändrad lydelse av 16 och 19 §§ förordningen den 14 juni 1933 (nr 329) om skatt å oljekakor och vissa slag av fodermjöl.

Härigenom förordnas, att 16 och 19 §§ förordningen den 14 juni 1933 om skatt å oljekakor och vissa slag av fodermjöl skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

16 §.

Om ansvar i vissa fall å den, som i deklaration lämnat oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

19 §.

Förseelse, som i 15 eller 17 § omförmäles, åtalas av allmän åklagare vid allmän domstol.

Förseelse, varom — — — åtal angives.

—————

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1943.

—————

Förslag

till

förordning angående ändrad lydelse av 15 och 17 §§ förordningen den 24 maj 1934 (nr 172) om skatt å kli.

Härigenom förordnas, att 15 och 17 §§ förordningen den 24 maj 1934 om skatt å kli skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

15 §.

Om ansvar i vissa fall å den, som i deklARATION lämnat oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

17 §.

Åtal för förseelse, varom i 13, 14 eller 16 § omförmäles, anhängiggöres vid allmän domstol.

Förseelse, som i 13 eller 14 § avses, är icke föremål för allmänt åtal, med mindre den av statens spannmålsnämnd till sådant åtal anges.

Förseelse, som — — — åklagare åtalas.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1943.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 12 och 14 §§ förordningen den 3 maj 1935 (nr 142) angående skatt å vissa för drivande av automobil använda brännoljor.

Härigenom förordnas, att 12 och 14 §§ förordningen den 3 maj 1935 angående skatt å vissa för drivande av automobil använda brännoljor skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

12 §.

Om ansvar i vissa fall å den, som i deklARATION lämnat oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

14 §.

Länsstyrelse äger — — — enligt 11 §.

Åtal för förseelse, som i 13 § omförmäles, skall anhängiggöras vid allmän domstol. Sådant åtal må ej åtalas av allmän åklagare, där den ej av målsägande anges till sådant åtal.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1943.

Förslag

till

förordning angående ändrad lydelse av 13 och 16 §§ förordningen den 7 juni 1935 (nr 259) om accis å margarin och vissa andra fettvaror.

Härigenom förordnas, att 13 och 16 §§ förordningen den 7 juni 1935 om accis å margarin och vissa andra fettvaror skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

13 §.

Om ansvar i vissa fall å den, som i deklaration lämnat oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

16 §.

Åtal för — — — allmän domstol.

Förseelse, som i 12 eller 14 § omförmäles, åtalas av allmän åklagare.

Förseelse, varom — — — åtal angives.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1943.

Förslag

till

förordning angående ändrad lydelse av 12 och 14 §§ förordningen den 7 juni 1935 (nr 280) om veteavgift.

Härigenom förordnas, att 12 och 14 §§ förordningen den 7 juni 1935 om veteavgift¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

12 §.

Om ansvar i vissa fall å den, som i deklaration lämnat oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

14 §.

Åtal för — — — Stockholms rådhusrätt.

Förseelse, som i 10 eller 11 § avses, är icke föremål för allmänt åtal, med mindre den av den i 4 § omförmälda nämnden till sådant åtal angives.

Förseelse, varom — — — åklagare åtalas.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1943.

¹ Senaste lydelse av 14 § se SFS 1938: 446.

Förslag
till
kungörelse om ändrad lydelse av 9 och 11 §§ kungörelsen den 20 juni 1935 (nr 363) med tillämpningsföreskrifter till förordningen den 7 juni 1935 (nr 279) angående slaktdjursavgift.

Härigenom förordnas, att 9 och 11 §§ kungörelsen den 20 juni 1935 med tillämpningsföreskrifter till förordningen den 7 juni 1935 (nr 279) angående slaktdjursavgift skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

9 §.

1. Underlåter innehavare av slakteriinrättning, som avses i 1 § b) förordningen angående slaktdjursavgift, att inom stadgad tid avlämna deklaration eller bryter sådan innehavare mot stadgandet i 7 § andra stycket denna kungörelse, böte från och med tjugufem till och med trehundra kronor.

2. Om ansvar i vissa fall å den, som i deklaration eller vid fullgörande av uppgiftsskyldighet, som avses i 7 § andra stycket, lämnat oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

11 §.

Åtal för — — — allmän domstol.

Förseelse, som i 9 § 1 mom. avses, är icke föremål för allmänt åtal, med mindre den av statens jordbruksnämnd till sådant åtal anges; och må förseelse, varom i 10 § sägs, endast efter målsägandes angivelse av allmän åklagare åtalas.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 januari 1943.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 30 § förordningen den 15 december 1939 (nr 887) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker.

Härigenom förordnas, att 30 § förordningen den 15 december 1939 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker skall erhålla följande ändrade lydelse.

30 §.

Om ansvar i vissa fall å den, som i forsedel, journal, deklaration eller annan handling, som tjänar till ledning vid fastställandet av den beskattningsbara myckenheten maltdrycker, lämnat eller infört oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1943.

Förslag

till

förordning angående ändrad lydelse av 13 § förordningen den 22 december 1939 (nr 919) om skatt å läskedrycker.

Härigenom förordnas, att 13 § förordningen den 22 december 1939 om skatt å läskedrycker skall erhålla följande ändrade lydelse.

13 §.

Om ansvar i vissa fall å den, som i journal, deklaration eller annan handling, vilken tjänar till ledning vid fastställandet av den beskattningsbara myckenheten läskedrycker, lämnat eller infört oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1943.

Förslag

till

kungörelse angående ändrad lydelse av 12 § kungörelsen den 14 juni 1940 (nr 481) med tillämpningsföreskrifter till förordningen den 14 juni 1940 (nr 478) om nöjesskatt.

Härigenom förordnas, att 12 § kungörelsen den 14 juni 1940 med tillämpningsföreskrifter till förordning samma dag om nöjesskatt skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

12 §.

Om ansvar i vissa fall å den, som i uppgift, varom i 4 § sägs, lämnat oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

Underlåter anordnare — — — 300 kronor.

Böter tillfalla kronan.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 januari 1943.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 14 § förordningen den 21 juni 1940 (nr 621) angående avgift för smör, som användes för framställning av grädde.

Härigenom förordnas, att 14 § förordningen den 21 juni 1940 angående avgift för smör, som användes för framställning av grädde, skall erhålla följande ändrade lydelse.

14 §.

Om ansvar i vissa fall å den, som i bok, deklARATION eller annan handling, som tjänar till ledning vid fastställandet av avgift, lämnat eller infört oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1943.

Förslag

till

förordning angående ändrad lydelse av 25 § och 26 § 1 mom. förordningen den 13 december 1940 (nr 1000) om allmän omsättningsskatt.

Härigenom förordnas, att 25 § och 26 § 1 mom. förordningen den 13 december 1940 om allmän omsättningsskatt skola erhålla följande ändrade lydelse.

25 §.

Om ansvar i vissa fall å den, som i uppgift, varom i 7 § förmåles, eller i uppgift till ledning för egen taxering till allmän omsättningsskatt lämnat oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

26 §.

1 mom. Talan om utdömmande av vite enligt 23 eller 24 § anhängiggöres vid den allmänna underrätt, inom vars domvärjo den skattskyldiges hemortskommun är belägen.

—————
Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1943.
—————

Förslag

till

förordning angående ändrad lydelse av 9 och 11 §§ förordningen den 25 maj 1941 (nr 251) om varuskatt.

Härigenom förordnas, att 9 och 11 §§ förordningen den 25 maj 1941 om varuskatt skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

9 §.

Den som utan föreskriven anmälan bedriver tillverkning, som i 1 § första stycket avses, eller efter sådan anmälan, som i 5 § 2 mom. sägs, fortsätter rörelsen eller i strid mot förbud, varom i 7 § 2 mom. sägs, förfogar över vara, straffes med dagsböter, ej under tjugu.

Underlåter någon — — — trehundra kronor.

11 §.

Om ansvar i vissa fall å den, som i deklaration lämnat oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

—————
Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1943.
—————

Förslag
till
**förordning angående ändrad lydelse av 65 och 68 §§ förordningen
den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvoskatt.**

Härigenom förordnas, att 65 och 68 §§ förordningen den 6 juni 1941 om arvsskatt och gåvoskatt skola erhålla följande ändrade lydelse.

65 §.

Om ansvar i vissa fall å den, som till bouppteckning, i deklaration eller eljest lämnat oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

68 §.

Förseelse, som omförmåles i 66 §, åtalas av allmän åklagare.

—————

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1943.

MOTIV

I. De sakkunnigas uppdrag.

Den närmare innebörden av de sakkunnigas uppdrag framgår av det yttrande av chefen för finansdepartementet, vilket intagits i statsrådsprotokollet för den 28 november 1941 och som ligger till grund för beslutet om tillkallandet av de sakkunniga. I detta yttrande anfördes bland annat följande:

I skrivelse den 21 november 1941 ha fullmäktige i riksbanken framhållit, att utvecklingen på penningmarknaden aktualiserat behovet av åtgärder i syfte att motverka en alltför riklig betalningsmedelsförsörjning samt att härvid kunde komma i fråga såväl åtgärder av penningpolitisk art som andra ingripanden, vilka kunde vara ägnade att stödja de penningpolitiska strävandena. I sistnämnda hänseende ha fullmäktige understrukit betydelsen av en begränsning av den fria köpkraften och därvid såsom särskilt svåråtkomlig med de vanliga medlen betecknat den köpkraft, som härrör från de fria inkomsterna samt från rörelsevinster från vissa kategorier av självständiga företag. Enligt fullmäktiges åsikt skulle en effektivisering av taxerings- och uppborrdsförfarandet i syfte att åstadkomma en riktig beskattning av ifrågakvarande inkomster och vinster vara av stort värde även ur penningpolitisk synpunkt.

Vad fullmäktige sålunda anfört har jag inledningsvis velat erinra om, då jag nu ber att få till behandling upptaga frågan om skärpt bestraffning av falskdeklaration samt liknande brott och förseelser. En dylik straffskärpning har redan tidigare stått på dagordningen och har numera ytterligare aktualiserats till följd av såväl de av fullmäktige berörda förhållandena som den skärpta beskattningen, vilken ökat angelägenheten av en effektiv och riktig taxering. Frågan om en straffskärpning bör ses i samband med de förslag om åtgärder till förstärkning av taxeringsorganisationen som jag senare denna dag torde få anmäla.

Enligt 22 kap. 1 § strafflagen är straffet för bedrägeri fängelse i högst sex månader eller straffarbete i högst två år, dock att, där omständigheterna äro synnerligen försvarande, tiden för straffarbetet må höjas till fyra år samt, där de äro synnerligen mildrande, böter må ådömas. Försök till bedrägeri är icke straffbelagt.

Den 30 maj innevarande år beslöt Kungl. Maj:t att inhämta lagrådets utlåtande över, bl. a., förslag till lag om ändring i vissa delar av strafflagen. Enligt detta förslag är straffet för »bedrägeri» straffarbete i högst två år eller fängelse, för »bedrägligt beteende» böter eller fängelse samt för »grovt bedrägeri» straffarbete i högst sex år. Försök till sådant brott straffbelägges enligt förslaget, dock lindrigare än fullbordat brott.

Ett förfarande, varigenom någon uppsåtliga meddelar oriktiga, ofullständiga eller eljest vilseledande uppgifter och sålunda föranleder att det allmänna undandrages skatt eller annan liknande inkomst, läser i och för sig både enligt gällande strafflag och enligt föreliggande förslag till ändringar däri kunna hänföras under bedrägeribegreppet. Däremot skulle ett försök att sålunda undandraga det allmän-

na dylik inkomst icke kunna bestraffas enligt gällande strafflag men väl enligt ändringsförslaget. Ha de vilseledande uppgifterna icke lämnats uppsåtligen utan allenast av vårdslöshet, kan förfarandet icke inrymmas under någon av bestämmelserna i vare sig gällande strafflag eller ändringsförslaget.

Även i den mån dessa förfaranden sålunda i och för sig skulle kunna betecknas såsom bedrägeri eller försök därtill äro de dock genom speciallagstiftning undandragna området för allmänna strafflagens bedrägeribegrepp. I ett flertal författningar på finanslagstiftningens område finnas nämligen bestämmelser om straff för den som genom svikligt förfarande undandrar det allmänna den genom vederbörande författning reglerade inkomsten. I vissa fall straffas dylika brott jämväl å försöksstadiet, och i ett par fall — exempelvis felaktig självdeklaration enligt taxeringsförordningen — har även grov vårdslöshet ansetts böra straffläggas. Straffet utgöres i regel allenast av böter, vilka ställts i viss relation till det skatte- eller liknande inkomstbelopp som genom förfarandet undandragits eller kunde ha undandragits det allmänna (s. k. normerade böter). I några fall utgöres dock straffet av dylika böter eller frihetsstraff. Den brottslige är därjämte i förekommande fall skyldig gälda det undandragna beloppet.

Att ifrågavarande s. k. defraudationshandlingar i bestraffningshänseende bedömts mildare än bedrägeri enligt allmänna strafflagen har i straffrättslitteraturen förklarats i huvudsak därmed, att det allmänna i sitt offentlighetsliga förhållande till den enskilde förskaffat sig betydligt större möjligheter att framtinga och pröva upplysningar än som förefinnas enskilda emellan, att dessa defraudationshandlingar följaktligen icke i samma grad som det vanliga bedrägeribrottet kunna hota att undergräva förtroendet i den mänskliga sammanlevnaden, att den enskilde, då han utför en sådan handling, ofta känner sig stå i försvarsställning gent emot det allmännas krav på ekonomiska uppoffringar från hans sida samt att i varje fall det allmänna rättsmedvetandet faktiskt bedömer dessa handlingar mildare än bedrägeribrottet.

Ehuru vad sålunda framhållits kan vara förtjänt av ett visst beaktande, bör dock betydelsen därav icke överskattas. Detta gäller till en början det allmänns möjligheter till kontroll, vilka i praktiken av olika skäl vanligen icke äro större och kanske ofta rent av mindre än de som enligt avtal eller eljest stå den enskilde till buds i hans ekonomiska mellanhavanden med andra. Icke heller synes man i detta sammanhang böra tillmäta alltför stort värde åt den hos den enskilde understundom förekommande uppfattningen, att skatter och andra avgifter till det allmänna innebära uppoffringar som han nödgas göra utan motsvarande kompensation. Det allmänna rättsmedvetandet slutligen lärer vid bedömningen av nu förevarande defraudationshandlingar ha rönt visst inflytande av såväl den nuvarande lagstiftningens inställning till desamma som ock den omständigheten att dessa handlingar, vilka förvisso äro vanligt förekommande, icke så ofta bli beivrade.

I yttrandet lämnades härefter en redogörelse för ett av Kungl. Maj:t vid 1935 års riksdag framlagt förslag angående ökad skattekontroll och skärpning av straffen för falskdeklaration, vilket förslag emellertid endast i förstnämnda hänseendet vann riksdagens bifall. I fortsättningen av yttrandet anförde chefen för finansdepartementet:

Rörande verkningarna av den genom 1935 års riksdagsbeslut vidtagna skärpningen av skattekontrollen torde numera tillräcklig erfarenhet ha vunnits för ett bedömande av huruvida en skärpning av straffet för falskdeklaration kan vara behöfvlig. Såsom jag tidigare antytt är denna kontroll allt fortfarande otillräcklig för att förhindra att ett ej obetydligt antal skattskyldiga falla för frestelsen att avgiva felaktiga deklamationer. Särskilt beträffande vissa kategorier skattskyldiga

äro kontrollmöjligheterna mycket begränsade, och man torde också ha anledning befara att skattefusk här förekommer ganska ofta. Misstänkta eller t. o. m. tämligen uppenbara försök till sådant fusk lära också för närvarande icke sällan undgå beivran. Jag ämnar i annat sammanhang föreslå åtgärder med syfte att skärpa skattekontrollen på vissa punkter men vill redan vid detta tillfälle framhålla angelägenheten av att rättsvårdens effektivitet även på detta område i möjligaste mån upprätthållas. Allmänhetens vilja att lojalt fullgöra sin deklarations-skyldighet kan icke undgå att bli undergrävd, därest begångna brott, och i all synnerhet uppenbara sådana, icke bli i tillbörlig omfattning beivrade.

Genom de nu antydda åtgärderna kan säkerligen åtskilligt stå att vinna till bekämpande av skattefusk. Till följd av den skärpta beskattningen kan emellertid frestelsen att undandraga sig skatt förutsättas numera vara större än tidigare, och man kan näppeligen hoppas åstadkomma en så effektiv kontroll att icke utsikterna att undkomma densamma fortfarande skola verka förledande på mången. Enligt min mening erfordras därför tillika en skärpning av straffet för falskdeklaration så att åtminstone de grövre formerna därav beläggas med urbota straff. Härigenom skulle tillika i lagstiftningen lämnas stöd åt den allt mer stadgade uppfattningen rörande den allvarliga karaktären av detta brott mot det allmänna.

Vid behandlingen år 1935 av frågan om skärpt straff för falskdeklaration sade jag mig anse goda skäl föreligga för att med bedrägeri enligt strafflagen jämställa alla åtgärder mot bättre vetande, varigenom någon undandraget eller söker undandraga det allmänna skatt eller andra avgifter. Av detta uttalande, vilket jag alltjämt vidhåller, framgår bl. a., att man enligt min mening icke bör bland den mångfald mer eller mindre likartade defraudationsbrott, som behandlas i den svenska finanslagstiftningen, utvälja allenast ett eller annat att hänföras under bedrägeribegreppet eller eljest erhålla en särställning i fråga om straffsanktionen.

En utredning av förevarande fråga bör enligt min mening nu verkställas. Därvid bör beaktas, att det med hänsyn till brottens natur synes vara lämpligt att bibehålla en reaktion av samma innebörd som de normerade böterna, antingen såsom straff eller såsom påföljd utan straffkaraktär. Vare sig den ena eller andra formen väljes, uppkommer fråga om ådömande av sådant straff eller sådan påföljd jämte frihetsstraff; väljes påföljdsformen kan även ifrågakomma att ådöma påföljden vid sidan av dagsbotsstraff. Vid utformningen av straffbestämmelserna bör såvitt möjligt undvikas att brotten i fråga, från att tidigare ha varit lindrigare bestraffade än det vanliga bedrägeriet i dess olika former, bli hårdare bestraffade än sistnämnda brott. Därest en motsvarighet till normerade böter kommer att ingå i straffet eller att såsom en särskild påföljd knytas till detta, måste denna avvägning erbjuda vissa svårigheter.

Under utredningens gång torde även böra undersökas lämpligheten av gällande straffbestämmelser rörande underlåtenhet att lämna uppgifter till ledning för egen eller annans taxering jämte andra liknande förseelser, vilka kunna få till följd att inkomst undandrages det allmänna.

I den mån utländsk — och särskilt nordisk — lagstiftning i ämnet kan erbjuda någon ledning för dessa frågor bedömande, synes den böra beaktas.

II. Författningar, vilka beröras av de sakkunnigas utredning.

De sakkunniga hava ansett sin första uppgift vara att upprätta en fullständig förteckning över författningar, i vilka förekomma straffbestämmelser för oriktiga uppgifter, som medfört eller kunnat medföra frihet från eller uttågande av för låg skatt eller annan allmän avgift. I förteckningen torde även böra omnämnas sådana bestämmelser, i vilka straff finnas utsatta för underlåtenhet att lämna uppgifter med sådant resultat som nu nämnts.

A. Taxeringsförfordningen.

Den författning, som i detta sammanhang tilldrager sig det största intresset, är taxeringsförfordningen av den 28 september 1928 (nr 379).

I vilken omfattning taxeringsförfordningens bestämmelser äga tillämpning framgår av stadgandet i 1 § samma förordning, att taxering till beskattning enligt *kommunalskattelagen*, enligt *förordningarna om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt* och *om särskild skatt å förmögenhet* samt enligt *lagen om skogsaccis* verkställas av särskilda beskattningsnämnder i den ordning, som angives i taxeringsförfordningen.

Enligt 143 § 1 mom. gälla följande bestämmelser:

Har någon i självdeklaration eller därtill hörande handling eller i särskild uppgift angående renskötsel eller i upplysning, som avses i 32 § taxeringsförfordningen, mot bättre vetande lämnat oriktigt meddelande, som är ägnat att leda till frihet från taxering eller till för låg taxering, skall han böta, om det oriktiga meddelandet blivit vid taxeringen följt, högst fem gånger den inkomst- och förmögenhetsskatt samt den särskilda skatt å förmögenhet, som därigenom undandragits, och i annat fall högst fem gånger den inkomst- och förmögenhetsskatt samt den särskilda skatt å förmögenhet, som skulle hava undandragits, i händelse det oriktiga meddelandet blivit följt vid taxeringen, i vardera fallet dock minst 50 kronor. Därest det oriktiga meddelandet avsett förhållande, som utövat eller kunnat utöva inverkan allenast å taxering till kommunal inkomstskatt, är straffet böter, om det oriktiga meddelandet blivit vid taxeringen följt, högst 25 öre för varje skatteöre, som därigenom kommit att icke påföras den skattskyldige, och i annat fall högst 25 öre för varje skatteöre, som icke skulle påförts den skattskyldige, därest det oriktiga meddelandet blivit följt vid taxeringen, i vardera fallet dock minst 50 kronor.

Har någon i virkesdeklaration eller därtill hörande handling eller i upplysning, som avses i 46 § taxeringsförfordningen, lämnat sådant oriktigt meddelande, som förut nämnts, skall han böta, om det oriktiga meddelandet bli-

vit vid taxeringen följt, högst en krona för varje tiotal kronor rotvärde, som därigenom icke blivit taxerat, och i annat fall högst en krona för varje tiotal kronor rotvärde, som icke skulle hava taxerats, i händelse det oriktiga meddelandet blivit följt vid taxeringen, i vartdera fallet dock minst 50 kronor.

I 143 § 2 mom. föreskrives, att om oriktigt meddelande, varom i 1 mom. förmäles, icke lämnats mot bättre vetande, men den som lämnat meddelandet vid dess avgivande gjort sig skyldig till grov vårdslöshet, vad i 1 mom. stadgas skall hava motsvarande tillämpning, dock må böterna bestämmas till högst hälften av vad i nämnda mom. sägs, men likväl ej lägre än 25 kronor.

Vidare stadgas i 143 § 3 mom. att den, som uppsåtligen förleder annan till förseelse, som i 1 mom. sägs, eller vid utförande av förseelsen med råd eller dåd uppsåtligen hjälper, så att gärningen därigenom sker, straffas som vore han själv gärningsman. Detsamma gäller ock, om någon vid sådan förseelse i avsikt att bereda den skattskyldige vinning ej behörigen fullgjort skyldighet att meddela uppgift till ledning vid dennes taxering för inkomst eller förmögenhet eller virkestaxering.

Enligt 143 § 4 mom. inträder icke straff enligt denna paragraf för den, som av egen drift beriktigt det oriktiga meddelandet.

Slutligen föreskrives i 143 § 5 mom., att vad 1, 2 och 3 mom. stadgas icke äger tillämpning, då den skyldige för sin förseelse är underkastad ansvar för tjänstefel.

I fråga om *underlåtenhet* att lämna uppgifter till ledning för egen taxering innehåller taxeringsförordningen särskilda straffbestämmelser i 141 § 1—4 mom. De i 1 och 2 mom. upptagna brottsliga gärningarna äro att anse såsom förberedelse till brott enligt 143 § 1 mom. Sålunda stadgas i 141 § 1 mom., att om någon som enligt 26 § 1 mom. är pliktig avgiva självdeklaration, underlåtit att inom föreskriven tid avlämna sådan deklaration, och tillika till någon, som är skyldig att utan anmaning enligt 33 § eller efter anmaning enligt 35 § 1 mom. meddela uppgift rörande till honom utbetalt belopp eller för hans räkning inestående medel, lämnat oriktig upplysning rörande namn eller andra förhållanden under sådana omständigheter, att det kan antagas hava skett i syfte att försvåra uppgiftsskyldighetens behöriga fullgörande, skall han straffas med dagsböter. I 141 § 2 mom. är motsvarande bestämmelse meddelad beträffande virkesdeklaration. De i 141 § 3 och 4 mom. upptagna straffbestämmelserna avse förseelser, vilka närmast hava karaktären av brytande mot ordningsföreskrifter.

Då i andra fall den som är skyldig att lämna uppgifter till ledning för egen taxering underlåter detta, kan denne enligt olika bestämmelser i taxeringsförordningen föreläggas att vid vite fullgöra denna skyldighet; något omedelbart straff kan däremot ej ådömas.

I 142 § stadgas straff för den som ej behörigen fullgör uppgiftsskyldighet till ledning för annans taxering.

Enligt 144 § skall förseelse, som i 141 eller 143 § sägs, åtalas av allmän åklagare vid allmän domstol. Åtal jämlikt 141 § 1—3 mom. eller 143 § skall, då den deklarations- eller uppgiftsskyldige här i riket har hemortskommun,

anhängiggöras vid den allmänna underrätt, inom vars domvärjo hemortskommunen är belägen, och eljest vid allmänna underrätten i den ort, där den taxering skall äga rum, för vilken deklarationen, uppgiften eller upplysningen skolat ligga till grund. Böter, som ådömas enligt förordningen, skola tillfalla kronan.

I 9 § fjärde stycket *förordningen den 27 juni 1927 (nr 321) om skatt vid utskiftning av aktiebolags och solidariska bankbolags tillgångar* föreskrives, att de uti gällande taxeringsförordning rörande taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt givna bestämmelser skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse även med avseende å taxering till utskiftningsskatt. En motsvarande bestämmelse har i fråga om taxering till ersättningsskatt meddelats i 8 § *förordningen den 26 juni 1933 (nr 395) om ersättningsskatt*.

B. Övriga författningar.

Övriga författningar, vilka innehålla straffbestämmelser för oriktiga uppgifter eller för underlåtenhet att lämna vederbörliga uppgifter, varigenom skatt eller annan allmän avgift undandragits eller kunnat undandragas det allmänna, äro — ordnade i tidsföljd — följande:

1. *Förordningen den 23 oktober 1908 (nr 128) angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter.*

I denna förordning föreskrives i 4 § 8 mom., att deklaration i anledning av sådan föreställning, som avses i nämnda paragraf, skall avgivas inom viss tid samt innehålla på heder och samvete avgiven uppgift om beloppet av den vid föreställningen influtna bruttointkomst m. m. Avgives icke behörig deklaration inom sålunda stadgad tid, skall bevillningsavgiften beräknas på närmare angivet sätt.

Vidare stadgas i tredje stycket av samma moment, att om någon i deklaration mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift och därigenom föranlett, att bevillningsavgift blivit fastställd till lägre belopp än vad rätteligen bort utgå, skall han böta från och med fyra till och med tio gånger den bevillningsavgift, som genom det svikliga förfarandet undandragits, dock minst 50 kronor.

2. *Förordningen den 6 november 1908 (nr 129) angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper.*

Denna förordning innehåller i 4 och 8 §§ närmare föreskrifter angående upprättandet av avräkningsnota vid köp eller byte av fondpapper.

12 § är av följande lydelse:

»Den som enligt 4 eller 8 § är pliktig upprätta avräkningsnota över köp eller byte av fondpapper, men underlåter att sådant fullgöra eller att förse upprättad nota med föreskriven stämpel, böte från och med 5 till och med 30 gånger det felande stämpelbeloppet, dock minst 10 kronor. Hade avräkningsnotan ej skolat förseas med stämpel, böte 10 kronor.

Har någon i avräkningsnota, som av honom upprättats, mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift och därigenom föranlett, att stämpelavgift icke till behörigt belopp blivit utgjord, böte från och med 20 till och med 50 gånger det stämpelbelopp, som genom det oriktiga förfarandet undandragits, dock minst 50 kronor.»

Enligt 15 § skola förseelser jämlikt 12 § åtalas av allmän åklagare vid allmän domstol. I 16 § stadgas, att böter enligt förordningen förvandlas vid bristande tillgång efter allmän lag. Av böter, som enligt förordningen ådömas, tillfaller — enligt 17 § — hälften åklagaren och hälften kronan. Finnes särskild angivare, äger han erhålla hälften av åklagarens andel. Ej må i något fall andel, som tillkommer åklagare eller angivare, utgå med högre belopp än 500 kronor för en var av dem.

3. Förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften.

I 47 § stämpelförordningen äro behandlade åtskilliga fall, då ansvar kan ådömas för underlåten stämpelbeläggning samt för oriktiga uppgifter, vilka föranleda restitution av stämpel eller att stämpel icke utgår med rätt belopp. Sälunda stadgas i 47 § 2—10 punkterna följande:

»2. Åsidosätter någon vad i 8 § finnes föreskrivet om stämpelbeläggning av aktiebrev, lottbrev, andelsbevis eller delaktighetsbevis i inländskt bolag, då brevet eller beviset utfärdas, böte tio gånger den felande stämpelns belopp; dock vare minsta bot tjugufem kronor.

Till enahanda ansvar vare den förfallen, som utfärdar certifikat å aktiebrev i utländskt aktiebolag eller andelsbevis, delaktighetsbevis eller lottbrev i utländskt företag av ekonomisk art eller som belånar, försäljer eller på vad sätt det vara må överlåter sådant certifikat eller annan sådan handling, som nu nämnts, utan att handlingen är försedd med i 8 § föreskriven stämpel.

Utgiver någon interimisbevis eller interimskvitto, som i 27 § avses, i annan ordning än där stadgas, böte tio gånger det belopp, varmed motsvarande aktiebrev, lottbrev, andelsbevis eller delaktighetsbevis skolat stämpelbeläggas, dock minst tjugufem kronor. Den som mot bättre vetande lämnar oriktiga uppgifter angående den omfattning, i vilken interimisbevis eller interimskvitton i anledning av meddelat tillstånd blivut utfärdade, samt därigenom föranleder, att hos generalpoststyrelsen nedsatt stämpelavgift eller del därav återbetalas, böte tio gånger det av sådan anledning återbetalade beloppet, dock minst tjugufem kronor.

3. Den obligationsutgivare, som utlämnar obligation utan att därvid förse handlingen med stadgad stämpel, så ock den, som utfärdar certifikat å obligation, vilken utgivits eller är avsedd att utgivas i utlandet, eller som belånar, försäljer eller på vad sätt det vara må överlåter sådan obligation eller därå utfärdat certifikat, utan att handlingen är försedd med i 8 § föreskriven stämpel, böte tjugu gånger den felande stämpelns belopp; dock vare minsta bot tjugufem kronor.

4. Den obligationsutgivare, som här i riket utlämnar obligation, dagtecknad före den 1 juli 1917, samt underlåter att förse obligationen med den i 15 § föreskrivna anteckning, skall böta tjugu gånger den å handlingen belöpande stämpelns belopp; dock vare minsta bot tjugufem kronor.

Varder, enligt vad i 8 § stadgas, aktiebrev, lottbrev, andelsbevis eller delaktighetsbevis i inländskt bolag eller här i riket utfärdad obligation, som utlämnas i ersättning för eller utbyte mot annan dylik handling, ej belagd med stämpel, och underlåter någon, som är pliktig förse aktie- eller lottbrevet, andels- eller delaktighetsbeviset eller obligationen med anteckning om orsaken därtill, att verkställa sådan anteckning, straffes med böter från och med tio till och med etthundra kronor.

5. Anordnare av lotteri, som utan att hava i föreskriven ordning fritagits från skyldigheten att förse lottsedel med stadgad stämpel, utlämnar sådan sedel, utan

att den därvid är försedd med stämpel, skall böta tio gånger den felande stämpelns belopp; dock vare minsta bot tjugufem kronor.

Underlåter anordnare av lotteri, som enligt 56 § fritagits från skyldigheten att förse lottsedel med stadgad stämpel, att påtrycka lottsedel anteckning, varom i nämnda paragraf stadgas, straffes med böter från och med tio till och med ett-hundra kronor.

6. Om köpare av registreringspliktigt eller eljest registrerat fartyg till värde av minst 6 000 kronor eller av lott i sådant fartyg underlåter att inom stadgad tid anmäla fånget till inskrivning i fartygsregistret och därigenom föranleder, att stämpelavgift för fånget icke i behörig ordning erlägges, böte ett belopp, motsvarande den stämpel, varmed anmälan skolat förses, dock minst tjugufem kronor. Lag samma vare för den, som genom byte eller skifte eller på grund av tillskott blivit ägare av fartyg, som här sägs, eller av lott däri.

Om säljare och köpare av icke registreringspliktigt och i fartygsregistret icke infört fartyg till värde av minst 6 000 kronor eller av lott i sådant fartyg underlåta att förse den i 34 § 2 mom. omförmälda anmälan vid dess ingivande till vederbörande länsman eller stadsfiskal med stadgad stämpel, böte vardera hälften av den felande stämpelns belopp, dock vare minsta bot tjugufem kronor. Lag samma vare för dem, som träffat avtal om byte av fartyg, som här sägs, eller av lott däri, eller om förvärv av dylikt fartyg eller lott däri genom skifte eller på grund av tillskott.

Där säljare och köpare av fartyg, varom i andra stycket av detta moment är sagt, eller av lott i sådant fartyg underlåta att inom tid och på sätt, som i 34 § 2 mom. stadgas, om det upprättade avtalet göra anmälan, böte vardera ett belopp, motsvarande den stämpel, varmed anmälan skolat förses, dock vare minsta bot för en var av dem tjugufem kronor; och gäller vad här är stadgat i tillämpliga delar även med avseende å dem, vilka med varandra träffat avtal om byte av fartyg, som här sägs, eller av lott däri, eller om förvärv av dylikt fartyg eller lott däri genom skifte eller på grund av tillskott.

7. Har köpare eller säljare av fast egendom eller av fartyg eller lott i fartyg genom avtal om betalning utöver vad den för lagfarts vinnande eller vid anmälan till fartygsregistret eller, om fartyget icke är registreringspliktigt och ej heller, det oaktat, blivit i fartygsregistret infört, till den i 34 § 2 mom. omförmälda myndighet företedda köpeavhandling eller, vad beträffar fartyg eller lott i fartyg, därvid lämnade uppgift om köpeskillingen innehåller eller genom erläggande eller mottagande av sådan betalning föranlett, att stämpelavgift icke utgjorts för hela det belopp, som betingats för den fasta egendomen med vad därtill hörer eller fartyget eller fartygsslotten, böte två gånger den felande stämpelns belopp, dock icke under tjugufem kronor.

8. Har någon i skriftlig förklaring, varom i 8 § under rubrikerna: köp av fast egendom och köp av fartyg stadgas, mot bättre vetande lämnat oriktigt meddelande och därigenom föranlett, att stämpelavgift å något fång till fast egendom eller fartyg eller fartygsslott icke blivit med behörigt belopp erlagd, böte från och med fyra till och med tio gånger det felande stämpelbeloppet; dock vare minsta bot tjugufem kronor.

9. Där handling, i avseende å vars stämpelbeläggning ansvar i 2, 3, 5 eller 6 mom. stadgas, icke blivit av den, vilken stämpelbeläggnings ålegat, försedd med behörig stämpel, vare även den, vilken såsom bevis om förvärvat rättighet mottager handlingen eller densamma för annans räkning försäljer, belånar eller till betalning företer utan att belägga den med felande stämpel, underkastad det för felaktig eller försummad stämpelbeläggning av handlingen stadgade ansvar.

10. I de fall, varom sägs i denna paragraf, följ ock skyldighet att ersätta kronans förlust.»

Förseelser enligt 47 § åtalas av allmän åklagare vid allmän domstol. Av böter, som enligt förordningen ådömas, tillfaller hälften åklagaren och hälften kronan. Där särskild angivare finnes, tager han hälften av åklagarens andel.

4. Förordningen den 2 juni 1922 (nr 260) om automobilskatt.

I 14 § stadgas, att om ägare av automobil, efter vad därom är särskilt stadgat, dömes till ansvar för det automobilen tagits i bruk, innan densamma registrerats och erhållit igenkänningsmärke, eller för det ägaren underlåtit att till registret göra föreskriven anmälan eller i sådan anmälan mot bättre vetande meddelat oriktig uppgift, skall ägaren tillika förpliktas att utgiva den skatt för automobilen, som genom förfarandet undandragits.

Vidare stadgas i 29 § *motorfordonsförordningen den 23 oktober 1936 (nr 561)* bland annat följande:

»1 mom. Sökes ej inom föreskriven tid registrering — — — straffes den felande med dagsböter. Underlåter någon, som enligt denna förordning är pliktig göra anmälan till automobilregistret, att göra sådan anmälan inom den härför i varje fall stadgade tid, böte från och med 10 till och med 300 kronor.

2 mom. Envar, som vid sökande av registrering eller i anmälan, varom i 1 mom. förmåles, mot bättre vetande meddelar oriktig uppgift, straffes med dagsböter, minst 5.»

5. Förordningen den 17 maj 1923 (nr 116) angående skatt för hundar.

Enligt 5 § skall skattskyldig varje år i viss ordning till vederbörande kommunala uppborndsmyndighet skriftligen anmäla hundar, för vilka skatteplikt föreligger.

I 9 § stadgas bland annat följande:

»Den, som underlåter att fullgöra anmälningsskyldighet, vilken enligt 5 § åligger honom, böte tio kronor och erlägga dubbel hundskatt. — — —

Söker någon genom oriktig uppgift undandraga sig skattskyldighet och är ej gärningen straffbar enligt allmän strafflag, vare straffet böter från och med tio till och med ethundra kronor, och skall dessutom gäldas dubbel hundskatt.»

Åtal för förseelse mot förordningen anhängiggöres vid polisdомstol, där särskild sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare eller, där sådan ej finnes, vid allmän domstol i den ort, där förseelsen skett. Hundskatt, som efter vederbörlig anmälan enligt 5 § eller domstols lagakraftägande utslag är förfallen till betalning, må utmätas lika med kommunalutskylder. Ådömda böter tillfalla kronan.

6. Lagen den 8 juni 1923 (nr 147) om straff för olovlig varuinförsel.

I denna lag stadgas i 1 § 1—3 mom. följande:

»1 mom. Var, som utan behörig tullangivning till riket inför tullpliktig vara, skall för olovlig varuinförsel böta från och med två till och med sex gånger beloppet av den avgift, som för varan bort för statsverkets räkning erläggas till tullverket, dock minst tio kronor. Sker den olovliga införseln i större omfattning eller

yrkesmässigt, vare straffet böter från och med fyra till och med tio gånger beloppet av nämnda avgift, dock minst etthundra kronor, eller fängelse i högst ett år.

2 mom. Om vid förövandets av den olovliga varuinförseln gärningsmannen varit beväpnad och det skäligen kan antagas, att vapnet varit avsett att begagnas till våld eller hot mot den, som velat hindra eller vederbörligen anmäla den olovliga varuinförseln, må i fall, som i första punkten av 1 mom. sägs, dömas till fängelse och i fall, som i andra punkten av samma mom. omförmäles, dömas till straffarbete i högst ett år.

3 mom. Har den olovliga varuinförseln förövats i tjänsten av tjänsteman vid tullverket eller vid lotsverket,

eller har den olovliga varuinförseln förövats av tjänsteman vid postverket eller vid statens järnvägar med avseende å gods, som han i och för sin tjänst haft under händer eller till vilket han av sådan anledning haft tillträde,

dömes till straffarbete i högst två år eller till fängelse.»

Andra kvalificerade fall av olovlig varuinförsel behandlas i 1 § 4 och 5 mom. I 6 mom. stadgas, att därest det av omständigheterna framgår, att olovlig varuinförsel icke skett i avsikt att undandraga varan stadgad avgift till tullverket, skall straffet vara böter, minst 10 högst 500 kronor. 8 och 9 mom. behandla frågan om förverkande av olovligen införd gods m. m. Enligt 10 mom. skall, där olovlig varuinförsel tillika innefattar förbrytelse i tjänsten, denna förbrytelse bedömas enligt allmänna strafflagen.

I 2 § föreskrives, att lika med olovlig varuinförsel skall anses försök därtill.

3 § innehåller bland annat bestämmelser om ansvar å befälhavare å fartyg eller tåg för bristande tillsyn.

4 § 2 mom. stadgar bland annat följande:

»Har någon vid utförsel ur riket av gods, för vilket ifrågasattes restitution av eller befrielse från avgift för statsverkets räkning till tullverket, i angivningsinlägga eller annan handling uppsåtligen lämnat oriktig uppgift, vilken kunnat obehörigen medföra dylik restitution eller befrielse, eller har någon annorledes uppsåtligen sökt obehörigen tillgodogöra sig restitution eller befrielse, som här avses, straffes med böter från och med två till och med sex gånger beloppet av den avgift, som sålunda oriktigt kunnat bliva föremål för restitution eller befrielse, dock minst trettio kronor, eller, vid synnerligen försvårande omständigheter, med fängelse i högst sex månader.

Har restitution eller befrielse, som i detta mom. avses, erhållits, skall straff ådömas enligt allmänna strafflagen.»

Slutligen innehåller 7 § bestämmelser om straff för delaktighet i olovlig varuinförsel.

I detta sammanhang må anmärkas vad i 219 § *tullstadgan den 7 oktober 1927 (nr 391)* stadgas, att om befälhavare eller förare å till tullområde inkommet transportmedel underlåter att i anmälan, varom i 116 § sägs, upptaga gods som medhaves, skall han böta, om godset eller någon del därav är tullbelagt och icke finnes så förstucket eller undandolt, att olovlig införsel därav uppenbarligen är tillämnad, högst ett mot dubbla tullavgiften svarande belopp, dock icke under 10 kronor, eller, om godset är tullfritt, från och med 10 till och med 200 kronor.

7. Förordningen den 8 juni 1923 (nr 155) angående omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker.

I 1 § stadgas, att för spritdrycker som försäljas här i riket skall till staten erläggas en avgift, benämnd omsättningsskatt. Enligt 2 § upptages denna skatt vid systembolagens inköp av spritdrycker. Vid inköp av spritdrycker annorledes än hos partihandelsbolag åligger det — enligt 3 § — systembolag, förutom att inleverera omsättningsskatten, att till kontrollstyrelsen avlämna av bolagets styrelse på heder och samvete bestyrkt uppgift rörande köpeskillingens storlek.

I fråga om utskänkningsskatten, som skall uttagas vid utskänkning av spritdrycker, föreskrives i 5 §, att sådan skatt icke utgår för renat egentligt brännvin av högst 40 procent alkoholhalt.

I 8 § stadgas, att det åligger systembolag att i viss ordning inleverera utskänkningsskatten till statsverket samt att till kontrollstyrelsen avlämna — jämte bevis om inlevereringen — av bolagets styrelse på heder och samvete bestyrkt, specificerad uppgift rörande omfattningen av utskänkning och försäljning.

11 § 1 mom. är av följande lydelse:

»Den, som i uppgift, varom i 3 § sägs, upptager lägre köpeskillning än den verkliga, så ock den, som i uppgift, varom i 8 § förmäles, av annat egentligt brännvin än som avses i 5 § eller av andra spritdrycker än egentligt brännvin upptager mindre myckenhet än som försålts, straffes med böter från och med 1 000 till och med 10 000 kronor eller med fängelse. Den skyldige vare tillika pliktig erlagga felande omsättnings- eller utskänkningsskatt.»

I 11 § 2 mom. stadgas, att om någon underlåter att inom föreskriven tid avlämna sådan uppgift, som i 3 § omförmäles, eller avlämna sådan uppgift eller sådant bevis, varom i 8 § sägs, skall han böta 10 kronor för varje dag uppgiften eller beviset utebliver; och äger kontrollstyrelsen därjämte genom lämpligt vite tillhålla den försumlige att uppfylla sin skyldighet. Där skatt ej i föreskriven ordning inbetalas, må skatten utmätas med det belopp, vartill kontrollstyrelsen efter verkställd undersökning fastställer densamma.

Förseelser mot föreskrifter i förordningen åtalas vid allmän domstol. Böter och viten, som enligt förordningen ådömas, tillfalla kronan.

8. Lagen den 20 juni 1924 (nr 225) med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin.

I 1 § 1 mom. stadgas om olovlig införsel följande:

»Var som utan behörig tullangivning till riket inför spritdrycker eller vin, straffes för olovlig varuinförsel med böter till belopp motsvarande lägst femton, högst tjugufem kronor för liter av de olovligen införda dryckerna, dock minst femtio kronor, eller med fängelse i högst ett år.

Ändå att enligt förestående beräkningsgrund högsta bötesbeloppet i visst fall icke uppgår till 500 kronor, må böterna höjas till nämnda belopp.

Sker den olovliga införseln i större omfattning eller yrkesmässigt, må till straffarbete i högst ett år dömas.»

I 1 § 2 mom. hänvisas i fråga om olika kvalificerade fall av olovlig införsel av spritdrycker och vin till 1 § 2—5 mom. i lagen den 8 juni 1923 om straff för olovlig varuinförsel. Enligt 1 § 3 mom. skall lika med brott, som avses i 1 mom., anses försök därtill. Om delaktighet i brott, som nyss sagts, gäller vad som stadgas i lagen om straff för olovlig varuinförsel.

Beträffande ansvar för olovlig befattning med spritdrycker och vin föreskrives i 5 § 1 mom. följande:

»Var som, utan att kunna såsom gärningsman eller delaktig fällas till ansvar för brott, som i 1 § sägs, för egen eller annans räkning förvärvar, forslar, döljer eller förvarar spritdrycker eller vin, skall, där det är uppenbart, att dryckerna olovligen införts, straffas med böter till belopp motsvarande lägst tio, högst tjugu kronor för liter av de drycker, med vilka han tagit sådan olovlig befattning, dock minst trettio och högst femtusen kronor, eller med fängelse i högst ett år. Angående höjning i visst fall av böternas belopp gäller vad i 1 § 1 mom. andra stycket stadgas.

Kan den tilltalade göra sannolikt, att han vid tiden för gärningens begående icke ägt kännedom om eller anledning misstänka, att dryckerna olovligen införts, vare han från ansvar fri.»

I 5 § 2 mom. stadgas straff för försök och delaktighet. Vidare gälla enligt 6 § särskilda ansvarsbestämmelser för befälhavare å fartyg eller tåg.

9. Förordningen den 11 juni 1926 (nr 207) angående tillverkning och beskattning av brännvin.

I 30 § stadgas straff för den, som olovligen tillverkar brännvin eller bereder mäsik i uppenbart syfte att därav framställa brännvin. Straffet är böter från och med 300 till och med 3 000 kronor. Bedriver någon tillverkning eller beredning i större omfattning eller i försäljningssyfte eller föreligger iterationsfall är straffet fängelse i högst ett år eller böter från och med 500 till och med 5 000 kronor eller, där omständigheterna äro synnerligen försvårande, straffarbete i högst ett år. Vid förmildrande omständigheter kan straffet nedsättas. I 2 mom. meddelas bestämmelser rörande förverkande. Enligt 3 mom. skall den som olovligen tillverkat brännvin tillika dömas skyldig att gälda tillverkningskatt för den myckenhet brännvin som, efter vad utrönas kan, blivit tillverkat, dock för minst 50 liter av normalstyrka.

I 32 § 1 och 2 mom. föreskrives straff för olika fall av undansnillande av brännvin; och i dessa fall skall straffet utgöra böter från och med 100 till och med 5 000 kronor eller fängelse i högst ett år eller, där undansnillning skett i större omfattning eller omständigheterna eljest äro synnerligen försvårande, straffarbete i högst två år. Jämväl vid undansnillning av brännvin skall den brottslige dömas skyldig att utgiva den tillverkningskatt, som belöper på undansnillat brännvin.

Vidare innehåller 38 § särskilda bestämmelser om ansvar för delaktighet.

10. Förordningen den 3 maj 1929 (nr 62) om särskild skatt å bensin och motorsprit.

Enligt 1 § skall särskild skatt erläggas för bensin, som till riket införes eller här tillverkas, ävensom för motorsprit. I 3 § 1 mom. föreskrives, att kontroll

å beskattningen av inom riket tillverkad bensin utövas av kontrollstyrelsen. Enligt 3 § 2 mom. skall den, som ämnar inom riket tillverka bensin, inom viss tid göra skriftlig anmälan därom till kontrollstyrelsen.

I 3 § 3 mom. stadgas bland annat följande:

»Bensin, som tillverkats inom riket, må icke utlämnas från tillverkningsstället annorledes än medelst fakturering, vid vilken skola användas särskilda av kontrollstyrelsen tillhandahållna blanketter. Kopior av samtliga under en månad utställda fakturor skola omedelbart efter månadens utgång insändas till kontrollstyrelsen.»

Vidare äro i 3 § 3 mom. upptagna bestämmelser om inlevereringen av skatten och om rätt för kontrollstyrelsen att erhålla utmätning för ogulden skatt.

8 § är av följande lydelse:

»1. Den, som utan att hava gjort anmälan, som avses i 3 § 2 mom., tillverkar bensin, böte från och med 100 till och med 5 000 kronor.

2. Den, som i syfte att undandraga statsverket skatt å bensin från tillverkningsstället utlämnar bensin i strid mot bestämmelserna i 3 § 3 mom. eller eljest svikligen förfar, böte högst fem gånger det skattebelopp, som genom förfarandet undandragits statsverket. Den sakfällde skall jämväl förpliktas att erlägga skatt, som undandragits.»

Förseelse mot 8 § åtalas av allmän åklagare. Böter, som ådömas enligt förordningen, skola tillfalla kronan.

11. Förordningen den 31 januari 1932 (nr 17) om accis å silke.

Enligt denna förordning skall accis, med vissa undantag, erläggas för silke, som inom riket tillverkas för försäljning eller vidare bearbetning. I 3 § föreskrives, att den, som ämnar inom riket tillverka accispliktigt silke, skall därom göra skriftlig anmälan till generaltullstyrelsen. Enligt 4 § åligger det tillverkare att, sedan anmälan blivit ingiven, inom en månad efter varje kalenderkvartals utgång till generaltullstyrelsen avlämna en på tro och heder avgiven deklARATION rörande mängden av accispliktigt silke, som blivit under kalenderkvartalet av honom till annan levererat eller taget i bruk för vidare bearbetning. Vidare stadgas i 9 §, att om någon försummar att inbetala accis, som det enligt förordningen åligger honom att erlägga, accisen må utmätas med det belopp, vartill generaltullstyrelsen efter verkställd undersökning fastställer densamma.

I 14 § stadgas, att den, som underlåter att inom föreskriven tid avlämna deklARATION, böte från och med 25 till och med 300 kronor, och att generaltullstyrelsen må förelägga den uppgiftsskyldige lämpligt vite.

I 15 § meddelas följande bestämmelser:

»Har någon i deklARATION mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift, så att han därigenom undgått att betala accis eller fått erlägga för låg accis, böte högst fem gånger det belopp, som genom det oriktiga förfarandet undandragits.

Har den oriktiga uppgiften icke lämnats mot bättre vetande, men har den, som lämnat uppgiften, vid dess avgivande gjort sig skyldig till grov vårdslöshet, vare straffet böter, högst två gånger det belopp, som genom den oriktiga uppgiften undandragits.

Den som dömes till straff enligt denna paragraf, skall jämväl förpliktas utgiva den accis, som genom det oriktiga förfarandet undandragits.»

Enligt 16 § skall den som utan att ha gjort sådan anmälan, varom i 3 § sägs, tillverkar silke, straffas med böter, ej under 10 dagsböter, samt gälda föreskriven accis för det silke, som av honom tillverkats.

Åtal för förseelse mot förordningen skall anhängiggöras vid allmän domstol. Förseelse, som i 14, 15 eller 16 § omförmäles, åtalas av allmän åklagare. Böter och viten, som utdömas enligt förordningen, tillfalla kronan.

12. Förordningen den 14 juni 1933 (nr 329) om skatt å oljekakor och vissa slag av fodermjöl.

I 1 § denna förordning stadgas, att skatt skall erläggas för oljekakor och vissa slag av fodermjöl, som bland annat tillverkas inom riket för försäljning. Enligt 4 § skall den, som ämnar inom riket tillverka sådan vara för försäljning, göra skriftlig anmälan därom till kontrollstyrelsen. Det åligger enligt 5 § tillverkare av sådan vara att, sedan anmälan blivit ingiven, inom en månad efter varje kalenderkvartals utgång till kontrollstyrelsen avlämna en på tro och heder avgiven deklARATION rörande den mängd av sådan vara, som under kalenderkvartalet av honom eller för hans räkning till köpare levererats. Vidare stadgas i 9 § — förutom att kontrollstyrelsen må under viss förutsättning meddela tillverkaren förbud att tillverka vara, för vilken skatt skall utgå — att om någon försummar att erlægga skatt, som det enligt förordningen åligger honom att erlægga, skatten må på framställning av kontrollstyrelsen utmätas med det belopp, vartill kontrollstyrelsen efter verkställd undersökning fastställer densamma.

I 15 § föreskrives, att den, som underlåter att inom föreskriven tid avlämna deklARATION, böte från och med 25 till och med 300 kronor, och att kontrollstyrelsen må förelägga den uppgiftspliktige lämpligt vite.

16 § är av följande innehåll:

»Har någon i deklARATION mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift, så att han därigenom undgått att betala skatt eller fått erlægga för låg skatt, böte högst fem gånger det belopp, som genom det oriktiga förfarandet undandragits.

Har den oriktiga uppgiften icke lämnats mot bättre vetande, men har den, som lämnat uppgiften, vid dess avgivande gjort sig skyldig till grov vårdslöshet, vare straffet böter, högst två gånger det belopp, som genom den oriktiga uppgiften undandragits.

Den, som dömes till straff enligt denna paragraf, skall jämväl förpliktas utgiva den skatt, som genom det oriktiga förfarandet undandragits.»

I 17 § stadgas att den som utan att ha gjort sådan anmälan, varom i 4 § sägs, eller i strid mot förbud enligt 9 § tillverkar i 1 § omförmäld vara straffes med dagsböter, ej under 10, samt gælde skatt för den vara, som av honom tillverkats.

Förseelse, som i 15, 16 eller 17 § omförmäles, åtalas av allmän åklagare vid allmän domstol. Böter och viten, som utdömas enligt förordningen, tillfalla kronan.

Genom kungörelse den 6 oktober 1939 (nr 691) med förordnande angående skatten å vissa slag av oljekakor och fodermjöl har förordnats, att skatt jämlikt bestämmelserna i ovannämnda förordning tills vidare från och med den 9 oktober 1939 ej skall utgå.

13. *Förordningen den 24 maj 1934 (nr 172) om skatt å kli.*

I 1 § förskrivs, att för kli, som införes till riket eller som erhålles vid tillverkning inom riket av mjöl eller gryn av vete, skall, där Kungl. Maj:t så förordnar, erläggas skatt efter vad i förordningen stadgas. Enligt 4 § skall den, som ämnar inom riket använda vete för tillverkning av mjöl eller gryn, där- om göra skriftlig anmälan till statens spannmålsnämnd. I 5 § stadgas, att det åligger tillverkare, som i 4 § avses, att till statens spannmålsnämnd avlämna en på tro och heder avgiven deklaration rörande den mängd vete, som under angiven tid använts för tillverkning av mjöl eller gryn. Sådan deklaration skall avgivas även av odlare av vete, där denne försålt vara, för vilken skattskyldighet ej förelegat med hänsyn till att tillverkningen av varan skett för tillgodoseende av odlarens husbehov.

I 13 § föreskrives, bland annat, att om någon försummar den i 4 § föreskrivna anmälningskyldigheten, skall han straffas med dagsböter. Enligt 14 § skall den som underlåter att inom föreskriven tid avlämna deklaration böta från och med 25 till och med 300 kronor; och må statens spannmålsnämnd förelägga den uppgiftspliktige lämpligt vite.

I 15 § stadgas följande:

»Har någon i deklarationen mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift, som är ägnad att leda till frihet från skatt eller för låg skatt, böte högst fem gånger det belopp, som genom det oriktiga förfarandet undandragits eller kunnat komma att undandragas, dock minst tjugufem kronor.

Har den oriktiga uppgiften icke lämnats mot bättre vetande, men har den, som lämnat uppgiften, vid dess avgivande gjort sig skyldig till grov vårdslöshet, böte högst två gånger det belopp, som genom det oriktiga förfarandet undandragits eller kunnat komma att undandragas, dock minst tjugufem kronor.

Den, som dömes till straff enligt denna paragraf, skall jämväl förpliktas att utgiva den skatt, som genom det oriktiga förfarandet undandragits.

Straff för förseelse, varom i denna paragraf förmäles, inträder icke, därest den uppgiftspliktige, innan tiden för skattens inbetalande gått till ända, av egen drift rättat den oriktiga uppgiften.»

Åtal för förseelse, varom i 13—15 §§ omförmäles, anhängiggöres vid allmän domstol. Sådan förseelse är icke föremål för allmänt åtal, med mindre den av statens spannmålsnämnd till sådant åtal angives. Böter och viten som utdömas enligt förordningen tillfalla kronan.

Genom kungörelse den 20 juni 1935 (nr 361) om överflyttande å statens jordbruksnämnd av de uppgifter, som tillkommer statens spannmålsnämnd, statens mjölnämnd och statens slakterinämnd, har Kungl. Maj:t förordnat, att vad i allmän författning eller genom särskilda Kungl. Maj:ts beslut funnes stadgat rörande bl. a. statens spannmålsnämnd skulle i tillämpliga delar hava avseende å statens jordbruksnämnd. Vidare har Kungl. Maj:t genom kun-

görelse den 27 oktober 1939 (nr 789) om överflyttande å statens livsmedelskommission av de uppgifter, som tillkomma statens jordbruksnämnd och folkförsörjningsnämnden, förordnat, att vad i allmän författning eller genom särskilda Kungl. Maj:ts beslut funnes stadgat rörande bl. a. statens jordbruksnämnd i stället skulle i tillämpliga delar hava avseende å statens livsmedelskommission.

Någon skatt å kli uttages icke under nu rådande krisförhållanden.

14. Förordningen den 3 maj 1935 (nr 142) angående skatt å vissa för drivande av automobil använda brännoljor.

I förordningen stadgas följande: För sådan petroleumprodukt (brännolja), som användes för drivande av automobil och för vilken icke utgår skatt enligt förordningen den 3 maj 1929 om särskild skatt å bensin och motorsprit, skall skatt utgå med närmare angivet belopp. Det åligger envar, som har för avsikt att använda brännolja för drivande av automobil att, innan så sker, om förhållandet göra anmälan till länsstyrelsen. Envar, som använder brännolja för drivande av automobil, åligger att avgiva deklARATION, på heder och samvete, angående den myckenhet sådan olja, som under angiven tid förbrukats. Det åligger länsstyrelse att fastställa de myckenheter av brännolja, för vilka skatt skall erläggas, ävensom därå belöpande skatt. Har någon i deklARATION eller annan uppgift, som enligt förordningen avgivits, lämnat oriktigt meddelande, eller har uppgiftspliktig underlåtit avlämna deklARATION eller infordrad upplysning, och har därav föranletts, att skatt icke blivit honom påförd eller blivit påförd till för lågt belopp, skall skatt påföras den skattskyldige till belopp, som genom berörda förfarande undandragits.

Enligt 11 § straffas den som underlåter att inom föreskriven tid avgiva anmälan eller deklARATION enligt förordningen med böter från och med 25 till och med 300 kronor; och må länsstyrelsen förelägga uppgiftspliktig, som underlåtit att inkomma med erforderlig uppgift, lämpligt vite.

12 § är av följande lydelse:

»Har någon i deklARATION mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift, som är ägnad att leda till frihet från skatt eller för låg skatt, böte högst fem gånger det belopp, som genom det oriktiga förfarandet undandragits eller kunnat komma att undandragas, dock minst 25 kronor.

Har den oriktiga uppgiften icke lämnats mot bättre vetande, men har den, som lämnat uppgiften, vid dess avgivande gjort sig skyldig till grov vårdslöshet, vare straffet böter, högst två gånger det belopp, som genom den oriktiga uppgiften undandragits eller kunnat komma att undandragas, dock minst 25 kronor.

Den, som dömes till straff enligt denna paragraf, skall jämväl förpliktas utgiva den skatt, som genom det oriktiga förfarandet undandragits.

Straff för förseelse, varom i denna paragraf förmäles, inträder icke, därest den uppgiftspliktige, innan tiden för avgiftens inbetalande gått till ända, av egen drift rättat den oriktiga uppgiften.»

Vidare stadgas i förordningen, att länsstyrelsen äger ådöma böter eller fälla till utgivande av vite enligt 11 §, att åtal för förseelse, som i 12 § förmäles, skall anhängiggöras vid allmän domstol, att sådan förseelse är

föremål för allmänt åtal, samt att böter och viten, som utdömas enligt förordningen, tillfalla kronan.

15. *Förordningen den 7 juni 1935 (nr 259) om accis å margarin och vissa andra fettvaror.*

I förordningen stadgas följande: I den mån Kungl. Maj:t så förordnar, skall accis erläggas för margarin och vissa andra fettvaror, som inom riket tillverkas för försäljning. Den som inom riket ämnar för försäljning tillverka vara, för vilken accis skall utgå, skall därom göra skriftlig anmälan till kontrollstyrelsen. Det åligger tillverkare att, sedan anmälan blivit ingiven, i viss ordning till kontrollstyrelsen avlämna en på tro och heder avgiven deklARATION rörande den myckenhet accispliktig vara, som under angiven tid av honom eller för hans räkning till köpare levererats. Tillverkare skall samtidigt med avlämnandet av deklARATION erlägga den accis, som belöper å den i deklARATIONEN upptagna varukvantiteten. Försummar någon att inbetala accis, må accisen på framställning av kontrollstyrelsen utmätas med det belopp, vartill kontrollstyrelsen efter verkställd undersökning fastställer densamma.

Enligt 12 § straffas den som underlåter att inom föreskriven tid avlämna deklARATION med böter från och med 25 till och med 300 kronor; och må kontrollstyrelsen förelägga den uppgiftspliktige lämpligt vite.

I 13 § föreskrives följande:

»Har någon i deklARATION mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift, så att han därigenom undgått att betala accis eller fått erlägga för låg accis, böte högst fem gånger det belopp, som genom det oriktiga förfarandet undandragits.

Har den oriktiga uppgiften icke lämnats mot bättre vetande, men har den, som lämnat uppgiften, vid dess avgivande gjort sig skyldig till grov vårdslöshet, vare straffet böter, högst två gånger det belopp, som genom den oriktiga uppgiften undandragits.

Den, som dömes till straff enligt denna paragraf, skall jämväl förpliktas utgiva den accis, som genom det oriktiga förfarandet undandragits.»

Enligt 14 § skall den som utan att göra anmälan till kontrollstyrelsen eller i strid mot av styrelsen meddelat förbud tillverkar accispliktig vara dömas till dagsböter, ej under 10, samt gälda accis för den vara, som av honom tillverkats.

Förseelse som i 12—14 §§ omförmålas åtalas av allmän åklagare vid allmän domstol. Böter och viten som utdömas enligt förordningen tillfalla kronan.

16. *Förordningen den 7 juni 1935 (nr 280) om veteavgift.*

I 1 § föreskrives, att för svenskt eller utländskt vete, som användes för tillverkning inom riket av mjöl eller gryn, skall, där Kungl. Maj:t så förordnar, erläggas viss avgift (veteavgift). Enligt 2 § 1 mom. skall veteavgift ej utgå för sådant vete, varav mot tull eller lön tillverkas mjöl eller gryn för tillgodoseende av odlarens husbehov; dock att — enligt 2 § 2 mom. — där sådant mjöl eller gryn sedermera avyttras eller av odlaren eljest användes för annat ändamål än eget husbehov, veteavgift skall utgå. Enligt 4 § skall den, som

ämnar inom riket använda vete för tillverkning av mjöl eller gryn, därom avgiva skriftlig anmälan, ställd till statens jordbruksnämnd. I 5 § föreskrives skyldighet för tillverkare som i 4 § avses att i viss ordning till statens jordbruksnämnd avlämna en på tro och heder avgiven deklaration rörande den mängd vete, som under angiven tid använts för tillverkning av mjöl eller gryn. Enligt 5 § tredje stycket åligger det i fall, varom i 2 § 2 mom. förmåles, den som avyttrat eller använt varan att inom viss tid till jordbruksnämnden avlämna en på tro och heder avgiven deklaration rörande varan. I 6 § stadgas, att för veteavgiftens erläggande ansvarar tillverkare, som i 4 § avses, eller, om avgiftsskyldighet inträder jämlikt stadgandet i 2 § 2 mom., den som avyttrat eller använt varan.

I 10 § föreskrives bland annat, att om någon försummar den i 4 § föreskrivna anmälningsskyldigheten, skall han straffas med dagsböter.

Enligt 11 § skall den, som underlåter att inom föreskriven tid avlämna deklaration, böta från och med 25 till och med 300 kronor; och må statens jordbruksnämnd förelägga den uppgiftspliktige lämpligt vite.

I 12 § meddelas följande bestämmelser:

»Har någon i deklaration mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift, som är ägnad att leda till frihet från veteavgift eller för låg sådan avgift, böte högst fem gånger det belopp, som genom det oriktiga förfarandet undandragits eller kunnat komma att undandragas, dock minst tjugufem kronor.

Har den oriktiga uppgiften icke lämnats mot bättre vetande, men har den, som lämnat uppgiften, vid dess avgivande gjort sig skyldig till grov vårdslöshet, böte högst två gånger det belopp, som genom det oriktiga förfarandet undandragits eller kunnat komma att undandragas, dock minst tjugufem kronor.

Den, som dömes till straff enligt denna paragraf, skall jämväl förpliktas att utgiva den veteavgift, som genom det oriktiga förfarandet undandragits.

Straff för förseelse, varom i denna paragraf förmåles, inträder icke, därest den uppgiftspliktige, innan tiden för avgiftens inbetalande gått till ända, av egen drift rättat den oriktiga uppgiften.»

Åtal för förseelse mot denna förordning anhängiggöres vid allmän domstol. Då fråga är om anmälan eller deklaration rörande tillverkning av mjöl eller gryn, anställes sådant åtal vid den allmänna underrätt, inom vars domvärjo tillverkningen bedrives, och då fråga är om deklaration, som i 5 § tredje stycket sägs, vid allmänna underrätten i den ort, där den deklara-tions-skyldige har sitt hemvist, eller, om han ej har hemvist här i riket, vid Stockholms rådhusrätt. Förseelse, som i 10, 11 eller 12 § avses, är icke föremål för allmänt åtal, med mindre den av statens jordbruksnämnd till sådant åtal angives. Böter och viten som utdömas enligt förordningen tillfalla kronan.

Såsom av förenämnda kungörelse den 27 oktober 1939 (nr 789) framgår skall vad i allmän författning eller genom särskilda Kungl. Maj:ts beslut finnes stadgat rörande bl. a. statens jordbruksnämnd i stället i tillämpliga delar hava avseende å statens livsmedelskommission.

Anmärkas må, att veteavgift icke uttagits för tiden efter den 31 augusti 1940.

I detta sammanhang torde böra omnämnas *kungörelsen den 21 augusti*

1935 (nr 499) med tillämpningsföreskrifter till förordningen om veteavgift. I denna kungörelse stadgas i 2 §, att för åtnjutande av frihet från veteavgift jämlikt stadgandet i 2 § 1 mom. förordningen om veteavgift skriftlig förklaring fordras av den, för vilkens räkning vetet mot tull eller lön förmales, att vetet odlats av honom och att mjölet eller grynet därav avses för hans husbehov. Enligt 9 § kungörelsen straffas den, vilken i sådan förklaring mot bättre vetande lämnar oriktig uppgift, med dagsböter.

17. *Kungörelsen den 20 juni 1935 (nr 363) med tillämpningsföreskrifter till förordningen den 7 juni 1935 (nr 279) angående slaktdjursavgift.*

I 1 § förordningen den 7 juni 1935 angående slaktdjursavgift föreskrives, att viss avgift (slaktdjursavgift) skall, där Kungl. Maj:t så förordnar, upptagas för (a) kött, som godkänts vid besiktning enligt lagen angående köttbesiktning och slakthus, samt (b) kött, som godkänts vid besiktning enligt av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter och härrör av djur, slaktat i enskild, på av Kungl. Maj:t fastställda villkor under offentlig kontroll ställd slakteriinrättning (kontrollslakteri). Vidare stadgas i förordningen, att uppbörd av slaktdjursavgift, som utgår enligt 1 § a), skall omhändervhas av det samhälle, genom vars försorg köttbesiktningen ägt rum, att för erläggande av slaktdjursavgift, som skall utgå enligt 1 § b), ansvarar slakteriinrättningens innehavare, samt att närmare föreskrifter beträffande ordningen för slaktdjursavgifts erläggande och indrivande så ock i avseende å förordningens tillämpning i övrigt meddelas av Kungl. Maj:t.

I kungörelsen den 20 juni 1935 (nr 363) med tillämpningsföreskrifter till nyssnämnda förordning föreskrives i 1 §, att frågor i avseende å tillämpningen av förordningen handläggas av statens jordbruksnämnd. 2 § innehåller närmare bestämmelser om inlevereringen av slaktdjursavgiften. Enligt 3 § skall samhälle, som har att uppbära slaktdjursavgift, så ock slakteriinrättningens innehavare, vilken ansvarar för erläggande av sådan avgift, till statens jordbruksnämnd inom den för avgiftens inbetalande bestämda tid avlämna deklARATION rörande de myckenheter kött, för vilka slaktdjursavgift skall inbetalas. I 4 § 1 mom. stadgas, att där statens jordbruksnämnd finner, att i avlämnad deklARATION upptagits för små myckenheter avgiftspliktigt kött, eller där icke inom stadgad tid den avgift varder inbetald, som enligt avgiften deklARATION innehåll skall utgå, eller där deklARATION icke inom föreskriven tid avgives, nämnden skall fastställa bland annat avgiftens belopp. I 5 § föreskrives, att om inbetalning av slaktdjursavgift, som skall utgå på grund av ett av statens jordbruksnämnd jämlikt 4 § 1 mom. meddelat beslut, underlåtes, utmätning för avgiftens uttagande må på framställning av nämnden äga rum. Enligt 7 § andra stycket åligger det bland annat innehavare av sådan slakteriinrättning, som avses i 1 § b) förordningen angående slaktdjursavgift, att i fråga om förhållanden, som äro av betydelse för utövande av kontroll att slaktdjursavgift behörigen inbetalas, på anfordran tillhandahålla statens jordbruksnämnd eller av denna utsett ombud erforderliga uppgifter.

9 § kungörelsen är av följande lydelse:

»1. Underlåter innehavare av slakteriinrättning, som avses i 1 § b) förordningen angående slaktdjursavgift, att inom stadgad tid avlämna deklaration eller bryter sådan innehavare mot stadgandet i 7 § andra stycket denna kungörelse, böte från och med tjugufem till och med trehundra kronor.

2. Har innehavare av slakteriinrättning, som i 1 mom. sägs, i deklaration eller vid fullgörande av uppgiftsskyldighet, som avses i 7 § andra stycket, mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift, som är ägnad att leda till frihet från avgift eller för låg avgift, böte högst fem gånger det belopp, som genom det oriktiga förfarandet undandragits eller kunnat komma att undandragas, dock minst tjugufem kronor.

Har den oriktiga uppgiften icke lämnats mot bättre vetande, men har den, som lämnat uppgiften, vid dess avgivande gjort sig skyldig till grov vårdslöshet, böte högst två gånger det belopp, som genom det oriktiga förfarandet undandragits eller kunnat komma att undandragas, dock minst tjugufem kronor.

3. Den, som dömes till straff enligt 2 mom., skall jämväl förpliktas att utgiva den avgift, som genom det oriktiga förfarandet må hava undandragits.

Straff för förseelse, varom i 2 mom. sägs, inträder icke, därest den skyldige, innan den i 2 § föreskrivna tiden för avgiftens inbetalande gått till ända, av egen drift rättat den oriktiga uppgiften.»

Åtal för förseelse mot kungörelsen anhängiggöres vid allmän domstol. Förseelse, som i 9 § avses, är icke föremål för allmänt åtal, med mindre den av statens jordbruksnämnd till sådant åtal angives. Böter, som ådömas enligt kungörelsen, tillfalla kronan.

De statens jordbruksnämnd åvilande uppgifterna hava enligt förenämnda kungörelse den 27 oktober 1939 (nr 789) överflyttats å statens livsmedelskommission.

Anmärkas må, att enligt kungörelse den 21 juni 1940 (nr 635) slaktdjursavgift icke utgår från och med den 1 juli 1940.

18. Förordningen den 15 december 1939 (nr 887) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker.

I 18 § stadgas, att tillverkare i skattepliktigt bryggeri skall i viss ordning till kontrollstyrelsen insända en på tro och heder avgiven deklaration angående den myckenhet maltdrycker av andra och tredje klasserna, som enligt försäljningsjournal utförts från bryggeriet m. m. Vidare meddelas i samma paragraf bestämmelser om skyldighet att erlägga skatten för tillverkningen ävensom att utmätning för uttagande av förfallen skatt må på framställning av kontrollstyrelsen omedelbart verkställas.

I 29 § stadgas straff för olovlig tillverkning av maltdrycker för försäljning samt utdömande av skatt för vad som tillverkats.

30 § är av följande lydelse:

»Har någon uppsåtligen antingen underlåtit att i forsedel, journal, deklaration eller annan handling, som tjänar till ledning vid fastställandet av den beskattningsbara myckenheten maltdrycker, lämna eller införa uppgift, som bort lämnas eller införas, eller ock i handling som nu sagts lämnat eller infört oriktig uppgift, och har därav föranletts, att skatt utgått med mindre belopp än som bort utgå, böte högst fem gånger det skattebelopp, som undandragits statsverket; dock må beloppet av böterna, där ej synnerligen förmildrande omständigheter föreligga, icke sät-

tas lägre än tvåhundrafemtio kronor. Vid synnerligen försvårande omständigheter må till fängelse i högst sex månader dömas.

Har någon genom grov vårdslöshet gjort sig skyldig till förfarande, som i första stycket avses, vare straffet böter, högst två gånger det belopp, som undandragits statsverket; dock må beloppet av böterna, där ej synnerligen förmildrande omständigheter föreligga, icke sättas lägre än femtio kronor.»

Andra straffbestämmelser äro upptagna i 31—33 §§. I 34 § föreskrives, att om tillverkare eller bryggeriföreståndare i andra fall än i 29—33 §§ sagts brutit mot vad i förordningen är stadgat eller mot föreskrift, som med stöd av förordningen meddelats, skall han straffas med böter från och med 20 till och med 300 kronor. Enligt 35 § är tillverkare, där hans hustru eller husfolk eller i hans arbete antagen person bryter mot förordningen eller mot föreskrift, som med stöd av förordningen meddelats, därför ansvarig, liksom vore förseelsen begången av honom själv, därest icke omständigheterna göra det sannolikt, att förseelsen skett utan hans vetskap och vilja. Bryggeriföreståndare vare jämte tillverkare och lika med denne ansvarig för sådan förseelse.

Ådömda böter skola tillfalla kronan.

19. Förordningen den 22 december 1939 (nr 919) om skatt å läskedrycker.

I fråga om skyldigheten för tillverkare av läskedrycker att avgiva deklARATION och inleverera skatten till kontrollstyrelsen ävensom beträffande rätten till utmätning för ogulden skatt gälla i huvudsak samma bestämmelser som i förordningen angående tillverkning och beskattning av malt-drycker.

I 12 § stadgas straff för olovlig tillverkning av läskedrycker. Har tillverkningen bedrivits yrkesmässigt eller eljest i större omfattning, skall den skyldige tillika förpliktas utgiva skatt för den tillverkade myckenheten, dock med minst 100 kronor.

13 § är av följande lydelse:

»Har någon uppsåtligen antingen underlåtit att i journal, deklARATION eller annan handling, som tjänar till ledning vid fastställandet av den beskattningsbara myckenheten läskedrycker, lämna eller införa uppgift, som bort lämnas eller införas, eller ock i handling som nu sagts lämnat eller infört oriktig uppgift, och har därav föranletts, att skatt utgått med mindre belopp än som bort utgå, böte högst fem gånger det skattebelopp, som undandragits statsverket; dock må beloppet av böterna, där ej synnerligen förmildrande omständigheter föreligga, icke sättas lägre än 100 kronor. Vid synnerligen försvårande omständigheter må till fängelse i högst sex månader dömas.

Har någon genom grov vårdslöshet gjort sig skyldig till förfarande, som i första stycket avses, vare straffet böter, högst två gånger det belopp, som undandragits statsverket; dock må beloppet av böterna, där ej synnerligen förmildrande omständigheter föreligga, icke sättas lägre än 50 kronor.»

14 och 15 §§ innehålla ytterligare straffbestämmelser. Enligt 16 § skall den, som i andra fall än förut sagts bryter mot vad i förordningen är stadgat eller mot föreskrift, som med stöd av förordningen meddelats, straffas med böter från och med 20 till och med 300 kronor.

I 17 § stadgas, att om tillverkares hustru eller husfolk eller i hans arbete antagen person bryter mot förordningen eller mot föreskrift, som med stöd av förordningen meddelats, tillverkaren är därför ansvarig, liksom vore förseelsen begången av honom själv, därest icke omständigheterna göra det sannolikt, att förseelsen skett utan hans vetskap och vilja.

Böter skola tillfalla kronan.

20. Kungörelsen den 14 juni 1940 (nr 481) med tillämpningsföreskrifter till förordningen den 14 juni 1940 (nr 478) om nöjesskatt.

Enligt 4 § kungörelsen åligger det anordnare av nöjestillställning att under vissa förutsättningar till uppbördsmyndigheten överlämna på heder och samvete avgiven uppgift angående erlagda inträdesavgifter m. m.

12 § första stycket kungörelsen är så lydande:

»Har någon i uppgift, varom i 4 § sägs, mot bättre vetande uteslutit eller för lågt upptagit belopp, varå skatt skall räknas, böte från och med tre till och med tio gånger det skattebelopp, som svarar mot det uteslutna eller felande beloppet, dock minst 25 kronor.»

Vidare stadgas i 12 §, att böter tillfalla kronan.

Enligt 14 § skall i fråga om uppbörd och indrivning m. m. vad i gällande författningar rörande uppbörd av kronoutskylder i sådant avseende föreskrivits i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

21. Förordningen den 21 juni 1940 (nr 621) angående avgift för smör, som användes för framställning av grädde.

I förordningen stadgas följande: Den, som av smör framställer grädde för annat ändamål än för förbrukning i eget hushåll, skall härför erlagga särskild avgift. Den, som ämnar använda smör för framställning av grädde till avsalu, skall därom göra skriftlig anmälan till kontrollstyrelsen. Sådan tillverkare skall vidare föra tillverkningsbok samt i viss ordning till kontrollstyrelsen avlämna en på tro och heder avgiven deklARATION angående tillverkningen. Samtidigt med deklARATIONENS avlämnande skall den föreskrivna avgiften erläggas, och försummas detta må avgiften på framställning av kontrollstyrelsen utmätas.

I 12 § föreskrives bland annat, att den, som utan anmälan använder smör för framställning av grädde till avsalu, straffes med dagsböter och skall, där avgift ej erlagts, tillika förpliktas utgiva avgiften.

Enligt 13 § skall den, som underlåter att inom föreskriven tid avgiva deklARATION, böta från och med 25 till och med 300 kronor; och må kontrollstyrelsen förelägga den uppgiftspliktige lämpligt vite.

14 § innehåller följande:

»Har någon uppsåtligen antingen underlåtit att i bok, deklARATION eller annan handling, som tjänar till ledning vid fastställandet av avgift, lämna eller införa uppgift, som bort lämnas eller införas, eller ock i handling, som nu sagts, lämnat eller infört oriktig uppgift, och har därav föranletts att avgift utgått med mindre belopp än som bort utgå, böte högst fem gånger det belopp, som genom det oriktiga förfarandet undandragits. Vid synnerligen försvärande omständigheter må till fängelse i högst sex månader dömas.

Har någon, med påföljd som i första stycket sägs, genom grov vårdslöshet gjort sig skyldig till förfarande som där avses, vare straffet böter, högst två gånger det belopp, som genom det oriktiga förfarandet undandragits.»

Böter och viten, som utdömas enligt förordningen, tillfalla kronan.

22. *Förordningen den 13 december 1940 (nr 1000) om allmän omsättningskatt.*

Enligt 7 § skall skattskyldig för varje månad till länsstyrelsen avlämna uppgift rörande den skattepliktiga omsättningen. Samtidigt med avlämnandet av uppgiften, som skall avgivas på heder och samvete, skall skatten inbetalas. Enligt 14 § är efter anmaning envar skyldig att i den omfattning, som i anmaningen angivits, meddela för egen taxering till allmän omsättningsskatt erforderliga upplysningar utöver dem, som innefattas i avlämnad uppgift enligt 7 §.

I 23 § stadgas, att den som underlåter att inom föreskriven tid avlämna uppgift enligt 7 § skall böta högst trehundra kronor.

25 § är av följande lydelse:

»1 mom. Har någon i uppgift, som avses i 7 §, mot bättre vetande lämnat oriktigt meddelande, så att han därigenom undgått att betala skatt eller fått erlägga för låg skatt, böte högst fem gånger det skattebelopp, som sålunda undanhållits, dock minst femtio kronor.

2 mom. Har någon till ledning för egen taxering till allmän omsättningsskatt mot bättre vetande lämnat oriktigt meddelande, som är ägnat att leda till frihet från taxering eller till för låg taxering, och är förfarandet ej straffbart enligt 1 mom., böte högst fem gånger det skattebelopp, som vid taxering på grundval av det oriktiga meddelandet undandragits eller skulle undandragas, dock minst femtio kronor.

3 mom. Har oriktigt meddelande, som i 1 eller 2 mom. avses, icke lämnats mot bättre vetande, men har den som lämnat meddelandet vid dess avgivande gjort sig skyldig till grov vårdslöshet, skall vad i nämnda moment stadgas hava motsvarande tillämpning; dock må böterna bestämmas till högst hälften av vad där stadgas men likväl ej lägre än tjugufem kronor.

4 mom. Den, som uppsåtligen förleder annan till förseelse varom i 1 eller 2 mom sägs, eller vid utförande av förseelsen med råd eller dåd uppsåtligen hjälper, så att gärningen därigenom sker, straffes som vore han själv gärningsman.»

Enligt 26 § skall åtal jämlikt 25 § anhängiggöras vid den allmänna under rätt, inom vars domvärjo den skattskyldiges hemortskommun är belägen. Böter, som ådömas enligt förordningen, tillfalla kronan.

23. *Förordningen den 25 maj 1941 (nr 251) om varuskatt.*

I förordningen stadgas följande: Varuskatt skall utgå för vissa varor, som tillverkas yrkesmässigt inom riket för avsalu eller för vidare bearbetning. Skatten erlägges av tillverkaren. Det åligger tillverkare att före tillverkningens början göra skriftlig anmälan till kontrollstyrelsen. För varje månad skall härefter till kontrollstyrelsen insändas en på tro och heder avgiven deklaration angående beskattningsvärdet å närmare angivna varor. Samtidigt med deklarationens avlämnande skall skatten erläggas. För uttagande av för-

fallet skattebelopp må på framställning av kontrollstyrelsen utmätning omedelbart verkställas.

I fråga om ansvar för brott mot bestämmelserna i förordningen innehåller 9 § bland annat, att den som utan föreskriven anmälan bedriver tillverkning, som i förordningen avses, skall straffas med dagsböter, ej under 20, samt, därest å varan belöpande skatt icke erlagts, tillika förpliktas utgiva skatten.

I 11 § stadgas följande:

»Har tillverkare uppsåtligen i deklaration lämnat oriktig uppgift och har därav föranletts, att skatt icke utgått eller att skatt utgått med mindre belopp än som bort utgå, böte högst fem gånger det belopp, som undandragits statsverket. Vid synnerligen försvårande omständigheter må till fängelse i högst sex månader dömas.

Har tillverkare genom grov vårdslöshet gjort sig skyldig till förfarande, som i första stycket avses, vare straffet böter, högst två gånger det belopp, som undandragits statsverket.

Den som dömes till straff enligt denna paragraf skall jämväl förpliktas utgiva den skatt, som genom det oriktiga förfarandet undandragits.»

Enligt 14 § skall av tillverkare begången förseelse mot denna förordning åtalas vid allmän underrätt i den ort, där tillverkarens rörelse bedrivs.

Böter, som utdömas enligt förordningen, tillfalla kronan.

24. Förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvskatt och gåvoskatt.

I 65 § 1 mom. stadgas, dels att den som till bouppteckning, i deklaration eller eljest mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift, vilken är ägnad att leda till frihet från skatt eller till uttagande av för låg skatt, skall böta, om den oriktiga uppgiften blivit följd vid beskattningen, högst tre gånger det skattebelopp, som därigenom undandragits, och i annat fall högst tre gånger det skattebelopp, som skulle hava undandragits i händelse den oriktiga uppgiften blivit följd, i vartdera fallet dock minst 50 kronor, dels ock att till enahanda ansvar skall vara förfallen den som mot bättre vetande förtigit omständighet av betydelse i angivna hänseenden. I 65 § 2 mom. föreskrives, att om lämnande av oriktig uppgift eller förtigande av omständighet, varom i 1 mom. förmäles, icke skett mot bättre vetande, men den som lämnat uppgiften eller förtigit omständigheten därvid gjort sig skyldig till grov vårdslöshet, skall vad i 1 mom. stadgas hava motsvarande tillämpning, dock må böterna bestämmas till högst hälften av vad i nämnda mom. sägs men ej lägre än 25 kronor. Vidare stadgas i tredje momentet, att den som uppsåtligen förleder annan till förseelse, som i 1 mom. sägs, eller vid utförande av förseelsen med råd eller dåd uppsåtligen hjälper, så att gärningen därigenom sker, straffes som vore han själv gärningsman. Slutligen upptages i fjärde momentet den bestämmelsen, att straff enligt förevarande paragraf icke inträder för den, som av egen drift beriktigt oriktig uppgift eller yppat omständighet, som av honom förtegets.

I 66 § föreskrives, att den som underlåter att inom föreskriven tid avlämna deklaration straffes med dagsböter.

Förseelser, som omförmälas i 65 och 66 §§, åtalas av allmän åklagare. Böter, som ådömas enligt förordningen, tillfalla kronan.

Slutligen må omnämnas ytterligare ett antal författningar, i vilka stadgas straff för oriktiga uppgifter, ägnade att leda till frihet från eller till för låg skatt eller annan allmän avgift. Ett gemensamt kännetecken för dessa författningar är, att de icke längre äga aktuellt intresse eller i varje fall under den närmaste tiden komma att förlora all aktualitet. De straffbestämmelser, vilka nu åsyftas, äro följande, nämligen 13 § förordningen den 2 juni 1922 (nr 261) om särskild skatt å automobilgummiringar, 17 § förordningen den 18 maj 1934 (nr 155) om särskild avgift för viss utländsk havre och majs, 7 § kungörelsen den 29 april 1938 (nr 143) angående restitution av särskild skatt å automobilgummiringar m. m., 13 § förordningen den 29 april 1938 (nr 139) om tillfällig skatt å bensin, som finnes i riket den 1 juli 1938, 13 § förordningen den 22 december 1939 (nr 925) om tillfällig skatt å bensin, som finnes i riket den 1 januari 1940, 13 § förordningen den 21 juni 1940 (nr 562) om tillfällig skatt å bensin, som finnes i riket den 1 juli 1940, 13 § förordningen den 22 december 1939 (nr 905) om industrisockerskatt, 11 § förordningen den 22 december 1939 (nr 906) om accis å druv- och stärkelse-socker samt stärkelsesirap, 12 § kungörelsen den 22 december 1939 (nr 932) med föreskrifter rörande tillämpningen av förordningen den 22 december 1939 (nr 931) om statlig nöjesskatt, 20 § kungörelsen den 18 oktober 1940 (nr 906) med tillämpningsföreskrifter till förordningen den 26 juni 1933 (nr 391) angående mjölkavgift, m. m., 5 § kungörelsen den 8 november 1940 (nr 918) angående befrielse i viss omfattning från skyldighet att erlagga tilläggsaccis å margarin, 38 § förordningen den 30 maj 1941 (nr 359) om krigskonjunkturskatt för år 1941 ävensom 7 § 3 mom. förordningen den 20 juni 1941 (nr 435) om värnskatt för budgetåret 1941/42.

III. Rättsutvecklingen rörande bestraffningen av oriktiga uppgifter enligt taxeringsförordningen.

En redogörelse för den historiska utvecklingen i fråga om de i det föregående omnämnda straffbestämmelserna synes knappast vara av intresse annat än beträffande de brottsliga förfaranden, vilka nu äro belagda med straff i 143 § taxeringsförordningen.

Den äldsta bestämmelsen om straff för oriktiga uppgifter till ledning för taxering återfinnes i 33 § 1902 års förordning om inkomstskatt. Denna bestämmelse var av följande lydelse:

»Har någon i uppgift eller upplysning, som av honom avgivits för ledning vid taxering, mot bättre vetande lämnat oriktigt meddelande och därigenom föranlett, att inkomst icke eller endast till någon del blivit taxerad, böte från och med fyra till och med tio gånger det inkomstskattebelopp, som genom det svikliga förfarandet undandragits, dock minst tjugufem kronor.»

En härmed likalydande bestämmelse inflöt i 1907 års förordning om inkomstskatt.

I 1910 års taxeringsförordning hade 20 § vid tiden för förordningens ikraftträdande följande lydelse:

»Har någon i deklaration eller annan uppgift eller upplysning, som av honom avgivits till ledning vid taxering, mot bättre vetande uteslutit eller till för lågt belopp upptagit inkomst eller förmögenhet, böte från och med tjugufem till och med ettusen kronor. Om genom det oriktiga meddelandet föranletts, att skattskyldig icke blivit taxerad eller blivit för lågt taxerad, må böterna kunna förhöjas utöver sistnämnda belopp, dock högst med fem gånger det skattebelopp, som genom det svikliga förfarandet undandragits.»

År 1921 blev detta stadgande ändrat. Sålunda föreslogs i propositionen nr 213 till 1921 års riksdag, att stadgandet skulle erhålla denna avfattning:

»Har någon i deklaration eller annan uppgift eller upplysning, som av honom avgivits till ledning vid taxering, mot bättre vetande lämnat oriktigt meddelande, som är ägnat att leda till frihet från taxering eller till för låg taxering, böte, om det oriktiga meddelandet föranlett, att skattskyldig icke blivit taxerad eller blivit för lågt taxerad, högst fem gånger det skattebelopp, som genom det svikliga förfarandet undandragits, och i annat fall högst fem gånger det skattebelopp, som skulle hava undandragits, därest det oriktiga meddelandet blivit vid taxeringen följt.

Har det oriktiga meddelandet icke lämnats mot bättre vetande, men har den, som lämnat meddelandet, vid dess avgivande gjort sig skyldig till grov vårdslöshet, vare straffet böter, högst två gånger det skattebelopp, som undandragits eller skulle hava undandragits genom det oriktiga meddelandet.

Straff för förseelse, varom i denna paragraf sägs, inträder icke, därest den skyldige, innan taxeringsnämnden avslutat sitt arbete för året, av egen drift be- riktigt det oriktiga meddelandet.»

Såsom motivering för detta ändringsförslag anförde vederbörande departe- mentschef följande:

»Då det från flera håll framhållits, att de nuvarande bestämmelserna om straff för oriktig deklaration visat sig mindre effektiva, hade inom departementet ut- arbetats förslag till ändrad lydelse av 20 § taxeringsförordningen. Enligt detta förslag skulle icke blott oriktigt meddelande om inkomst och förmögenhet utan även annat oriktigt meddelande, som vore ägnat att medföra frihet från taxering eller för låg taxering, vara straffbart, därest det lämnats mot bättre vetande eller kunnat undvikas genom användande av tillbörlig noggrannhet och uppmärksam- het. Förslaget upptog dock olika straffsätser för det fall, att meddelandet lämnats mot bättre vetande, och för den händelse att det lämnats på grund av bristande noggrannhet och uppmärksamhet, men för båda fallen var straffet lika, vare sig meddelandet föranlett för låg taxering eller så icke varit förhållandet. Över detta förslag inhämtades kammarrättens utlåtande, och åtföljdes förslaget vid remissen av en promemoria upptagande motiven för de föreslagna ändringarna. I denna promemoria anfördes i huvudsak följande: Det torde kunna ifrågasättas, huru- vida icke bestämmelserna i 20 § taxeringsförordningen borde omarbetas och kom- pletteras. Icke blott uteslutande av inkomst eller förmögenhet eller dess uppgi- vande till för lågt belopp kunde leda till för låg beskattning av skattskyldig, utan jämväl andra oriktiga meddelanden kunde medföra samma resultat, t. ex. orik- tigt meddelande, att skattskyldig vore gift eller hade omyndiga barn, för vilka han vore berättigad till avdrag. Även en dylik uppgift torde böra bestraffas. Vidare syntes det tveksamt, huruvida den omständigheten, att skattskyldig icke blivit taxerad eller blivit för lågt taxerad, borde bibehållas såsom straffskärpningsgrund eller i varje fall medföra sådan skärpning i straffet, som nu vore fallet. Mot den nuvarande lagstiftningen kunde nämligen i viss mån göras samma anmärkning, som departementschefen år 1910 framställt mot den dåvarande, i det att taxer- ingsmyndigheternas vaksamhet komme att medföra minskat straff för den skyl- dige. Det låge också i viss mån i taxeringsmyndigheternas händer att bestämma straffet. Därest taxeringsnämnden funne, att en avlämnad uppgift vore oriktig, kunde nämnden underlåta att taxera den skattskyldige till det riktiga beloppet samt i stället ett följande år uttaga den felande skatten genom efterbeskattning, och på grund av detta nämndens förfarande kunde straffet sättas högre än eljest kun- nat ske. I ett flertal utländska lagar gjordes icke heller någon åtskillnad för den händelse att det oriktiga meddelandet lett till för låg taxering och det fall att så icke vore förhållandet. Den svenska lagen stadgade, i motsats mot en hel del utländska, straff för oriktigt meddelande till taxeringsmyndighet blott för det fall, att det oriktiga meddelandet lämnats mot bättre vetande. På grund härav bleve ett oriktigt meddelande till ledning för taxeringen straffritt, så snart det icke kun- de visas, att det skett mot bättre vetande, om än aldrig så grov försummelse eller vårdslöshet kunde läggas uppgiftslämnaren till last. Man torde dock hava rätt att fordra ett icke allt för ringa mått av noggrannhet och ordentlighet vid meddelandet av uppgifter av förevarande art, då eljest hela deklara-tionsförfarandet kunde bli betydelselöst. De nuvarande bestämmelserna i 20 § taxeringsförord- ningen syntes därför böra kompletteras med bestämmelser om straff för det fall, att någon vid lämnande av uppgifter eller upplysningar till ledning för taxeringen icke iakttagit tillbörlig noggrannhet och uppmärksamhet och på grund därav läm- nat oriktiga meddelanden. Så hade skett i vissa utländska lagar. Straffet för en dylik förseelse torde böra sättas avsevärt lägre än straffet för ett oriktigt medde-

lande, som bevisligen skett mot bättre vetande. Därest, på sätt föreslagits, oriktigt meddelande på grund av vårdslöshet eller försummelse belades med straff, vunnnes jämväl den fördelen, att man erhöle en straffbestämmelse, som kunde användas i de fall, då ett oriktigt meddelande skett mot bättre vetande, ehuru detta icke kunde visas. Slutligen kunde ifrågasättas, huruvida icke i alla nu avsedda fall straffrihet borde inträda, när den skyldige av egen drift ändrade eller återkallade ett förut lämnat oriktigt meddelande.

Uti sitt den 10 mars 1921 avgivna utlåtande över nämnda förslag har kammarrätten anfört: Vid bedömande av föreliggande fråga torde böra beaktas dels att genom de under de senaste åren vidtagna ändringarna i beskattningsförfattningarna den vederbörande åliggande uppgiftsplikt till ledning för taxering erhållit sådan omfattning, att därigenom å de uppgiftspliktiga ställts sådana anspråk, som de i regel knappast kunde anses vara i stånd att uppfylla, dels ock att skattetrycket efter hand i avsevärd grad ökats. Även om, med hänsyn till nämnda omständigheter, frestelsen för uppgiftspliktig att i deklaration eller annan dylik handling lämna oriktiga eller ofullständiga meddelanden eller att över huvud taget icke förfara med nödig aktsamhet nu mera än förut icke kunde anses utesluten, ville det likvisst synas, som om, med avseende å ämnets ömtåliga natur, borde förfaras med stor försiktighet, då det gällde att meddela bestämmelser om straffpåföljd för oriktigt eller ofullständigt fullgörande av uppgiftsplikt, och således skärpning av i ämnet nu gällande bestämmelse icke företagas, där ej av trängande skäl dylik skärpning måste anses oundgängligen erforderlig. Att sådana skäl nu skulle föreligga, hade i den förslaget åtföljande motiveringen icke uppgivits. I allt fall syntes förevarande fråga icke vara av sådan vikt eller av så brådskande natur, att med ordnandet av densamma icke kunde anstå till den allmänna revision av taxeringsförfordningen, som torde vara förestående. Därigenom skulle ock den fördelen kunna vinnas, att någon erfarenhet då kunde tänkas hava erhållits om verkningarna av de numera i kraft varande, skärpta bestämmelserna om uppgiftsplikt. Kammarrätten, som i annat sammanhang tillåtit sig framhålla önskvärdheten av att mångfalden av de detaljbestämmelser, som under den senare tiden i stor utsträckning vunnit insteg på skattelagstiftningens område, icke i andra än trängande fall ökades, ansåge sig av nu angivna principiella skäl icke kunna tillstyrka bifall till förslaget.

Gent emot vad kammarrätten anfört därom, att det icke skulle föreligga särskilda skäl att nu till behandling upptaga förevarande fråga, vill jag påpeka, att enligt vad från olika håll under hand framhållits, taxeringsmyndigheterna ganska ofta haft att behandla deklarationer och andra uppgifter till ledning vid taxeringen, vilka innehållit oriktiga meddelanden av den art, att det syntes åtminstone högst troligt, att de lämnats mot bättre vetande. Att detta oaktat åtal för oriktig deklaration ytterst sällan förekommit, synes hava haft sin orsak just i svårigheten att bevisa, att det oriktiga meddelandet lämnats mot bättre vetande. Det ligger också i sakens natur, att det i regel skall vara svårt att åstadkomma bindande bevisning härom, därest den skyldige icke själv erkänner förbrytelsen. Just från denna synpunkt skulle det vara av stor betydelse att införa straff för oriktigt meddelande, som lämnats av vårdslöshet eller försummelse, då det naturligtvis är betydligt lättare att åstadkomma den bevisning, som är tillräcklig för tillämpning av en dylik straffbestämmelse. Oavsett detta torde man hava rätt att fordra, att de uppgiftspliktiga vid avlämnande av meddelanden till ledning vid taxeringen iakttaga åtminstone en viss grad av noggrannhet; deklarationerna skola ju bekräftas på heder och samvete. Jag finner därför starka skäl tala för att redan nu framlägga förslag till sådan utsträckning av straffet för oriktig deklaration, att jämväl oriktigt meddelande, som lämnats av vårdslöshet, blir straffbart. Med hänsyn till vad kammarrätten anfört därom, att uppgiftsplikten tagit en sådan omfattning, att de uppgiftspliktiga knappast kunna anses i stånd att uppfylla densamma, torde dock

straff böra inträda blott för det fall, att grov vårdslöshet föreligger. Då förbrytelsen begåtts av vårdslöshet, synes straffskalan böra vara betydligt mildare än den nu gällande, men torde den även i detta fall böra ställas i relation till det skattebelopp, som undandragits eller skulle hava undandragits, därest det oriktiga meddelandet följts vid taxeringen. På de skäl, som anförts i förberörda promemoria, finner jag straffskalan böra vara densamma, vare sig det oriktiga meddelandet fört till för låg taxering eller icke. Det till kammarrätten remitterade förslaget har omarbetats i överensstämmelse med vad jag nu anført.»

Bevillningsutskottet vid 1921 års riksdag yttrade i sitt utlåtande (nr 55) över propositionen:

»De i 20 § givna straffbestämmelserna för oriktig deklaration hava i tre olika hänseenden förslagsvis förändrats. Sålunda hava fall, då den avsiktligt oriktiga uppgiften icke blivit följd vid taxeringen, i straffhänseende likställt med de fall, i vilka uppgiften föranlett frihet från taxering eller för låg taxering. Vidare föreslås införande av straff för deklarat, som gör sig skyldig till grov vårdslöshet, vare sig därav föranletts oriktig taxering eller icke. Även detta straff skall utmätas i relation till vidkommande skattebelopp, fastän inom lägre maximum. Å andra sidan upptager förslaget såsom allmän strafffrihetsgrund i fall av oriktig deklaration, att den skyldige, innan taxeringsnämnden avslutat sitt arbete för året, av egen drift beriktigar det oriktiga meddelandet.

Vad sålunda föreslagits synes välbetänkt. Särskilt torde det bliva av praktisk betydelse att kunna beivra fall av oriktig deklaration, även om deklaratanten ej kan överbevisas om uppsåt.»

Propositionen blev i oförändrat skick antagen av riksdagen.

1923 års taxerings-sakkunniga föreslogo i sitt betänkande angående omorganisation av taxeringsväsendet (SOU 1925: 27) vissa ändringar i förevarande straffbestämmelse. Dessa ändringar avsågo *dels* bötesberäkningen, då det oriktiga meddelandet endast påverkat kommunaltaxeringen, och *dels* en höjning av bötesmaximum, då gärningen skett av grov vårdslöshet. Såsom motivering till sistnämnda förslag anförde de sakkunniga, att denna höjning syntes motiverad med hänsyn till den många gånger svårbestämda gränsen mellan vad som innefattade mot bättre vetande och vad som innebar grov vårdslöshet.

Departementschefen följde i propositionerna 1927, nr 210, och 1928, nr 214, i huvudsak det i betänkandet framlagda förslaget, och den slutliga bestämmelsen — i 143 § taxeringsförordningen den 28 september 1928 — erhö, med vissa av riksdagen gjorda smärre ändringar, motsvarande lydelse.

I särskilda motioner vid 1929 års riksdag (I: 87 och II: 251) hemställdes, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och därpå grundade förslag rörande bland annat skärpt påföljd för falsk skattedeklaration. Motionärerna anförde härutinnan följande:

»Enligt vår mening bör man vid en kommande utredning jämväl taga under övervägande frågan om omläggning av straffpåföljden för avgivande av falsk eller felaktig deklaration. Den allmänna uppfattningen om brottets karaktär influeras givetvis av straffriskerna, och den omständigheten, att urbota straff — detta i olikhet med vad fallet är flerstädes i utlandet — icke kan följa å falskdeklaration,

har påvisbart minskat verkan av straffhotet. Införes fängelsestraff, vinnes vidare den synnerligen avsevärda fördelen, att den nuvarande alltför korta preskriptionstiden för åtals anställande utsträcker, varigenom risken för upptäckt av falsk deklara-tionsuppgift i hög grad komme att ökas.»

På hemställan av 1929 års bevillningsutskott (utlåtande nr 17) anhöll riksdagen i skrivelse nr 119, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning bland annat beträffande frågan om skärpt påföljd för avgivande mot bättre vetande av felaktig självdeklaration eller därmed jämförlig uppgift.

I ett den 12 september 1933 av skattekontrollsakkunniga avgivet betänkande med förslag till ändrade bestämmelser angående förbättrad deklara-tionskontroll m. m. (SOU 1933: 27) föreslogs, att 143 § 1—4 mom. taxerings-förordningen skulle erhålla följande lydelse:

»1 mom. Har någon i självdeklaration eller annan uppgift eller upplysning, som av honom avgivits till ledning för egen taxering för inkomst eller förmögenhet, mot bättre vetande lämnat oriktigt meddelande, som är ägnat att leda till frihet från taxering eller till för låg taxering, straffes med böter eller fängelse i högst sex månader. Böter, som här avses, skola bestämmas till högst fem gånger den inkomst- och förmögenhetsskatt, som genom det oriktiga meddelandet undandragits eller skulle hava undandragits, i händelse det oriktiga meddelandet blivit följt vid taxeringen, i vartdera fallet dock minst tjugofem kronor. Därest det oriktiga meddelandet avsett förhållande, som utövat eller kunnat utöva inverkan allenast å taxering till kommunal inkomstskatt, vare straffet böter, om det oriktiga meddelandet blivit vid taxeringen följt, högst tjugofem öre för varje skatteöre, som därigenom kommit att icke påföras den skattskyldige, och i annat fall högst tjugofem öre för varje skatteöre, som icke skulle påförts den skattskyldige, därest det oriktiga meddelandet blivit följt vid taxeringen, i vartdera fallet dock minst tjugofem kronor.

Har någon till ledning vid egen taxering för avverkat virke lämnat sådant oriktigt meddelande, som i första stycket sägs, böte, om det oriktiga meddelandet blivit vid taxeringen följt, högst en krona för varje tiotal kronor rotvärde, som därigenom icke blivit taxerat, och i annat fall högst en krona för varje tiotal kronor rotvärde, som icke skulle hava taxerats, i händelse det oriktiga meddelandet blivit följt vid taxeringen, i vartdera fallet dock minst tjugofem kronor.

2 mom. Har oriktigt meddelande, varom i 1 mom. förmåles, icke lämnats mot bättre vetande, men har den som lämnat meddelandet vid dess avgivande gjort sig skyldig till grov vårdslöshet, straffes den felande med böter och skall vad i 1 mom. stadgas hava motsvarande tillämpning; dock må böterna bestämmas till högst hälften av vad i nämnda mom. sägs, men likväl ej lägre än tjugofem kronor.

3 mom. Den som uppsåtligen förleder annan till avlämnande av oriktig självdeklaration eller annan uppgift eller upplysning, varom i 1 mom. förmåles, eller vid avgivande av sådant meddelande med råd eller dåd uppsåtligen hjälper, så att gärningen därigenom sker, straffes som vore han själv gärningsman. Lag samma vare, om någon i avsikt att bereda skattskyldig vinning, underlåter att fullgöra i 33 § 1 eller 2 mom. eller 35 § 2 eller 4 mom. a) stadgad uppgiftsplikt eller i uppgift till ledning vid annans taxering för inkomst eller förmögenhet eller virkestaxering lämnar oriktigt meddelande.

4 mom. Straff för förseelse, varom i denna paragraf sägs, inträder icke, därest den skyldige av egen drift beriktigt det oriktiga meddelandet.»

Till motivering av sitt förslag i denna del anförde skattekontrollsakkunniga följande:

»På grund av den allt större betydelse den direkta beskattningen erhållit för staten och kommunerna, har det samhällsfarliga momentet i ifrågasvarande förbrytelse kommit att framträda starkare. Undandraga sig vissa skattskyldiga sina ekonomiska förpliktelser gent emot det allmänna, medför detta ofelbart att andra skattskyldiga åsamkas ökade bördor. Detta förhållande har otvivelaktigt medverkat till att även här i landet det allmänna rättsmedvetandet kommit att i allt högre grad reagera mot deklaraionsförbrytelser. Enligt de sakkunnigas mening föreligga vägande skäl för att, på sätt 1929 års riksdag och bevillningsutskott förordnat, införa fängelsestraff i straffsatsen för deklaraionsförbrytelse. Enligt förslaget skall därför straff för avlämnande mot bättre vetande av oriktigt meddelande till ledning för egen taxering för inkomst eller förmögenhet utgå med böter efter samma grunder som nu gälla eller med fängelse i högst sex månader.

Då självdeklaration numera skall avgivas till ledning jämväl för kommunal taxering, kan ifrågasättas, om icke bötesstraffet borde ställas i relation ej blott till storleken av den inkomst- och förmögenhetsskatt, som undandragits eller kunnat undandragas, utan även till storleken av den kommunala inkomstskatt, som belöper å det icke deklarerade beloppet. Med hänsyn till att straffets storlek satts i relation till den vinning den skattskyldige kan bereda sig genom avgivande av den oriktiga upplysningen respektive den skada, som därav kan uppkomma för staten, innebär det vidare en oegentlighet, att bötesbeloppets beräknande uteslutande gjorts avhängigt av inkomst- och förmögenhetsskatten och icke av andra av taxeringen normerade skatter såsom, förutom kommunal inkomstskatt, extra inkomst- och förmögenhetsskatt, utjämningskatt och kommunal progressivskatt. Det oaktat hava de sakkunniga icke ansett sig böra föreslå någon ändring i nuvarande föreskrifter rörande böternas bestämmande. Det synes nämligen sannolikt att, sedan större erfarenhet vunnits rörande straffbestämnelsernas verkningar, fråga kan uppkomma om en mera vittgående omläggning av desamma. Möjligen kan därvid komma att övervägas, huruvida icke här i landet liksom fallet är flerstades i utlandet, det uttryckliga sambandet mellan böternas och det undandragna skattebeloppets storlek bör frångås. För övrigt synes det icke föreligga något påvisbart behov av en skärpning av den ekonomiska påföljden av förseelsen.»

I proposition nr 148 till 1935 års riksdag med förslag till förordning om ändring i bland annat 143 § taxeringsförordningen anförde departementschefen:

»Till de sakkunnigas förslag om införande av fängelse, högst sex månader, i straffskalan för falskdeklarationsbrott, som begåtts mot bättre vetande, kan jag ansluta mig. Ehuru verkningarna av en sådan åtgärd måhända icke böra över-skattas, synes det kunna vara av betydelse för den allmänna meningen att på detta sätt fastslå dessa brotts verkligt allvarliga karaktär. Goda skäl torde föreligga för att gå längre och med bedrägeri enligt strafflagen jämställa alla åtgärder mot bättre vetande, varigenom någon undandraget eller söker undandraga det allmänna skatt eller andra avgifter. Med upptagande av denna mera vittgående fråga måste dock tillsvidare anstå.

I nämnda straffskala synes mig dessutom, ehuru förslag härom icke i detta ärende framkommit, lämpligen böra vidtagas den ändringen att bötesminimum höjes från 25 till 100 kronor. Lägre straff torde icke böra ifrågakomma för dessa brott. Det bör även anmärkas, att som det nu är kan även en uppenbart oriktig uppgift i aldrig så tydlig avsikt att undgå skatt icke föranleda högre straff än 25 kronor, därest uppgiften av någon anledning endast obetydligt påverkar skattebeloppet.»

Bevillningsutskottet vid 1935 års riksdag yttrade i sitt utlåtande (nr 37) över propositionen bland annat:

»I fråga om de i propositionen upptagna ansvarsbestämmelserna ha enligt utskottets förmenande tillräckliga skäl icke förebragts för beläggande av förseelser, som i 143 § 1 mom. omförmälas, med frihetsstraff. Härmed torde i varje fall böra anstå, tills närmare erfarenhet vunnits om de verkningar i olika avseenden, som vid tillämpningen av de av utskottet förordade ändringarna i taxeringsförordningen må komma att inträda.

Den föreslagna förhöjningen av bötesminimum i nämnda straffskala från 25 till 100 kronor bör enligt utskottets mening begränsas till 50 kronor.»

Inom bevillningsutskottet anmäldes reservation av nio ledamöter, vilka i huvudsak anslöto sig till propositionen. Dessa ledamöter ansågo, att utskottets ovan citerade yttrande bort erhålla följande lydelse:

»Samtliga över förslaget hörda myndigheter och korporationer med undantag av länsstyrelsen i Uppsala län och Skånes handelskammare hava antingen tillstyrkt införande av urbota straff för falskdeklaration eller lämnat förslaget om fängelsestraff utan erinran, därvid dock länsstyrelserna i Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län uttalat viss tvekan i fråga om lämpligheten av fängelsestraff. I likhet med 1929 års bevillningsutskott har även utskottet funnit sig böra förorda, att i straffskalan för oriktig deklaration, som avgivits mot bättre vetande, införes fängelse. Utskottet finner det nämligen vara av betydelse, att detta brotts allvarliga karaktär fastslås, och den allmänna uppfattningen härom kommer säkerligen att påverkas av att fängelse kan följa som straff.

Utskottet har ansett sig kunna utgå från att fängelse som straffpåföljd kommer att inträda endast i de fall, där brottets art är av särskilt allvarlig natur eller vid upprepat brott. Enligt 1 § 1 mom. förordningen den 8 juni 1923 om straff för olovlig varuinförsel utgår straff för sådan införsel, om den sker i större omfattning eller yrkesmässigt, med böter från och med fyra till och med tio gånger beloppet av tullavgiften, dock minst 100 kronor eller fängelse i högst ett år. Motsvarighet till den kombination av normerat bötesstraff och fängelse Kungl. Maj:ts förslag innebär saknas sålunda icke i vår lagstiftning.»

Vid behandlingen av propositionen i kamrarna stannade dessa vid skiljaktiga beslut, i det att första kammaren biföll utskottets förslag på denna punkt och andra kammaren biföll reservationen. I anledning av denna skiljaktighet hemställde utskottet (memorial nr 41), att kamrarna måtte, andra kammaren med frånträdande av sitt tidigare beslut, bifalla utskottets förslag. Sistnämnda hemställan bifölls av båda kamrarna.

Slutligen har vid 1938 års riksdag genomförts vissa rent formella ändringar i 143 § taxeringsförordningen.

IV. Statistiska uppgifter rörande tillämpningen av nu ifrågavarande författningar.

Beträffande brotten mot *taxeringsförfordningen* hava de sakkunniga från underdomstolarna infordrat statistiska uppgifter rörande de mål med anledning av åtal för brott mot 143 § 1—3 mom., vilka avgjorts under femårsperioden 1937—1941. Ifrågavarande uppgifter hava avsett den åtalades yrke eller samhällsställning, hans till inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade

Tablå 1.

L ä n	Den åtalade sakfälld jämligt 143 §			Den åtalade frikänd	Summa åtal
	1 mom.	2 mom.	3 mom.		
Stockholms stad.....	42	43	—	7	92
Stockholms län.....	2	—	—	—	2
Uppsala län.....	16	131	—	—	147
Södermanlands län.....	26	6	—	—	32
Östergötlands län.....	58	20	—	—	78
Jönköpings län.....	36	22	—	—	58
Kronobergs län.....	1	3	—	—	4
Kalmar län.....	42	11	—	4	57
Gotlands län.....	7	—	1	—	8
Blekinge län.....	11	3	—	—	14
Kristianstads län.....	12	—	—	—	12
Malmöhus län.....	12	1	—	2	15
Hallands län.....	76	17	—	2	95
Göteborgs och Bohus län.....	112	58	1	—	171
Älvsborgs län.....	7	3	—	1	11
Skaraborgs län.....	3	2	—	—	5
Värmlands län.....	27	2	2	1	32
Örebro län.....	22	31	—	2	55
Västmanlands län.....	4	89	3	—	96
Kopparbergs län.....	24	52	—	5	81
Gävleborgs län.....	11	1	—	—	12
Västernorrlands län.....	43	118	—	3	164
Jämtlands län.....	5	2	—	—	7
Västerbottens län.....	10	4	—	—	14
Norrbottnens län.....	2	3	—	2	7
Summa	611	622	7	29	1 269

belopp, storleken av den skatt, som genom oriktiga uppgifter undandragits, det utdömda bötesbeloppet samt tillämpat författningsrum.

I förestående tablå 1 har gjorts en sammanställning av antalet åtal, uppdelade på olika län.

Med nu angivna siffror, utvisande sammanlagt 1 269 åtal inom hela riket under åren 1937—1941, torde måhända böra jämföras antalet avvikelser från självdeklaration under samma år. Uppgifterna härom framgå av tablå 2. Dessa uppgifter, vilka äro hämtade från finansdepartementet, omfatta dock ej Stockholms stad, vadan avvikelserna i verkligheten äro ej obetydligt flera.

Tablå 2.

Å r	Antal avvikelser
1937	503 512
1938	516 989
1939	553 701
1940	552 142
1941	658 256
Summa	2 784 600

Om antalet avvikelser vid taxeringen inom Stockholms stad under samma tid beräknas till i runt tal 200 000, skulle hela antalet avvikelser från självdeklaration under femårsperioden vara omkring 3 000 000. Häremot svarar alltså en åtalsfrekvens av 1 269.

Naturligtvis äro icke alla avvikelser från självdeklaration föranledda av däri lämnade, oriktiga uppgifter. Men även om man antog, att allenast var hundra avvikelser föranletts av dylika orsaker, erhöles man ett antal av 30 000 åtalbara fall under nu angivna period, medan antalet anställda åtal, såsom nyss erinrats, stannat vid 1 269 eller cirka 4 procent.

I fråga om de fall, där den åtalade dömts till ansvar jämlikt 143 § 1 mom. taxeringsförrordningen, har en undersökning gjorts av förhållandet mellan det utdömda bötesbeloppet, å ena, samt storleken av den undandragna skatten, å andra sidan. Härvid har bortsetts från de fall, där endast minimistraffet, 50 kronors böter, utdömts. För återstående fall — 515 åtal — representeras nämnda förhållande av siffran 3/15. Den lägsta siffran i de särskilda fallen är 0/39 och den högsta är 5/00 eller alltså maximistraffet, vilket straff utdömts 32 gånger.

Av åtalen mot 143 § 1 mom., vilka lett till fällande dom, hava de fall uttagits där det undandragna beloppet — d. v. s. det belopp som skulle undandragits, därest deklARATIONEN följts — överstigit 500 kronor. Beträffande ifrågavarande fall — 32 till antalet — lämnas i följande sammanställning, tablå 3, upplysningar om den dömdes yrke eller samhällsställning, hans till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade belopp, storleken av den undandragna skatten samt det utdömda bötesbeloppet.

Tablå 3.

Den dömdes yrke eller samhällsställning	Den dömdes till statlig inkomst- och förmögenhets-skatt taxerade belopp (för ett eller två år)	Storleken av undan- dragen skatt	Det utdömda bötes- beloppet
Köpman	17 300	989	3 000
Direktör	23 290	824	2 500
»	32 200	1 501	5 000
»	41 200	2 063	6 000
»	85 220	875	2 500
»	110 320	7 152	25 000
Handelsidkarska	{ 22 940 } 68 940	10 537	15 000
Köpman	{ 27 880 } 22 460	689 248	{ 1 500
Tandläkare	20 180	6 487	20 000
Fabrikör	149 840	3 574	7 000
Källarmästare	19 340	1 046	5 000
Godsägare	8 850	1 359	5 436
Järnhandlare	8 440	873	4 000
»	{ 6 800 } 76 930	1 624 7 965	2 500 23 000
Chaufför	11 360	1 358	2 000
»	11 290	1 340	2 000
Hemmansägare	7 500	765	1 500
Trävaruhandlare	{ 8 590 } 10 040	1 077 643	{ 6 000
Löjtnant	13 490	571	1 500
Disponent	22 630	641	1 600
Hemmansägare	12 200	590	1 775
Grosshandlare	{ 10 826 } 12 150	911 858	{ 5 800
Direktör	27 680	10 969	10 000
»	{ Ej upplyst } 73 310	591 1 619	1 500 4 500
Ingenjör	{ Ej upplyst } 22 170	949 1 134	3 000 3 000
Köpman	Ej upplyst	619	2 000
Teaterdirektör	{ 9 600 } 13 500	2 665 1 982	4 000 3 000
Leg. läkare	{ 19 595 } 42 029	3 289 4 122	6 000 8 000

Den dömdes yrke eller samhällsställning	Den dömdes till statlig inkomst- och förmögenhets-skatt taxerade belopp (för ett eller två år)	Storleken av undandragen skatt	Det utdömda bötesbeloppet
Handlande.....	12 740	584	1 500
Direktör	{ Ej upplyst 61 320	{ 3 178 3 576 }	10 000
Lantbrukare	{ Ej upplyst 4 100	{ 476 590 }	1 200
Direktör	{ 9 750 8 850	{ 1 333 1 372 }	8 000

Motsvarande undersökningar hava gjorts i fråga om sådana åtal mot 143 § 2 mom., vilka resulterat i att den åtalade fällts till bötesansvar. Undersökningen av förhållandet mellan det utdömda bötesbeloppet, å ena, samt storleken av den undandragna skatten, å andra sidan, har omfattat 499 fall (i återstående fall hade minimistraffet 25 kronors böter utdömts) och givit till resultat siffran 172. Den lägsta siffran i de särskilda fallen är 0·24; högsta straffet — motsvarande siffran 2·50 — har utdömts i 5 fall.

Liksom beträffande åtalen mot 143 § 1 mom. har en sammanställning gjorts av de fall, där åtalen mot 143 § 2 mom. avsett undandragande av skatt till belopp av mer än 500 kronor. Denna sammanställning, betecknad tablå 4, som omfattar 39 åtalade personer, visar följande:

Tablå 4.

Den dömdes yrke eller samhällsställning	Den dömdes till statlig inkomst- och förmögenhets-skatt taxerade belopp (för ett eller två år)	Storleken av undandragen skatt	Det utdömda bötesbeloppet
Direktör	Ej upplyst	5 779	10 000
Kontorschef	8 260	3 712	5 000
Kassör.....	3 280	3 277	4 000
Handlande.....	161 170	955	1 500
Ingenjör	22 060	609	1 000
Direktör	83 330	4 504	7 000
»	96 950	1 890	3 000
»	{ 24 829 15 320	{ 3 173 1 090	{ 6 000 2 000
»	124 010	1 787	3 500
»	58 500	668	1 300
Byggmästare.....	44 890	7 376	10 000
»	Ej upplyst	3 380	5 000
Köpman	24 820	806	200

Den dömdes yrke eller samhällsställning	Den dömdes till statlig inkomst- och förmögenhets-skatt taxerade belopp (för ett eller två år)	Storleken av undandragen skatt	Det utdömda bötesbeloppet
F. stadsfiskal	{ 24 300 } 46 630 }	12 235	15 000
Handlande	73 480	1 098	1 600
»	23 830	927	1 000
Åkeriägare	17 310	577	800
Byggmästare	64 750	847	1 700
Köpman	71 130	2 687	5 375
»	43 090	2 291	3 300
»	8 070	1 292	300
Bokhållare	39 140	1 413	1 600
Fru	19 980	726	800
Lantbrukare	42 744	2 878	500
Handelsidkarska	{ 7 900 } 17 710 }	75 } 1 073 }	1 000
Grosshandlare	53 250	12 043	5 000
Änkefru	46 410	777	1 000
Regissör	19 120	592	100
Civilingenjör	Ej upplyst	805	200
Fru	»	1 613	3 226
Kapten	Ej upplyst	549	500
Direktör	{ » } » }	645 } 626 }	1 200 } 1 200 }
»	54 010	1 957	1 000
Skådespelerska	24 049	653	500
F. d. häradshövding	{ Ej upplyst } 119 940 }	675 } 579 }	1 000 } 1 000 }
Direktör	166 075	2 389	1 500
Professor	Ej upplyst	687	1 150
Disponent	»	1 609	2 500
Mäklare	9 400	921	1 500

En särskild undersökning har gjorts rörande frågan, i vilken omfattning de utdömda (normerade) böterna blivit guldna. Denna undersökning har emellertid begränsats att avse allenast sådana i tablåerna 3 och 4 upptagna fall — sammanlagt 31 stycken — vilka avgjorts av rådhusrätterna i Stockholm och Göteborg. Resultatet av undersökningen har blivit, att de utdömda bötesbeloppen helt guldits i 29 fall, medan i de återstående båda fallen talan om förvandling av böterna anhängiggjorts.

Vad härefter beträffar *andra författningar än taxeringsförrordningen* har något mera ingående statistiskt material icke anskaffats, då sådant material icke torde äga någon avgörande betydelse.

Emellertid lämnas i det följande vissa statistiska uppgifter rörande ett flertal av de författningar, vilkas innehåll i det föregående (sid. 23 o. ff.) berörts.

Antalet överträdelser mot *förrordningen angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter*, för vilka överträdelser dömts till böter genom utslag i första instans under åren 1936—1940, uppgingo till, under respektive år, 12, 19, 23, 9 och 17.

Motsvarande siffror för överträdelser mot *förrordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften* äro 3, 3, 13, 15 och 2.

Antalet avdömda förseelser mot *förrordningen angående skatt för hundar* utgjorde år 1937, 1 738 och år 1938, 1 632.

Beträffande *lagen om straff för olovlig varuinförsel samt tullstadgan* utgjorde motsvarande siffror sistnämnda år 2 205 och 1 507, vilka siffror uppenbarligen avse åtal för överträdelser av även andra författningsrum än de nu ifrågavarande.

Enligt uppgift från kontrollstyrelsen har icke under tiden efter den 1 oktober 1938, då den nu gällande förrordningen angående försäljning av rusdrycker trädde i kraft, anställts något åtal för överträdelse av 11 § 1 mom. *förrordningen angående omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker*.

Antalet avgjorda mål rörande överträdelse av *lagen med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin* uppgick år 1937 till 1 943 och år 1938 till 1 800.

Motsvarande siffror för överträdelse av *förrordningen angående tillverkning och beskattning av brännvin* vore 710 respektive 662.

Enligt vad från vederbörande kontrollmyndigheter upplysts har icke — under tiden intill den 15 januari 1942 — anhängiggjorts några åtal för överträdelse av följande straffbestämmelser, nämligen 8 § *förrordningen om särskild skatt å bensin och motorsprit*, 15 § *förrordningen om accis å silke*, 16 § *förrordningen om skatt å oljekakor och vissa slag av fodermjöl*, 13 § *förrordningen om accis å margarin och vissa andra fettvaror*, 9 § *kungörelsen med tillämpningsföreskrifter till förrordningen den 7 juni 1935 angående slaktdjursavgift*, 30 § *förrordningen angående tillverkning och beskattning av malt-drycker*, 14 § *förrordningen angående avgift för smör, som användes för framställning av grädde*, och 11 § *förrordningen om varuskatt*.

Beträffande *förrordningen om skatt å kli* och *förrordningen om veteavgift* anmärkes att under dessa förrordningars giltighetstid åtal för underlåtenhet att anmäla veteförmalning anstälts i 1 fall och åtal för för sent avgiven deklaration anstälts i 49 fall. Åtal för falskdeklaration har anhängiggjorts mot 25 kvarnägare, vilka i 23 fall fällt till ansvar och förpliktas utgiva undandragen skatt eller avgift.

I följande uppställning, tablå 5, redovisas sistnämnda 23 åtal, såvitt angår skatt eller avgift, som undandragits, samt utdömda bötesbelopp.

Tablå 5.

	Undandraget belopp	Bötes- beloppet		Undandraget belopp	Bötes- beloppet
1.	1 269: 81	300: —	13.	724: 47	724: 47
2.	3 881: 25	8 000: —	14.	518: 12	325: —
3.	927: 05	500: —	15.	108: 25	75: —
4.	1 031: 66	50: —	16.	165: 26	150: —
5.	3 398: 69	100: —	17.	310: 50	50: —
6.	594: 28	500: —	18.	170: 01	100: —
7.	4 986: 80	300: —	19.	437: 25	500: —
8.	150: —	75: —	20.	208: 98	60: —
9.	1 079: 54	1 079: 54	21.	1 360: 57	500: —
10.	195: —	75: —	22.	6 149: 95	2 000: —
11.	411: 60	900: —	23.	1 075: 62	500: —
12.	4 694: 64	600: —			

För överträdelse av 13 § *förordningen om skatt å läskedrycker* har under tiden till den 15 januari 1942 anställts åtal mot 17 tillverkare av läskedrycker. I ett fall har åtalet ogillats och i ett annat fall har den åtalade samtidigt fällts till ansvar även för annat brott.

I nedanstående tablå 6 redovisas utgången av åtalen i övriga 15 fall.

Tablå 6.

	Undan- dragen skatt	Bötesstraff, som ådömts tillverkaren	Tillämpat författnings- rum		Undan- dragen skatt	Bötesstraff, som ådömts tillverkaren	Tillämpat författnings- rum
1.	1 260: —	2 500: —	13 § 1 mom.	9.	760: —	200: —	13 § 2 mom.
2.	300: —	500: —	›	10.	750: —	550: —	›
3.	1 080: —	2 400: —	›	11.	413: 30	300: —	›
4.	2 212: 06	4 500: —	›	12.	310: 66	100: —	›
5.	970: —	2 500: —	›	13.	151: 27	300: —	›
6.	200: 40	100: —	13 § 2 mom.	14.	516: 50	300: —	›
7.	379: —	100: —	›	15.	580: 30	870: —	›
8.	1 710: 50	250: —	›				

Vad slutligen beträffar *förordningen om arvsskatt och gåvoskatt* utgjorde antalet överträdelser, för vilka ansvar ådömts under åren 1936—1940 då motsvarande bestämmelser i 1914 års *förordning om arvsskatt och skatt för gåva* ännu gällde), respektive 3, 2, 2, 1 och 4.

V. Utländsk rätt.

Innan de sakkunniga upptaga till närmare behandling de olika omständigheter, vilka påkalla en skärpning av straffen för falskdeklarationsbrotten, samt sättet för att ernå en sådan skärpning, synes lämpligt att — i enlighet med vad som uttalats i direktiven för denna utredning — något beröra den lagstiftning, som på detta område är gällande i andra länder. Visserligen hava skattekontrollsakkunniga i sitt år 1933 avgivna betänkande lämnat en redogörelse för straffpåföljden för ifrågavarande brott i flera utländska lagar (sid. 211 ff.), men därefter inträffade händelser hava föranlett, att nya eller ändrade bestämmelser i olika avseenden tillkommit. I det följande redogöres för nu gällande bestämmelser om den rättsliga behandlingen av falskdeklarationsbrotten i Norge, Finland, Danmark, Tyskland och England.

Norsk rätt.

Enligt § 118 skattelov for landet av den 18 augusti 1911 och § 110 skattelov for byene av samma dag straffas i Norge den, som i självdeklaration, besvärsskrift eller annan skriftlig eller muntlig uppgift till taxeringsmyndighet lämnar oriktiga eller ofullständiga upplysningar, som kunna leda till åsättande av för låg skatt. Straffet, som utgöres av böter, utgår vare sig gärningen skett uppsåtligen eller av grov vårdslöshet. Denna bestämmelse är emellertid icke tillämplig, därest förfarandet hemfaller under strängare straffbud. Ett sådant återfinnes i norska strafflagen, § 406, som straffbelägger rättsstridiga handlingar, men endast *uppsåtliga* sådana, varigenom någon söker att undandra sig eller annan offentliga skatter eller avgifter. Straffet är även här böter, men vid återfall böter eller fängelse i högst fyra månader. — Även ett annat strängare straffbud finnes i norska strafflagen, § 166, som bland annat under vissa förutsättningar stadgar ansvar för den, som muntligen eller skriftligen avgiver falsk förklaring till någon offentlig myndighet; straffet är här böter eller fängelse i högst två år. Enligt § 167, sista stycket, kommer emellertid § 166 icke till användning ifråga om uppgifter, som tjäna till underlag för beskattning.

I norska strafflagen finnes en särskild bestämmelse, som föreskriver konfiskation av den vinst, som uppkommit genom brottsligt förfarande. Sålunda stadgas i § 36 norska strafflagen följande:

Det ved en straffbar Handling vundne Udbytte eller et beløb, svarende til det antagelige Udbytte af samme, kan ved Dom inddrages hos den skyldige eller hos den, paa hvis Vegne han har handlet, uden at straffesag behøver at være reist eller at kunne reises mod nogen.

Finsk rätt.

Enligt 22 § lag angående skyldighet att avgiva inkomstdeklaration för kommunalbeskattning den 9 april 1919 och 76 § lag om inkomst- och förmögenhetsskatt den 5 december 1924 straffas den, som för att bereda sig eller annan nytta genom avgivande av falsk deklaration eller annan till ledning för taxeringen avsedd uppgift undandraget eller söker undandraga kommunen eller staten skatt. Gärningen straffas enligt 38 kap. 11 § allmänna strafflagen, och straffet är dagsböter eller, där omständigheterna äro synnerligen försvårande, fängelse i högst två år. Den paragraf i finska strafflagen, som här avses, talar om »den, som för att bereda sig eller annan nytta, genom oriktig uppgift eller annat svek undandraget eller söker undandraga staten eller kommun tullavgift eller annan skatt eller allmän utskyld».

Av straffbestämmelser, som angå indirekta skatter i Finland, må här omnämnas lagen den 30 december 1939 om skatt å tändstickor. Enligt denna lag skall skatt utgå med 3 penni för varje 10-tal tändstickor i förpackning och vidare föreskrives skyldighet att deklarerera ineliggande lager vid lagens ikraftträdande. Härefter följer i 11 § följande straffbestämmelse:

Var, som undanhåller eller söker undanhålla staten enligt denna lag tillkommande skatt eller eljest bryter mot denna lags stadganden eller mot föreskrifter angående dess tillämpning, straffes, där icke i strafflagen strängare straff är stadgat, med böter eller fängelse ej utöver ett år; och vare de skatt underkastade tillverkningarna jämte emballage eller dessas värde förbrukna.

Till sådana brottsliga gärningar, vilka bestraffas enligt 38 kap. 11 § finska strafflagen — främst sålunda till skatteförsnillningen — ansluter sig enligt stadganden i 9 kap. strafflagen alltid skadeståndsskyldighet. Denna skyldighet går ut på att den skattskyldige skall betala ersättning åt staten eller kommun för den skada, som åsamkats därigenom, att han genom försnillningen lämnat skatten obetald eller annars blivit fri från densamma. En sådan skyldighet är till sin karaktär civil- eller straffrättslig och icke skatterättslig. Å andra sidan är det klart, att den kommer i fråga blott i det fall, att skatten icke erlagts; om skatteförsnillningen har lett till misslyckat försök och den skattskyldige i vanlig ordning erlagt skatten, kommer ersättning icke mera i fråga. Om åter tvärtom hela skatten redan erlagts i skadestånd, kan skatten icke mera uppbäras eller påföras. I vissa andra fall (stämpelskatte-lagen, lagen om skatt å motorfordon, förordningen om hundskatt) ansluter sig till skatteförsnillningen ännu en annan påföljd; den brottslige ålägges nämligen att utbetala skadeersättning med ett belopp, som är tredubbelt — enligt förordningen om hundskatt dubbelt — det belopp som han undandragit eller försökt undandraga. I den mån detta skadeståndsbelopp överstiger skadans enkla belopp, är det fråga om en speciell straffrättslig påföljd, vilken dock ej utgör ett egentligt straff.

Dansk rätt.

Enligt § 41 lov om indkomst- og formueskat til staten den 10 april 1922 och § 43 lov vedrørende personlig skat til kommunen den 18 februari 1937 straffas

i Danmark den, som i sviklig avsikt till taxeringsmyndighet lämnar oriktiga, ofullständiga eller vilseledande upplysningar om sin inkomst eller förmögenhet eller andra förhållanden, som kunna hava inflytande å beräkningen av inkomst- eller förmögenhetsskatten resp. den personliga skatten till kommunen. Såvitt det allmänna lidit förlust härigenom, utgör straffet böter om högst tio gånger det undandragna skattebeloppet; dylik förlust anses emellertid hava inträtt redan genom för låg skattepåföring. Har ingen dylik förlust inträtt, är straffet böter, högst sex gånger den skatt, som den skattskyldige hade för avsikt att undandraga staten eller kommunen. Därest det kan antagas, att sviklig avsikt icke förelegat men att grov vårdslöshet föreligger hos den skattskyldige, stadgas böter av högst fyra gånger det belopp, som undandragits. I det sistnämnda fallet är försöket icke straffbelagt.

I danska strafflagen, § 161, finnes straff stadgat för bl. a. den, som till en offentlig myndighet avgiver en falsk förklaring på tro och loven eller i liknande högtidlig form, när sådan form är föreskriven eller tillåten, och straffet kan här gå upp till två års fängelse. Emellertid anses detta stadgande icke tillämpligt vid falskdeklaration, utan skattelagarnas straffbestämmelser tillämpas i stället.

Tysk rätt.

Den grundläggande regleringen av beskattningsstraffrätten i Tyskland återfinnes i del 3 av Reichsabgabenordnung. Denna del innehåller, utöver materiella beskattningsstraffrättsliga bestämmelser i §§ 391—419, fortsättningsvis även föreskrifter om straffprocessen på beskattningsrättens område.

Beskattningsstraffrätten är alltså skild från den allmänna straffrätten därigenom att för beskattningsstraffrätten såsom en gren av specialstraffrätten gälla rättsregler av allmänt innehåll, vilka i åtskilliga hänseenden avvika från den allmänna straffrättens. Beskattningsstraffrättens fristående ställning i förhållande till den allmänna straffrätten är även historiskt betingad, i det att beskattningsstraffrätten ursprungligen betraktades såsom tillhörande förvaltningsstraffrätten, vilken i så måtto skilde sig från den allmänna straffrätten att uppfyllandet av de objektiva brottsrequisiten var tillräckligt för straffbarhet. Något subjektivt »Verschulden» (ett skuldbegrepp, omfattande såväl dolus som culpa) var således icke erforderligt.

Reichsabgabenordnung har i stor utsträckning övergivit detta objektiva system och vad beträffar de huvudsakliga beskattningsrättsliga delikten genomfört en anpassning till den allmänna straffrätten. För utmätande av straff är alltså i regel nödvändigt, att ett dylikt »Verschulden» kan läggas den handlande till last. I motsats till tidigare gällande rätt talar man därför om ett subjektivt system. För fullständighetens skull skall omnämnas, att på tull- och konsumtionsbeskattningsområdena finnas deliktsarter, där »Verschulden» presumeras så snart de objektiva requisiten föreligga, varför ett ådaga-läggande av »Verschulden» i dessa fall icke är nödvändigt. Mot denna presumption i skuldfrågan är dock motbevisning tillåten.

I Tyskland erkännes icke längre en rättslig konstruktion, vilken skulle begreppsmässigt skilja beskattningsstraffrätten från den allmänna straffrätten. Enligt tidigare uppfattning var den allmänna straffrätten en domstolarnas angelägenhet, medan beskattningsstraffrätten tillhörde förvaltningsmyndigheternas maktområde. På grund härav härskade även den åsikten att endast brott mot föreskrifter i den allmänna straffrätten innebar åsidosättande av sedliga och moraliska grundsatser, medan beskattningsstraffrätten såsom del av förvaltningsstraffrätten befattade sig med handlingar innebärande åsidosättande av sedligt indifferent ordningsföreskrifter.

Enligt nu rådande uppfattning förklaras, att då blott *en* statsmakt erkännes, det beskattningsrättsliga deliktet betraktas och bedömes på samma sätt som brotten enligt den allmänna straffrätten och uppfattas såsom ett mot folkets livsbetingelser riktat angrepp.

Förenämnda bestämmelser i §§ 391 ff. Reichsabgabenordnung bygga på den i § 392 samma författning lämnade beskrivningen på det beskattningsrättsliga deliktet. Ett skattedelikt är enligt den legala definitionen ett straffbart åsidosättande av förpliktelser, vilka i beskattningens intresse uppställts i skatteförfattningarna. Såsom sådant åsidosättande betraktas även ernåendet av det förmånligare läge, i vilket en gärningsman eller en medbrottsling kommer genom det brottsliga förfarandet.

Det viktigaste av de i del 3 av Reichsabgabenordnung behandlade skattedelikten är undandragande av skatt i form av dels uppsåtligt undandragande (s. k. »Steuerhinterziehung») dels ock culpöst undandragande (s. k. »Steuergefährdung»). Därtill kommer delaktighet i det uppsåtliga undandragandet i form av medhjälp till eller njutande av förmån av deliktet.

I § 413 Reichsabgabenordnung återfinnes begreppet »Steuerordnungswidrigkeit». Även härvidlag är det fråga om en straffbestämmelse i syfte att förhindra undandragande av skatt, i det att straff utfästes för den skattskyldige eller det ombud för en skattskyldig, som bryter emot en skatteförfattning eller ett beslut vilket innehåller strafföreskrift. Tidigare gällde för dessa »Steuerordnungswidrigkeiten» det objektiva systemet: straff följde så snart de objektiva betingelserna för ett brott mot ordningsföreskrifterna voro för handen utan hänsyn till frågan om »Verschulden». Efter en lagändring den 4 juli 1939 (Reichsgesetzblatt del I, sid. 1181 f.) fordras emellertid även för »Ordnungswidrigkeit» ett i form av antingen uppsåt eller culpa ådagalagt »Verschulden».

Därutöver innehåller Reichsabgabenordnung även föreskrifter om »Bannbruch», »gewerbsmässiger, bandenmässiger und gewaltsamer Schmuggel», »Steuerhehlerei», »Steuerzeichenfälschung» samt »Verletzung des Steuerheimnisses». Sistnämnda strafföreskrift tjänar huvudsakligen de skattskyldigas intresse, medan de övriga delikten utgöra fiskaliska skyddsföreskrifter.

I Reichsabgabenordnung meddelas allmänna bestämmelser på det beskattningsstraffrättsliga området endast i den utsträckning som är erforderlig för att skapa undantag från de allmänna bestämmelserna i Strafgesetzbuch. De viktigaste av dessa undantag från i den tidigare Kriminalstrafrecht meddelade

allmänna bestämmelser äro föreskrifterna om möjligheten att genom själv-angivelse ernå strafffrihet även efter brottets fullbordan, om juridisk persons straffrättsliga kapacitet, om huvudmans ansvarighet för ombudets skattedelikt, om den med fullbordat brott i bestraffningshänseende jämställda behandlingen av försök till undandragande av skatt och av sådan delaktighet i skatteförskingring, varigenom även den delaktige åtnjutit förmån, om rättsvillfarelse på straffrättens område och slutligen om straffets utmätande då flera delikt blivit begångna genom en och samma handling. På de områden där Reichsabgabenordnung icke innehåller några speciella föreskrifter gäller således Strafgesetzbuch. Särskild betydelse har detta vad beträffar dels straffförfattningarnas giltighet i tid och rum, dels de allmänna bestämmelserna om straff, i synnerhet om bötesstraff och bötesförvandlingsstraff, dels ock bestämmelserna om nöd och bristande tillräknelighet såsom grunder vilka utsluta straffbarhet.

Enligt del 3 av Reichsabgabenordnung är straffet för skatteförskingring böter. Detta bötesstraff är icke maximerat. I stället för eller i förening med böter kan den brottslige dömas till fängelse i högst 2 år. Vid brott mot mer än en straffföreskrift kunna emellertid även svårare frihetsstraff utdömas. Den, som för »Steuerhinterziehung» dömes till fängelse i minst tre månader, må tillika dömas förlustig medborgerligt förtroende. Försök och delaktighet straffas lika med fullbordat brott. Straffet för »Steuergefährdung» är böter intill 100 000 riksmark. För »Steuerordnungswidrigkeit» är straffet böter, högst 10 000 riksmark.

I fråga om straffprocessen på beskattningsrättens område gälla §§ 420 ff. Reichsabgabenordnung. Man skiljer mellan en förvaltningsstraffprocess i §§ 421—460 och en straffprocess inför domstol i §§ 461—476. På beskattningsrättens område äro reglerna om straffprocessen uppbyggda efter samma system som de materiella straffbestämmelserna. De för den allmänna straffprocessen fastslagna normerna gälla subsidiärt på detta område, och avvikelser från det allmänna straffprocessuella förfarandet förekomma således endast i den utsträckning som skatteförfattningarna, speciellt Reichsabgabenordnung, meddela andra föreskrifter. Då emellertid regleringen av det straffprocessuella förfarandet i Reichsabgabenordnung är relativt ingående, förefinnes föga utrymme för en subsidiär användning av de för den allmänna straffprocessen givna bestämmelserna.

Förvaltningsprocessen avslutas såvitt angår skattedelikt antingen med s. k. »Strafbescheid» eller med ett s. k. »Unterwerfungsverfahren», vilket innebär, att den anklagade förbehållslöst erkänner sig skyldig till det skattedelikt som lägges honom till last och förklarar sig villig utstå det straff som senare skriftligen fastställs.

En straffprocess inför domstol åvägabringas i beskattningsmål antingen när åklagarmyndigheten på grund av sakens betydelse åtager sig talans utförande och till följd härav anhängiggör talan vid ordinarie straffdomstol, eller när en anklagad hänskjuter frågan om ett honom i »Strafbescheid» tillvitad delikt till domstols prövning.

Engelsk rätt.

I de engelska inkomstskatteförfattningarna stadgas straff, bland annat, a) för den som i bedrägligt syfte felaktigt uppgiver sin totala inkomst och b) för den som medvetet försummar att lämna en riktig deklaration rörande inkomst, som är underkastad direkt beskattning. Straffet för den under a) omnämnda förseelsen är böter bestämda till £ 20 jämte tre gånger sammanlagda beloppet av den skatt, som skulle utgått å envar av vederbörandes inkomstkällor utan några som helst avdrag. Straffet för den under b) omnämnda förseelsen är böter bestämda till £ 20 jämte tre gånger det skattebelopp, som skulle utgått å den direkt beskattning underkastade inkomsten efter vederbörliga avdrag.

Preskriptionstiden för ifrågavarande förseelser är sex år.

Board of Inland Revenue har befogenhet att dels nedsätta dessa straff innan straffprocess anhängiggjorts vid domstol, dels förordna om ansvarstals nedläggande, dels ock nedsätta eller eftergiva utdömt straff.

Skatteförfattningarna innehålla vidare bestämmelser om utdömande av »penal duties» av straffnatur beträffande sådana skattskyldiga, som gjort sig skyldiga till bedrägligt förfarande eller grov eller medveten försummelse. Dessa »penal duties» ådömas av »Commissioners», vilka hava lokal jurisdiktion över ifrågavarande skattskyldiga, och må icke utgå med högre belopp än två gånger den undandragna skatten.

Helt fristående från skatteförfattningarnas straffrättsliga och straffprocessuella bestämmelser kan brottmålstalan anhängiggöras för bedrägeri- eller förfalskningsbrott begånget i samband med deklaration eller räkenskapssammandrag, som avgivits för taxering till inkomstskatt. För dessa brott kunna långa frihetsstraff ådömas.

VI. Frågan om ändring av straffbestämmelserna i taxeringsförordningen.

Då straffbestämmelserna i taxeringsförordningen intaga en särställning i förhållande till de motsvarande bestämmelser i andra författningar, vilka förut refererats, ämna de sakkunniga i första hand särskilt undersöka, i vad mån en ändring kan anses erforderlig beträffande straffbestämmelserna i taxeringsförordningen, och, därest så finnes vara fallet, på vilket sätt en sådan ändring kan åstadkommas.

1. Olika omständigheter, vilka påkalla skärpning av straffbestämmelserna i 143 § taxeringsförordningen.

Det torde vara en ganska utbredd uppfattning, att lämnandet av oriktiga uppgifter till ledning för taxering är en tämligen lindrig förseelse, och att det är varken vanhedrande eller moraliskt förkastligt att trotsa hithörande straffbestämmelser. Den psykologiska grunden härtill är sannolikt en hos många medborgare djupt rotad föreställning, att det allmännas skattekrav innefattar en på den enskilde ensidigt lagd tunga av mer eller mindre konfiskatorisk art, vartill kommer att undandragande av skatt icke omedelbart framstår såsom medförande skada för andra enskilda utan blott för »det allmänna», ofta ganska dunkelt fattat såsom en överhet i motsättning till de enskilda medborgarna. Vidare torde till ifrågavarande uppfattning hava bidragit, att själva deklarationsförfarandet med dess detaljerade formulär innebär vissa svårigheter och irritationsmoment för den enskilde. Men även de nu gällande straffbestämmelserna rörande falskdeklarationsbrotten torde i sin mån hava medverkat till uppkomsten av nämnda uppfattning eller i varje fall icke effektivt motverkat densamma, särskilt som brotten ej framstå såsom infamerande och ej heller äro belagda med frihetsstraff.

Att den antydda uppfattningen om deklarationsbrottens lindriga natur inom vissa befolkningsgrupper är mycket starkt utpräglad belyses bland annat av följande uttalande av en landskamrerare vid besvarande av en förfrågan från de sakkunniga rörande åtalsfrekvensen vid falskdeklarationsbrotten. Uttalandet är av följande innehåll:

»En undersökning har gjorts rörande frekvensen av oriktiga uppgifter i vissa avseenden i de år 1941 avlämnade självdeklarationerna beträffande tre stickprovis utvalda mindre kommuner inom länet.

Föremål för taxeringsnämndernas i dessa kommuner undersökning har sagda år varit bland annat riktigheten av jordbrukares redovisning av intäkter av för-

säljning av *dels* potatis, grönsaker och andra trädgårdsprodukter, *dels* hästar, nötkreatur och svin, *dels ock* virke och andra skogseffekter. Undersökningen har så tillgött att de skattskyldiga, vilkas deklARATIONER gjorts till föremål för denna kontroll, först avkrävs specifikation över i deklARATIONEN upptagna sådana intäkter beträffande varje köparens namn och adress och från honom uppburet belopp. Kontrollmaterial har därefter införskaffats *dels* genom infordrande av uppgifter från yrkesmässiga uppköpare av sådana jordbruksprodukter, bland andra 138 uppköpare av skogseffekter, *dels* genom att samtliga lantbrukare inom kommunerna, som i sina deklARATIONER gjort avdrag för utgifter för nyanskaffning eller nyuppsättning av djur, avkrävs uppgift om till varje säljare av djuren utbetalat belopp.

Endast deklARATIONER för de större jordbruken inom kommunerna hava varit föremål för en sådan mera systematisk undersökning från taxeringsnämndens sida. Däremot har undersökningen icke direkt inriktats på deklARATIONER för de mindre jordbruken (torpställen, ofullständiga jordbruk m. fl.), från vilka man icke kan förvänta nämnvärda intäkter av ifrågakomna slag. De felaktigheter, som konstaterats i nu ifrågavarande hänseenden i sistnämnda deklARATIONER, hava framkommit närmast som en biprodukt av undersökningen. Undersökningen har givit följande, tabellariskt sammanställda resultat:

Distrikt	Antal deklARATIONER		Antal enligt undersökningen felaktiga deklARATIONER		Beloppet av den på grund av undersökningen verkställda höjningen ifråga om intäkter, som undersökningen avsett
	för större jordbruk	för mindre jordbruk	för större jordbruk	för mindre jordbruk	
A	75	36	61	9	20 045
B	69	29	40	11	17 596
C	59	36	44	19	13 460
Summa	203	101	145	39	51 101

Häraf framgår att drygt 71 procent av de deklARATIONER, å vilka undersökningen närmast inriktats, befunnits felaktiga i undersökta avseenden. Det kan för tjäna anmärkas att bland dessa befinna sig samtliga de lantbrukare, som voro ledamöter av taxeringsnämnderna i dessa socknar ifrågakomna år. Det må även framhållas, att sådan undersökning beträffande intäkter vid försäljning av delvis *samma slag* av produkter verkställdes vid taxeringen det närmast föregående året i dessa kommuner.

Såsom allmänt omdöme torde kunna sägas, att uppgifterna i jordbruksbilagorna fortfarande äro i stor utsträckning oriktiga, trots det att inom länet alltsedan år 1935 i mycket stor omfattning begagnats de kontrollmöjligheter, som bestämmelserna i 35 § 2 mom. taxeringsförordningen anvisa. Oriktigheter hava kunnat påvisas icke blott ifråga om sådana uppgifter, beträffande vilka tidigare icke av taxeringsmyndigheterna verkställts någon allmän kontroll, utan även, såsom nyss framhållits, beträffande uppgifter, vilkas riktighet under en följd av år systematiskt kontrollerats. Första året vissa kontroller sålunda verkställdes, t. ex. beträffande ersättning för vinterväghållning, ersättning ur älgskadefonden eller ränta å ersättning för marklösen, har befunnits att icke ens 10 procent av vederbörande skattskyldiga överhuvud taget uppgivit sådan intäkt.

Därest samtliga de lantbrukare, som senaste åren befunnits hava lämnat oriktiga meddelanden i sina självdeklARATIONER under sådana omständigheter, att de

kunnat ställas till ansvar härför, verkligen blivit sakförda, skulle i vissa kommuner betydligt mera än 50 procent av samtliga lantbrukare blivit åtalade för falskdeklaration. Ett sådant tillstånd skulle emellertid vara ägnat att verka starkt avtrubbande på rättsuppfattningen. Det skulle lätteligen leda till en sådan inställning till taxeringen, som redan är rådande inom vissa delar av länet och som tagit sig uttryck bland annat däri, att sedan en person åtalats för lämnande av oriktiga meddelanden i egen och för omyndiga barns räkning avlämnade självdeklarationer samt för lämnande av falska uppgifter i bouppteckning efter sin avlidna hustru och sakfällts samt detta blivit allmänt känt i hans hemortskommun, han omedelbart valdes till ledamot av taxeringsnämnden för kommunen.

Mot bakgrunden av här relaterade förhållanden får ses prövningsnämndens i länet obenägenhet att hos länsstyrelsen begära åtgärder för utkrävande av straffansvar i fall av falskdeklaration.

Sålunda har för länsstyrelsens åtgärd överlämnats i allmänhet endast sådana fall av falskdeklaration, som varit särskilt graverande, såsom då skattskyldig år efter år beträffs med falska uppgifter och icke låtit sig av förmaningar rätta, då skattskyldig begagnat sig av falska intyg till styrkande av sina falska uppgifter eller dylikt.»

Ehuru de här återgivna uttalandena närmast avse den jordbrukande befolkningen inom visst län torde det vara obestriddigt, att uppfattningen om falskdeklarationsbrottens bagatellartade karaktär är utbredd även inom andra områden och andra samhällsklasser. Å andra sidan finnes otvivelaktigt på andra håll en bestämd opinion för en strängare straffrättslig reaktion mot falskdeklarationerna, vilkas brott ju ytterst gå ut över andra skattskyldiga. För lagstiftaren måste det framstå såsom en angelägen uppgift att — i anslutning till sistnämnda åsiktsriktning — söka påverka den allmänna uppfattningen sålunda, att falskdeklarationsbrotten komma att framstå såsom allvarliga överträdelser av en medborgerlig plikt och sanningskravet vid deklarationen därigenom får den allmänna opinionens stöd. Då de nu gällande straffbestämmelserna i 143 § taxeringsförordningen ur de här åberopade synpunkterna icke kunna anses fylla sina uppgifter, torde desamma böra reformeras.

Även andra omständigheter kunna emellertid påvisas, vilka aktualiserat frågan om en straffskärpning på förevarande område.

Såsom i direktiven för de sakkunnigas utredning uttalas, har en skärpning av straffet för falskdeklaration redan tidigare stått på dagordningen. Av den förut lämnade redogörelsen för rättsutvecklingen rörande bestraffningen av oriktiga uppgifter enligt taxeringsförordningen framgår sålunda, att vid såväl 1929 som 1935 års riksdagar fråga väckts om införande av urbota straff för de i 143 § taxeringsförordningen angivna brotten. Att förslaget om straffskärpning icke vann bifall vid sistnämnda riksdag torde bland annat haft sin orsak i svårigheten att samordna sådana straff som normerade böter och frihetsstraff. Det är emellertid uppenbart, att om urbota straff anses böra ingå i straffskalan för ifrågakvarande brott, en sådan ändring icke bör hindras på grund av nyssnämnda svårighet; i stället bör någon utväg sökas för att undanröja ett dylikt hinder för straffskärpnings genomförande.

Vid 1935 års riksdag uttalades, att frågan om skärpning av straffet för falskdeklarationsbrotten borde anstå tills närmare erfarenhet vunnits om de verkningar i olika avseenden, som vid tillämpningen av de då vidtagna ändringarna i taxeringsförordningen kunde komma att inträda. Då vid taxeringsarbetet innevarande år tillämpats en ännu mera omfattande och effektiv kontroll än tidigare, kan det synas som om nämnda uttalande vid 1935 års riksdag skulle även nu kunna åberopas såsom skäl för att dröja med genomförande av en straffskärpning. En sådan slutsats torde emellertid icke vara riktig.

Först och främst bör fastslås, att kontrollen inom taxeringsväsendet icke kan praktiskt genomföras i sådan utsträckning, att effektiva straffbestämmelser för oriktiga taxeringsuppgifter bliva överflödiga. Såsom i direktiven framhållits äro kontrollmöjligheterna beträffande vissa kategorier skattskyldiga mycket begränsade, och man torde också hava anledning befara, att skattefusk här förekommer ganska ofta. Även om den år 1935 beslutade skärpningen av skattekontrollen i vissa hänseenden bidragit till att minska förekomsten av felaktiga deklARATIONER, äro sådana dock allt fortfarande mycket talrika. Ej heller till de senast beslutade kontrollåtgärderna torde kunna knytas någon förhoppning om att felaktiga deklARATIONER därigenom skola i större omfattning förekommas. Det må här vara tillräckligt att erinra om, att deklARATIONSKONTROLLEN inom Stockholms stad sedan ett par tiotal år tillbaka varit väsentligt noggrannare och större än inom någon länsstyrelse i länen, men att fördenskull ingalunda antalet oriktiga deklARATIONER inom Stockholms stad visat någon tendens till nedgång. För övrigt må endast hänvisas till den ovan lämnade uppgiften rörande antalet avvikelser från självdeklARATION, enligt vilken uppgift dessa avvikelser visa en fortgående stegring och nu uppgå till ett antal av över 500 000 årligen. Det synes med hänsyn härtill icke vara någon anledning att i avvaktan på resultatet av de nya kontrollåtgärderna ytterligare uppskjuta införandet av strängare straffbestämmelser.

I direktiven för denna utredning hava påpekats vissa omständigheter, vilka särskilt motiverade, att frågan om en skärpt bestraffning av falskdeklarationsbrotten nu toges under förnyat övervägande. Sålunda har understrukits värdet ur penningpolitisk synpunkt av en effektivisering av taxeringsförfarande i syfte att åstadkomma en riktig beskattning av de s. k. fria inkomsterna och av rörelsevinsten från vissa kategorier av självständiga företag, varjämte framhållits, att den skärpta beskattningen måste antagas hava ökat frestelserna för de enskilda att söka undandra sig sin skattskyldighet.

De sakkunniga anse sig böra understryka riktigheten av dessa uttalanden. De särskilda förhållanden, som föranletts av det nu pågående världskriget, hava de senaste åren framtingat införandet av nya och höjningar av tidigare utgående skatter, och man läser knappast kunna räkna med, att skattestrycket under de närmaste åren kommer att minska. För att motverka de av den skärpta beskattningen ökade frestelserna att söka dölja skattepliktiga

inkomster synes, förutom strängare kontroll, en skärpning av straffen för falskdeklarationsbrotten påkallad.

Emellertid är naturligtvis den straffrättsliga preventionens effektivitet beroende icke endast av straffens stränghet utan även av den utsträckning, vari brotten bliva beivrade. Vad nu ifrågavarande rättsområde beträffar fästes uppmärksamheten särskilt vid det ringa antal fall, vilka föranleda åtal enligt 143 § taxeringsförordningen. Det är uppenbart, att endast en mindre del av hithörande brottsliga gärningar verkligen bliva föremål för beivrande. Än vidare faller i ögonen den i hög grad skiftande praxis, som i åtalsfrågorna är rådande vid olika länsstyrelser. Den ovan under IV lämnade statistiska redogörelsen utvisar sålunda, att hela antalet åtal under den redovisade femårsperioden är synnerligen ringa och att ingen rimlig proportion finnes mellan antalet åtal inom de olika länen och antalet därstädes förekommande deklARATIONER eller avvikelser därifrån. Sålunda har inom vissa av de större länen antalet åtal varit försvinnande ringa, medan åtalsfrekvensen i några av de mindre länen varit från 10 till 70 gånger större. Undersöker man, vilka de verkliga orsakerna kunna vara till den ringa åtalsfrekvensen, synas följande förhållanden böra uppmärksammas. Den första granskningen av deklARATIONERNA sker ju inom rikets taxeringsnämnder, till antalet omkring 2 300. Det är här i huvudsak å ordföranden, som granskningsarbetet vilar. Ordförandena upptäcka och rätta givetvis åtskilliga oriktiga uppgifter men taga ytterst sällan initiativ till beivrande härav. Ett dylikt initiativ framstår otvivelaktigt för de flesta ordförande såsom mycket obehagligt, eftersom det ofta skulle riktas mot deras vänner och grannar i kommunen. Vidare torde många ordförande sakna erforderliga förutsättningar för att bedöma en gärnings straffbarhet enligt nu ifrågavarande, ingalunda lättolkade författningsbestämmelser. De fall som gå till åtal lära därför i regel vara sådana, vilka upptäckas vid den av landskamreraren gjorda eftergranskningen till prövningsnämnden. Redan detta förhållande måste påtalas såsom otillfredsställande och föga överensstämmande med rättskänslans krav.

Emellertid måste konstateras att ej heller på långt när alla åtalbara fall, vilka upptäckas vid granskningen hos prövningsnämnden, verkligen beivras. Enligt inhämtade upplysningar har ej sällan förekommit, att då ett större antal brottsliga gärningar på detta stadium upptäckes, man inskränker sig till att åtala en mindre del därav eller eventuellt icke åtalar några alls, enär man finner det olämpligt att rikta ett åtal mot allt för många falskdeklaranter. Ej heller en sådan ordning kan anses tillfredsställande. Även här måste det betecknas såsom stötande att en falskdeklarant, som i vanliga fall skulle åtalas och kanske ådömas höga böter, undgår åtal därför att just det året många andra falskdeklaranter upptäckts.

Den enligt de sakkunnigas mening nödvändiga ändringen i nu berörda förhållanden kan man ju först och främst söka åstadkomma genom att uppställa föreskrifter, som åsyfta att upptäckta falskdeklarationsbrott i full utsträckning bringas till vederbörande åklagares kännedom. De sakkunniga föreslå även i sådant syfte vissa ändringar i taxeringsförordningen. I detta

sammanhang vilja emellertid de sakkunniga framhålla, att en förbättring i åtalshänseende även torde kunna vinnas genom att straffet för falskdeklarationsbrotten skärpes. Det torde nämligen vara anledning förmoda att framhävandet av dessa brotts allvarliga karaktär genom straffbestämmelsernas skärpning kommer att medföra en stegring av åtalsfrekvensen för upptäckta falskdeklarationsbrott.

2. De sakkunnigas förslag till ändring i fråga om straffen för brott mot taxeringsförordningen.

a. Den rättsliga karaktären av brott mot 143 § 1 mom. taxeringsförordningen.

I den svenska straffrättslitteraturen hava dels numera professorn Folke Wetter i avhandlingen »Om trolöshet mot huvudman» (1907) och dels numera justitierådet Fritz Sterzel i avhandlingen »Bidrag till läran om bedrägeribrottet» (1919) framlagt utredningar i frågan om sambandet mellan å ena sidan sådana brottsliga förfaranden, varigenom någon uppsåtligen meddelar oriktiga, ofullständiga eller eljest vilseledande uppgifter med påföljd, att det allmänna undandrages skatt eller annan liknande inkomst, samt å andra sidan det allmänna bedrägeribrottet enligt 22 kap. 1 § strafflagen.

Wetter anser (sid. 150 ff.), att de lege ferenda vägande skäl tala för bedrägeribegreppets inskränkande till att endast beröra det privaträttsliga området. En handling i kraft av offentligrättslig makt och det sätt, varpå denna handling genom maktutövarens vilseledande utlöstes, vore av alltför olika art mot korresponderande moment vid det privaträttsliga bedrägeriförfarandet för att desamma lämpligen skulle kunna sammanföras under ett och samma brottsbegrepp. Enligt Wetter hava hithörande defraudationshandlingar i specialförfattningarna med rätta erhållit en väsentligt lindrigare bestraffning än som skulle kommit dem till del genom en subsumtion under det allmänna bedrägeristadgandet.

Även Sterzel (sid. 89 ff.) anser det de lege ferenda beaktansvärt, att staten har helt andra möjligheter att framtvunga och pröva upplysningar än den enskilde, och att kravet på redlighet mot det allmänna i viss mån äger en annan karaktär än kravet på tro och heder i den allmänna samfärdseln. Vid vanliga privaträttsliga uppgörelser mellan staten och den enskilde, exempelvis leveranser till staten, måste dock svikligt förfarande vara att hänföra under bedrägeribegreppet. Detsamma gäller, då sveket går ut på ernående av en prestation av offentligrättslig art, exempelvis om man genom svikliga intyg förskaffar sig fattigvård eller restitution av skatt.

Däremot kunna enligt Sterzel meningarna vara delade beträffande de fall, där förfarandet går ut på att förhålla det allmänna ekonomiska prestationer av offentligrättslig natur. Icke utan skäl har man mot en tillämpning i dylika fall av bedrägeribestämmelserna anfört, att det allmänna rättsmedve-

tandet faktiskt bedömer defraudationerna väsentligen mildare än det vanliga bedrägeribrottet. Den infamerande karaktär, som vidhäftar bedrägeribrottet, saknar i det allmänna medvetandet motsvarighet när det gäller sådana företeelser som exempelvis smuggling, både där denna tagit formen av ett vilseledande och där den tagit formen av ett kringgående av tullmyndigheterna. Enligt Sterzel analyserar en tysk rättslärare, K. Binding, denna företeelse träffande på följande sätt: »För ett självständigt och, närmare bestämt, ett mildare behandlingssätt av defraudationsbrotten — även i den mån de begreppsmässigt äro bedrägeribrott — talar, att den brottslige brukar betrakta handlingen på annat sätt än staten. Den brottslige tänker icke främst på att skada utan avser blott att hindra ett statskassans ensidiga berikande på sin bekostnad och finner det obilligt, att han skall bliva liksom sin egen anklagare hos skatte- eller tullmyndigheten. Han känner sig på defensiven, ej på offensiven.» Mot ett mildare bedömande av defraudationerna på angivna grunder har enligt Sterzel väl invänts, att samhället icke finge möta den förslappning i rättskänslan, vilken här gör sig gällande, med en förslappning i den straffrättsliga reaktionen, men då man härmed helt kommit över på kriminalpolitikens område, resa sig de vanliga betänkligheterna mot en straffrättslig behandling, som går längre än vad det allmänna rättsmedvetandet kräver.

Efter en närmare redogörelse för den svenska lagstiftningen på området, vilken alltmer tenderat att lägga de svikliga defraudationerna under specialstraffrätten men dock icke heller saknat tendenser att behålla bedrägeristraffet i reserv för utfyllande av därvid uppkommande luckor i lagstiftningen, gör Sterzel i sin avhandling följande uttalande: »Till följd av de brister, som vidlåda såväl det system, vilket helt överlämnar defraudationerna åt speciallagstiftningen, som det, vilket behåller bedrägeribestämmelserna i kraft för att beträffande de svikliga defraudationerna utfylla möjliga luckor, har den moderna lagstiftningen gått nya vägar genom att reservera defraudationerna eller dock de svikliga defraudationerna till enhetlig bestraffning genom en i allmänna strafflagen inrymd gemensam straffbestämmelse — ett uppslag, vilket förtjänar beaktande även vid ombildningen av vår svenska strafflagstiftning.»

I sin avhandling (sid. 183 ff.) tar Sterzel vidare upp till behandling frågan, huruvida även ett icke kvalificerat vilseledande eller sålunda den nakna lögnen bör vara tillfyllest för att rättfärdiga straff för bedrägeri, samt besvarar denna fråga i princip jakande. Emellertid göres härutinnan en reservation vad angår vilseledande av offentlig myndighet, i vilket hänseende vilseledandet anses böra vara kvalificerat (företeende av falska bevis el. dyl.) för att grundlägga straffbart bedrägeri. Sterzel anför vidare: »Icke utan skäl synes man kunna hänvisa till myndighetens säregna maktställning, vilken för densamma öppnar helt andra möjligheter att framtvinga och pröva upplysningar än för den enskilde. De garantier mot ett vilseledande, som denna maktställning erbjuder, låta en begränsning av straffskyddet här framstå såsom befogad. Väl skulle man gå för långt, därest man helt allmänt för-

klarade att ett vilseledande av offentlig myndighet fölle utom bedrägeriområdet. Ett krav på kvalificerat vilseledande synes däremot i dessa fall äga berättigande. Genom detta krav säkerställs i själva verket jämnvikten på bedrägeriområdet: Myndighetens maktställning, vilken ställer densamma på ett annat plan än den enskilde, uppväges i bedrägerihänseende av kravet på kvalificerat vilseledande. Härtill kommer den säregna skärpa, med vilken partsintressena på förevarande område ofta nog bryta sig mot varandra, en omständighet, vilket i sin mån är ägnad att påkalla ett mildare bedömande, där vederbörande ej strikt hållit sig inom sanningens gränser.»

I t. f. underståthållaren K. G. A. Sandströms avhandling »Om taxering för inkomst eller förmögenhet» (1940) har falskdeklarationens brottsliga karaktär gjorts till föremål för en närmare undersökning. I denna avhandling (sid. 343 ff.) framhålles, att den äldsta straffbestämmelsen på området — i 33 § av 1902 års förordning om inkomstskatt — givits sådan avfattning, att det torde vara befogat anse att lagstiftaren närmast uppfattat deliktet såsom ett fall av bedrägeri, skattedefraudation. En helt ändrad konstruktion hade kommit tillsynes i 1910 års lagstiftning i ämnet. Genom den nya bestämmelsen i 20 § av 1910 års taxeringsförordning hade lagstiftaren övergått till att konstruera deliktet såsom ett brytande av sanningsplikten mot taxeringsmyndigheten. Än en gång, år 1921, hade ifrågavarande straffbestämelse ändrats och hade lagstiftningen då återgått till att anknyta brottsligheten vid sådana handlingar, som vore ägnade att vilseleda taxeringsmyndigheten, därvid emellertid samma straff stadgats för det fall, att intet vilseledande följt av handlingen, och för det fall, då så skett.

I direktiven för denna utredning har framhållits, att ett förfarande, varigenom någon uppsåtligen meddelar oriktiga, ofullständiga eller eljest vilseledande uppgifter och sålunda föranleder att det allmänna undandrages skatt eller annan liknande inkomst, i och för sig torde kunna hänföras under bedrägeribegreppet.

För egen del anse de sakkunniga, att det för avgörandet av spørsmålet rörande en lämplig skärpning av straffen för ifrågavarande brott icke erfordras ett bestämt ståndpunktstagande till frågan, huruvida dessa förfaranden kunna direkt hänföras under bedrägeribegreppet eller icke. Det synes vara tillfyllest att konstatera, att berörda brottsliga förfaranden till sitt syfte och hela sin karaktär stå närmare bedrägeribrotten än brott av andra slag, exempelvis brott mot sanningsplikten, att detta straffbara handlande i varje fall är ett med bedrägeri likartat förfarande men att vid detsammes straffrättsliga bedömning vissa särskilda synpunkter, vilka framgå av de ovan återgivna uttalandena i straffrättslitteraturen, äro att beakta.

Härmed är den gränslinje given, intill vilken en straffskärpning beträffande sagda brottsliga förfaranden längst torde kunna sträcka sig. Då varken den straffrättsliga teorien eller — än mindre — den allmänna opinionen är fullt beredd att bedöma falskdeklarationsbrottet lika strängt som det vanliga bedrägeriet, lär det nämligen icke kunna ifrågasättas, att falskde-

klarationsbrottet belägges med strängare påföljder än bedrägeri enligt strafflagen.

Enligt den nu gällande strafflagen är straffet för bedrägeri enligt 22 kap. 1 § fängelse i högst sex månader eller straffarbete i högst två år; dock att, där omständigheterna äro synnerligen försvårande, tiden för straffarbetet må höjas till fyra år samt, där de äro synnerligen mildrande, böter må ådömas. Försök till bedrägeri är ej straffbelagt. Emellertid har genom lagen den 12 juni 1942 (nr 378) om ändring i vissa delar av strafflagen utfärdats ändrade bestämmelser i fråga om bedrägeribrotten. Sålunda hava dessa brott uppdelats i tre grader alltefter brottets grovhet. Enligt huvudregeln är straffet för bedrägeri straffarbete i högst två år eller fängelse. För den lindrigaste graden av bedrägeri, bedrägligt beteende, skall straffet utgöra böter eller fängelse. Bedrägligt beteende skall anses föreligga då bedrägeriet med hänsyn till skadans omfattning och övriga omständigheter vid brottet är att anse som ringa. Är däremot bedrägeribrottet med hänsyn till omständigheterna vid brottet att anse som grovt, skall för grovt bedrägeri dömas till straffarbete i högst sex år; och vid bedömandet huruvida brottet är grovt skall särskilt beaktas, om gärningsmannen missbrukat allmänt förtroende eller begagnat falsk handling eller vilseledande bokföring eller om gärningen eljest varit av särskilt farlig art, avsett betydande värde eller inneburit synnerligen kännbar skada. Även försök till bedrägeri — dock med undantag för försök till bedrägligt beteende — kommer enligt de nya bestämmelserna att bli straffbart. Sålunda stadgas — i 3 kap. 13 § — att straff för försök skall inträda, där någon påbörjat utförandet av visst brott utan att detta till fullbordan kommit, såframt fara förelegat, att handlingen skulle leda till brottets fullbordan eller sådan fara endast på grund av tillfälliga omständigheter varit utesluten. Straff för försök skall ej, utom i fall varom särskilt är stadgat, ådömas den som frivilligt, genom att avbryta gärningens utförande eller annorledes, föranlett att brottet ej fullbordats. Straffet för försök sättes under vad å den fullbordade gärningen följa bort; dock att lägre straff än straffarbete ej må ådömas, där minsta straff för det fullbordade brottet är straffarbete i två år eller däröver.

Då denna nya lagstiftning kommer att träda i kraft 1 januari 1943, böra de nya straffbestämmelserna tagas till utgångspunkt för en jämförelse mellan straffen för falskdeklarationsbrottet, å ena, samt bedrägeribrottet, å andra sidan. I enlighet härmed bör straffet för förstnämnda brott icke överstiga straffarbete i två eller, vid grovt brott, sex år, varemot straffet, då brottet anses ringa, bör utgöra högst böter eller fängelse.

Frågan om den lämpliga straffskalan inom den sålunda angivna maximi-gränsen behandlas närmare i det följande. I detta sammanhang vilja de sakkunniga blott framhålla, att visserligen av förut angivna skäl en väsentlig straffskärpning synes påkallad men att å andra sidan skärpningen icke bör drivas till sådan höjd, att straffskalan för det allmänna rättsmedvetandet kommer att framstå såsom oskäligt sträng. Detta skulle enligt de sakkunnigas mening utan tvivel bli förhållandet, ifall deklarationsbrotten i straffrättsligt hänseende helt likställdes med bedrägeri enligt de nya strafflagsbestämmelserna.

b. Frågan huruvida beträffande brott mot 143 § taxeringsförordningen systemet med normerade böter bör bibehållas eller ersättas med dagsbotssystemet.

Till en början må framhållas — vilket även framgår av redogörelsen för utvecklingen av lagstiftningen rörande sådana brott, vilka nu äro straffbelagda enligt 143 § 1 mom. taxeringsförordningen — att det straff, som i första hand ansetts böra komma i fråga vid dessa brott, alltid utgjort böter. I detta hänseende kan särskilt erinras om uttalandena i anslutning till det vid 1935 års riksdag framlagda förslaget till skärpning av straffen för ifrågavarande brott. Vid nämnda tillfälle betonades uttryckligen av reservanterna inom bevillningsutskottet, att det av dem förordade urbota straffet borde inträda endast där brottet var av särskilt allvarlig natur eller vid upprepat brott. Av statistiken över åtalen för brott mot 143 § taxeringsförordningen kan utläsas, att flertalet brott är av förhållandevis lindrig art; endast i undantagsfall — i allmänhet sådana vilka ägnas särskild uppmärksamhet i tidningspressen — äro brotten av grövre beskaffenhet. Det torde vara uppenbart, att synpunkten om ett tillräckligt effektivt straff icke får drivas så långt, att av hänsyn till ett mindre antal svårare brott möjligheten att ådöma böter uteslutes. En sådan anordning skulle strida mot den allmänt erkända uppfattningen, att straffet måste stå i relation till brottets svårhetsgrad.

Med hänsyn härtill hava de sakkunniga utgått ifrån att även framdeles bötesstraff skall utgöra den reaktion, som i första hand bör ifrågakomma vid brott av förevarande slag.

Därmed är emellertid icke ståndpunkt tagen till frågan, huruvida detta bötesstraff alltjämt skall äga karaktär av normerade böter. Det återstår att bedöma, huruvida icke en övergång till dagsbotssystemet kan anses berättigad.

I äldre tid var icke sällsynt, att även å den allmänna straffrättens område bötesstraffet utmättes i proportion till värdet av viss egendom, exempelvis sådan som genom brottet skadats eller förstörts. Dylika normerade böter hava emellertid numera i huvudsak försvunnit från den allmänna strafflagens område, och de sista stadgandena härom upphöra att gälla den 1 januari 1943 i samband med att den nya lagstiftningen om förmögenhetsbrott träder i kraft.

Däremot hava inom specialstraffrätten dylika straffbestämmelser alltjämt bibehållits och återfinnas även i nytilkommande författningar av visst slag, speciellt då fråga är om skattelagstiftningen. Vad särskilt denna lagstiftning angår må erinras om att bötesstraffet redan i den äldsta straffbestämmelsen på förevarande område — i 33 § av 1902 års förordning om inkomstskatt — var normerat, och att efter 1921 års ändring av 20 § i 1910 års taxeringsförordning endast normerade böter kommit i fråga vid utdömande av straff enligt taxeringsförordningen för falskdeklarationsbrott. Spörjer man vad anledningen härtill varit, må framhållas att de brott, för vilka normerade böter

äro utsatta såsom straff, nästan genomgående äro sådana, där vinningssyftet starkt framträder. Att brott på grund av vinningslystnad belagts med normerade böter torde återigen hava sin naturliga förklaring i lagstiftarens önskan att beröva den brottslige frukterna av brottet och därigenom införa ett starkt avhållande motiv mot sådant brotts begående. Böterna torde alltså i nu avsedda fall till en del tjäna ett rent konfiskationssyfte (SOU 1935: 56, sid. 65).

Det inom större delen av straffrätten gällande dagsbotssystemet infördes år 1931 och har sålunda varit i tillämpning under omkring tio år. Vid införandet av dagsbotssystemet rådde i stort sett enighet om att detta system innebar en bättre straffform än äldre bötesystem; enligt äldre bestämmelser saknades sålunda möjlighet att vid bötesstraffets bestämmande taga tillräcklig hänsyn till den brottsliges ekonomiska ställning, varför bötesstraffet verkade i hög grad ojämnt. Vidare framhölls såsom fördelar med dagsbotssystemet, att en proportionalisering av bötesstraffet efter den brottsliges betalningsförmåga skulle kunna giva till resultat, att straffet bleve lika kännbart för personer i olika förmögenhetsställning. Härigenom bleve det möjligt att öka bötesstraffets effektivitet och undanröja eller minska den brist på likhet inför lagen som var en följd av de äldre bestämmelserna. Emellertid ansågs det vid dagsbotssystemets införande, att bestämmelserna om normerade böter inom specialstraffrätten borde bibehållas oförändrade; någon motivering härtill synes dock icke hava lämnats.

Med hänsyn till vunna erfarenheter från dagsbotssystemets tillämpning under de gångna tio åren anse de sakkunniga sig kunna konstatera, att dagsbotssystemet, förutom att detsamma tager berättigad hänsyn till den brottsliges ekonomiska förhållanden, även är lättare att tillämpa än systemet med normerade böter. Av de statistiska uppgifterna om utdömda normerade bötesstraff kan det nämligen synas, som om dessa straff skulle utmätas mera ojämnt än som är betingat av omständigheterna i de särskilda fallen.

Vidare må erinras om det förut påpekade förhållandet, att det område inom straffrätten, där normerade böter ingå i straffskalan, är förhållandevis begränsat; böter av detta slag förekomma ju huvudsakligen endast vid överträdelser av skatteförfattningarna. I andra författningar av ganska likartad beskaffenhet utgöres straffet av dagsböter. Exempel härpå lämnar förordningen den 15 december 1914 angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket ävensom valutaförordningen den 25 februari 1940. Enligt sistnämnda förordning straffas den, som uppsåtligen avger oriktig uppgift i valutadeklaration, med dagsböter eller fängelse. Även i åtskilliga nu gällande författningar rörande ransonering av livsmedel m. m. är lämnandet av oriktiga uppgifter belagt med bland annat dagsbotsstraff. Under föregående kristid hade däremot i dylika fall stadgats normerade böter, men tillämpningen av denna straffart ledde i många fall till föga tilltalande resultat.

Såsom en nackdel med dagsbotssystemet skulle möjligen kunna framhållas, att detta system ur allmänpreventiv synpunkt icke vore lika effektivt som systemet med normerade böter. Styrkan hos sistnämnda system skulle ju, såsom nyss framhållits, ligga i det starkt avhållande motiv, som därav ska-

pades gentemot av vinningslystnad dikterade brott. Å andra sidan skulle dagsbotssystemet, särskilt med hänsyn till domstolarnas tillämpning av detta system, kunna på ifrågavarande område tänkas medföra en avsevärd strafflindring. En sådan uppfattning torde emellertid icke vara helt riktig. En närmare granskning av de ovan specificerade statistiska uppgifterna rörande brott mot 143 § taxeringsförordningen kan icke giva anledning till den slutsatsen, att dagsbotsstraffen genomgående skulle blivit lägre än de av domstolarna utdömda normerade bötesstraffen. Tvärtom föreligga flera fall, där en bestraffning med tillämpning av dagsbotssystemet säkerligen skulle resulterat i strängare straff än vad nu blivit fallet.

Då det gäller brott mot 143 § taxeringsförordningen, torde det i själva verket förhålla sig så, att det ur den brottsliges ekonomiska synpunkt ofta blir i stort sett samma resultat vare sig systemet med normerade böter eller dagsbotssystemet kommer till användning. Att så är förhållandet synes hava sin orsak däri, att den undandragna skatten i de flesta fall står i direkt proportion till den brottsliges inkomst- och förmögenhetsförhållanden. Då härtill kommer, att straffet för falskdeklaration med tillämpning av systemet med normerade böter utmättes i förhållande till storleken av den undandragna skatten, uppstår regelmässigt en viss relation även mellan den brottsliges ekonomiska förhållanden och det utdömda straffet. Samma effekt kan emellertid uppnås jämväl med anlitan av dagsbotssystemet. Bötesbeloppen enligt detta system kunna, omräknade i kronor, variera mellan 5 och 36 000, och inom en sådan vidsträckt straffskala torde i de flesta fall ett rättvist verkande straff kunna utmätas. Med tillämpning av dagsbotssystemet blir följden den, att vid ett grövre brott av förevarande slag, där en ekonomiskt välsituerad person undandragit skatt till avsevärt belopp, den brottslige ej allenast dömes till ett högt antal dagsböter utan även vanligen belastas med, att varje dagsbot fastställs till ett högt belopp. Endast under förutsättning att ett synnerligen stort skattebelopp undandragits, kan fråga uppkomma, huruvida ett dagsbotsstraff ger ett rättvist resultat. Emellertid torde i ett sådant fall urbotas bestraffning böra tagas i övervägande. Till spørsmålet härom återkomma de sakkunniga i ett senare sammanhang.

De fall återigen, då tillämpningen av normerade böter medför väsentligt högre bötesbelopp än som skulle utmätas vid tillämpningen av dagsbotssystemet, äro tydligtvis sådana, då de normerade böterna i avsevärd grad överstiga vad som är rimligt i förhållande till den dömdes ekonomiska förhållanden. Men i dessa fall lära böterna icke alltid kunna gäldas, varför förvandlingsstraff i stället inträda. Under sådana förhållanden torde systemet med normerade böter ofta leda till, att den ekonomiskt bättre ställde, som dömts till normerade böter, endast drabbas av detta straff, medan den som har det ekonomiskt sämre ställt nödgas undergå frihetsstraff, låt vara i form av förvandlingsfängelse.

Man är emellertid då framme vid en av de brister i bötesstraffets tidigare utformning, som föranledde övergången till dagsbotssystemet.

Med hänsyn till nu anförda omständigheter vilja de sakkunniga såsom sin

uppfattning uttala, att systemet med normerade böter såsom straff för brott mot 143 § taxeringsförordningen bör avskaffas och att dagsböter i stället böra i första hand ifrågakomma vid dessa brott. För att emellertid inskräpa, att dessa brott äro av allvarligt slag, synes lämpligt föreskriva, att antalet dagsböter ej i något fall må sättas lägre än 30. Ett högre minimum finna de sakkunniga å andra sidan ej vara tillrådligt, då därigenom straffskalan skulle göras alltför snäv och förvandlingsstraffet även med tillämpning av det lägsta dagsbotsstraffet skulle komma att överstiga det fängelsestraff, som lägst kan ådömas.

c. Frågan huruvida urbota straff bör ingå i straffskalan för brott mot 143 § 1 mom. taxeringsförordningen.

Av redogörelsen för rättsutvecklingen beträffande brotten mot taxeringsförordningen framgår, att frågan om urbota straff för dessa brott första gången fördes på tal i två motioner vid 1929 års riksdag. I nämnda motioner påyrkades utredning av denna fråga under hänvisning till bland annat, att den allmänna uppfattningen om brottets karaktär givetvis influerades av straffriskerna.

I skattekontrollsakkunnigas betänkande föreslogs, att straffet för ifrågavarande brott skulle utgöra normerade böter eller fängelse i högst sex månader, och detta förslag upptogs i propositionen till 1935 års riksdag med förslag till ändring av 143 § taxeringsförordningen. Såsom motivering till den föreslagna straffskärpningen anfördes i propositionen, att, ehuru verkningarna av en sådan åtgärd måhända icke borde överskattas, det syntes kunna vara av betydelse för den allmänna meningen att på detta sätt fastslå dessa brotts verkligt allvarliga karaktär. Propositionen blev emellertid avstyrkt av bevillningsutskottet under hänvisning till att tillräckliga skäl icke förebragts för ändringsförslaget och att med en sådan ändring borde anstå tills närmare erfarenhet vunnits om verkningarna av andra vid nämnda års riksdag genomförda reformer i taxeringsförfarandet. Reservanterna inom bevillningsutskottet tillstyrkte Kungl. Maj:ts förslag och framhöllo därvid att motsvarighet till den kombination av normerat bötesstraff och fängelse som detta förslag innebure icke sänkades i vår lagstiftning. Såsom förut nämnts blev propositionen, dock först efter sammanjämkning, i denna del avslagen av riksdagen.

Sedan år 1935, då frågan om urbota straff för falskdeklaration sålunda var föremål för statsmakternas behandling, synes denna fråga hava kommit i ett ändrat läge.

Det torde, på sätt redan tidigare framhållits, numera vara tydligt, att de förbättrade kontrollanordningar vid taxeringen, som sistnämnda år genomfördes, icke i mera avsevärd mån bidragit till att avhålla från oriktiga uppgifter i självdeklaration eller eljest vid taxeringen.

Den allmänna inställningen till förmögenhetsbrottens bestraffande har även under denna tid förändrats. Sålunda må framhållas, att straffet för det allmänna bedrägeribrottet i 22 kap. 1 § strafflagen skärpts år 1937, och att

en ytterligare skärpning beslutats vid innevarande års riksdag. Visserligen beröra dessa ändrade bestämmelser icke skattedefraudationen, men det lär vara uppenbart, att ett dylikt strängare bedömande av det vanliga bedrägeribrottet kommer att mera än förut framhäva svagheten i straffreaktionen mot skattedefraudationen och därmed motivera en ändring även härvidlag.

Härutöver må erinras om att en olägenhet, som onekligen får anses hava vidlått 1935 års förslag om straffskärpning, nämligen svårigheten att samordna normerade böter och fängelse, kommer att försvinna därest de sakkunnigas förslag om övergång till dagsbotssystemet antages.

Slutligen kan åberopas vad de sakkunniga tidigare anfört därom, att ju mer skatterna skärpas desto större blir frestelsen att söka undandraga inkomster från beskattning, vilket i sin tur torde kunna i någon mån hindras därest i avskräckande och moralbildande syfte möjligheten öppnas att tillgripa urbota bestraffning.

I detta sammanhang torde böra omnämnas lagen den 5 juni 1942 om straff för överträdelser av vissa ransoneringsförfattningar m. m. Enligt denna lag utgör straffet, om brottet mot en ransoneringsförfattning är grovt, fängelse eller straffarbete i högst två år. Till sådant ansvar är förfallen, bland andra, *dels* den som uppsåtligen underlåter att i anteckningar, som skola föras jämlikt författningen, införa uppgift, som bort i sådana anteckningar införas, eller som i sådana anteckningar inför veterligen oriktig uppgift, *dels ock* den som underlåter att fullgöra deklara-tions- eller uppgiftsskyldighet, som åligger honom jämlikt författningen, eller som lämnar veterligen oriktig uppgift vid fullgörande av sådan skyldighet.

De i sistnämnda lag angivna straffen för oriktiga uppgifter måste givetvis ses mot bakgrunden av det nu rådande försörjningsläget inom landet; lagen är av rent krisbetonad karaktär och är ej avsedd att gälla längre än till dess normala förhållanden ånyo inträda. En viss parallell mellan brotten, som behandlas i sagda lag, och taxeringsförordningens falskdeklarationsbrott föreligger dock i så måtto, att det särskilt i nuvarande tidsläge med starkt ökade statsutgifter mer än någonsin tidigare är av nöden, att sistnämnda slag av brott förhindras i största möjliga mån och med anlitande av de mest effektiva medel, bland vilka främst måste räknas hotet av stränga straff.

De sakkunniga anse sig kunna utan någon större tvekan förorda, att urbota straff skall ingå i straffskalan för det i taxeringsförordningen upptagna uppsåtliga falskdeklarationsbrottet. Det är givet, att det straff, som härvid i första hand bör ifrågakomma, är fängelse. Mera tveksamt ställer sig spörsmålet om jämväl straffarbete bör inrymmas i straffskalan. Enligt de sakkunnigas mening bör emellertid fängelsestraffet icke reserveras för sådana fall, då försvarande omständigheter föreligga. Om sålunda fängelsestraffet ingår jämte dagsböter i straffskalan för normalfallen, synes det lämpligen kunna föreskrivas, att straffet vid synnerligen försvarande omständigheter må utgöras av straffarbete. Maximitiden för detta straffarbetsstraff torde böra sättas till två år.

Den invändningen torde ej vara berättigad, att de uppsåtliga falskdeklarationsbrotten enligt taxeringsförordningen komma att med tillämpning av vad de sakkunniga här föreslagit drabbas av för stränga straff. Vid en jämförelse mellan de sakkunnigas förslag och de nyligen beslutade ändringarna i fråga om strafflagens bedrägeribrott kommer såväl normalstraffet som det svåraste straffet för falskdeklarationsbrotten att framstå såsom betydligt lindrigare än motsvarande straff för bedrägeri enligt strafflagen.

Å andra sidan kan ifrågasättas, huruvida den sålunda föreslagna straffskalan kommer att i verkligheten medföra den skärpta straffrättsliga reaktion mot falskdeklarationsbrotten som i det föregående angivits vara erforderlig. Tvivel i detta avseende kunna särskilt uppstå med hänsyn till domstolarnas kända benägenhet att vid straffmätningen hålla sig inom strafflatitudens nedre del. Detta förhållande i förening med den nu föreslagna övergången till dagsbotssystemet kan tänkas medföra, att straffet för falskdeklaration i vissa fall kommer att bliva lägre än enligt nu gällande rätt.

Enligt de sakkunnigas mening bör emellertid den omständigheten, att falskdeklarationsbrottet lägges under det vanliga straffrättsliga reaktionssystemet och att i straffskalan införes frihetsstraff, hava en sådan effekt redan ur moralbildande synpunkt, att preventionen därigenom väsentligt förstärkes. Domstolarnas nämnda benägenhet för mildhet vid straffmätningen är ett allmänt straffpolitiskt problem, som icke i detta sammanhang kan angripas. Då fängelsestraffet icke föreslås reserverat för de svåra fallen — för dem skall straffet vara straffarbete — bör det för övrigt kunna förväntas av domstolarna, att frihetsstraff verkligen kommer att utmätas i icke alltför få fall. Då därtill kommer, att såsom ovan framhållits åtalsfrekvensen kan väntas bliva ökad genom de föreslagna nya reglerna, böra enligt de sakkunnigas mening de föreslagna straffbestämmelserna kunna anses innefatta en lämpligt avvägd skärpning av den straffrättsliga reaktionen mot falskdeklarationsbrotten. Skulle det visa sig, att straffmätningen blir för lindrig, torde det — sedan frihetsstraff en gång införts — vara lättare att senare genom ytterligare straffskärpning effektivisera bestraffningen.

Därest straffarbete på nu angivet sätt kommer att ingå i straffskalan för falskdeklarationsbrotten, vinnes samtidigt och utan att särskilda bestämmelser härom erfordras en ändring av den tid inom vilken åtalspreskription inträder. I de förut omnämnda motionerna om skärpt bestraffning för ifrågasvarande brott, vilka väcktes vid 1929 års riksdag, framhölls vikten av att preskriptionstiden utsträcktes över den då gällande tvååriga tiden. Enligt nu gällande praxis, vars riktighet dock ifrågasatts, räknas preskriptionstiden från den dag, då den oriktiga uppgiften avgivits. I regel upptäckes denna oriktiga uppgift dock först långt senare. Innan ärendet härefter remitterats till åklagaremyndigheten och polisutredningen avslutats, kan hela det första året av preskriptionstiden hava förflutit utan att åtal kommit till stånd. Därest det ej ovanliga fallet förelegat, att oriktiga uppgifter lämnats av den skattskyldige även i tidigare avgivna deklARATIONER, kan denne med hänsyn till den nuvarande korta preskriptionstiden åtalas för endast den oriktiga uppgift,

som senast avgivits. De vid 1929 års riksdag väckta motionerna föranledde icke någon statsmakternas åtgärd. Genom att straffarbete införes i straffskalan på sätt ovan föreslagits blir emellertid preskriptionstiden ökad från två till fem år, och i följd härav undanröjes nu berörda olägenheter. En utsträckning av preskriptionstiden synes vidare vara lämplig med hänsyn därtill, att tiden för eftertaxering och för åtal för falskdeklaration härigenom kommer att i båda fallen omfatta fem år. Slutligen må framhållas, att införandet av urbota straff för falskdeklarationsbrotten kommer att medföra, att lagen den 12 maj 1933 om vissa tvångsmedel i brottmål vinner tillämpning även på detta område.

d. Andra utvägar för ernående av en skärpning av straffet för det uppsåtliga falskdeklarationsbrottet.

De sakkunniga hava vid sin behandling av frågan om det lämpligaste sättet för genomförande av en straffskärpning för falskdeklarationsbrotten övervägt även andra lösningar än den, för vilken de sakkunniga, enligt vad ovan anförts, stannat.

Sålunda hava de sakkunniga undersökt möjligheten att bestämma normalstraffet till dagsböter och straffet vid grövre brott till dagsböter i förening med frihetsstraff. Inom straffrättskipningen skulle alltså införas ett system med två slag av straff för en och samma brottsliga gärning, vilket skulle vara en nyhet inom vår straffrätt. Anmärkas må emellertid, att strafflagskommissionen i sitt år 1923 avgivna strafflagsförslag upptog en bestämmelse om att böter kunde ådömas antingen enbart eller, i särskilda i lagen utsatta fall, i förening med frihetsstraff; och kommissionen uttalade, att i sådana fall, då brottet förövats av vinningslystnad eller girighet, ådömande av böter jämte frihetsstraff kunde i hög grad öka bestraffningens både individualpreventiva och allmänpreventiva verkan. Falskdeklarationsbrotten kunna visserligen sägas höra till dem som förövas av girighet. Vill man för brott av dylik karaktär berika straffsystemet med ytterligare en straffform, bestående av böter i förening med frihetsstraff, så bör man dock enligt de sakkunnigas mening därvid i första hand taga sikte på sådana brott som utmärkas av att den brottslige icke genom ådömande av skadestånd eller på liknande sätt kan berövas frukterna av det olagliga förfarandet. Då den skatt, som en falskdeklarant sökt eller lyckats undandraga det allmänna, kan uttagas genom taxering i vanlig ordning eller eftertaxering, hava de sakkunniga icke funnit lämpligt att på detta speciella område föreslå lagstiftningsåtgärder av den nu angivna innebörden.

I detta sammanhang hava de sakkunniga jämväl övervägt ett system enligt vilket den brottslige skulle dels ådömas straff — antingen dagsböter eller frihetsstraff — och dels förpliktas utgiva en särskild avgift, uppgående till exempelvis dubbla beloppet av den skatt som undandragits eller skulle hava undandragits, därest brottet icke blivit upptäckt. Mot införandet redan nu av ett dylikt system tala emellertid samma skäl, som nyss anförts då fråga var om böter i förening med frihetsstraff.

e. *Frågan om straffskärpning för brott mot 143 § 2 mom. taxeringsförordningen.*

Den närmast föregående framställningen har tagit sikte på det falskdeklarationsbrott, som för närvarande är straffbelagt genom stadgandet i 143 § 1 mom. taxeringsförordningen. En undersökning av förevarande lagstiftningsfråga måste emellertid även avse spörsmålet om ansvar å den som av vårdslöshet lämnat oriktiga uppgifter, ägnade att medföra frihet från taxering eller för låg taxering. Till en början må härvid konstateras, att en utvidgning av det straffbara området till att omfatta fall av vårdslöshet, vilken ej kan betecknas såsom grov, icke är aktuell och ej heller, med hänsyn till de kontrollmöjligheter som föreligga, torde vara önskvärd. Anmärkas må dock, att valutaförordningen stadgar straff — även frihetsstraff — i fråga om felaktiga uppgifter, som avgivits av vårdslöshet, även då denna icke varit grov.

Då enligt de sakkunnigas mening dagsböter böra införas såsom straff för det uppsåtliga brottet, kan det ju ej ifrågakomma annat än att även beträffande de fall, då endast grov vårdslöshet föreligger, övergå till dagsbotssystemet. Vad angår frågan, huruvida det lägsta dagsbotsstraffet vid fall av grov vårdslöshet bör bestämmas högre än det allmänna minimistraffet, kunna möjligen meningarna vara delade. Emellertid må framhållas, att den allmänna strafflagen erbjuder exempel på en straffskala, där lägsta bötesstraffet vid icke uppsåtligt brott överstiger minimistraffet. Vidare synes det angeläget att för nu ifrågavarande brott, då det subjektiva rekvisitet begränsas till grov vårdslöshet, erhålla ett så verksamt straff som möjligt. En dylik minimigräns — tjugufem kronor — är ju för övrigt redan nu stadgad. I anledning härav anse de sakkunniga sig kunna föreslå, att straffet i fall av grov vårdslöshet skall utgöra minst 10 dagsböter. Mera tveksamt synes vara om det vid sidan av dagsbotstraffet skall tillskapas möjlighet att döma till frihetsstraff, då grov vårdslöshet konstateras. Ur allmänpreventiv synpunkt torde det dock vara av betydelse att hålla en sådan möjlighet öppen, i synnerhet som gränsen mellan grov vårdslöshet och uppsåt i praktiken ofta är mycket svår att fastställa. Det kan anmärkas, att den allmänna strafflagen i flera hänseenden stadgar böter eller frihetsstraff vid brott, som förövas av vårdslöshet; och i ett fall, vid grovt vållande till annans död, kan även straffarbetsstraff ifrågakomma. De sakkunniga äro av den uppfattningen, att särskilt i de fall, där den oriktiga uppgiften är ägnad att medföra, att skatt eller annan allmän avgift beräknas till ett avsevärt lägre belopp än det rätta, möjlighet bör finnas att ådöma fängelsestraff. Maximitiden för detta fängelsestraff synes kunna fastställas till sex månader.

f. *Andra frågor rörande i taxeringsförordningen angivna brott.*

Enligt den nu gällande bestämmelsen i 143 § 3 mom. taxeringsförordningen är *delaktighet* i det uppsåtliga falskdeklarationsbrottet endast i begränsad omfattning straffbelagd.

Såsom av det föregående framgår äro de sakkunniga av den uppfattningen, att straffen såväl för det uppsåtliga falskdeklarationsbrottet som för dylikt brott, förövat av grov vårdslöshet, böra avsevärt skärpas. En sådan straffskärpning synes böra föra med sig en utvidgning även av det område, inom vilket delaktighet i sådana brott straffbelägges. Enligt de sakkunnigas mening bör delaktighet i nämnda brott straffas i den omfattning, som anges i 3 kap. allmänna strafflagen.

Den i 143 § 4 mom. taxeringsförordningen upptagna bestämmelsen om *straffrihet vid beriktigande av oriktiga uppgifter* torde böra särskilt uppmärksammas. Bestämmelsen i detta moment, som erhöi sin nuvarande lydelse i samband med 1935 års ändringar i taxeringsförordningen, förklarades under förarbetena till denna författningsändring stå i överensstämmelse med flerstädes tillämpad praxis och ånsågs kunna förväntas bidra till att icke oväsentliga belopp, som tidigare undanhållits, framdeles komme att deklarerars.

Den ifrågavarande bestämmelsen är säregen i så måtto, att densamma inefattar straffrihet vid tillbakaträdande från fullbordat brott. Bestämmelsens singuljära natur skulle komma att framträda ännu starkare, om straffen för falskdeklaration skärpas enligt de sakkunnigas förslag och dessa brott sålunda icke längre kunna likställas med ordningsföreseelser. Oavsett hur straffrihetsbestämmelsen verkade vid tiden för dess tillkomst torde den numera knappast äga väsentlig betydelse ur den synpunkt som motiverade dess införande. Även om understundom beriktigande av oriktig deklaration kan framlockas genom straffrihetsregeln, kan denna å andra sidan befaras avtrubba själva straffbestämmelsernas effektivitet. Särskilt stora risker i detta avseende kunna föreligga i de ofta förekommande fall då det föreligger nära personliga förbindelser mellan de skattskyldiga och taxeringsnämnderna. De sakkunniga föreslå därför, att ifrågavarande bestämmelse upphäves. Det är uppenbart, att ett av egen drift gjort beriktigande av oriktiga uppgifter kommer att beaktas vid straffmätningen.

De i 141 § 1—4 mom. taxeringsförordningen upptagna straffbestämmelserna för *underlåtenhet* att avlämna självdeklaration eller andra uppgifter synas enligt de sakkunnigas mening kunna i huvudsak lämnas utanför de nu ifrågasatta ändringarna i denna förordning. Emellertid torde närmare böra undersökas, huruvida icke en utvidgning bör ske av det straffbara området, då fråga är om underlåtenhet att lämna uppgifter till ledning för egen taxering. I sådana fall då självdeklaration, som skall avgivas jämlikt 26 § 1 mom. utan anmaning eller jämlikt 26 § 2 mom. efter anmaning, ej behörigen avlämnas inom föreskriven tid, inträder enligt 39 § den påföljden, att den skattskyldige i viss omfattning går förlustig rätten att överklaga taxering, för vilken deklarationen skolat ligga till grund. Vidare kan länsstyrelsen förelägga den försumlige vite. Därest det emellertid kan antagas, att den som underlåtit avgiva självdeklaration haft skälig anledning därtill, skall sådan påföljd som nu nämnts icke äga rum. Motsvarande bestämmelser äro enligt 49 § gällande även beträffande virkesdeklaration. Något bötesansvar kan ej utkrävas av den som försummar avgiva självdeklaration eller virkesdeklaration.

De här refererade bestämmelserna infördes i taxeringsförordningen genom 1935 års lagstiftning i ämnet. Enligt den tidigare gällande lydelsen av 141 § stadgades bötesstraff — normerade böter — dels för den, som jämlikt 26 § 1 mom. var deklarationsskyldig men ej hörsammade anmaning att inkomma med självdeklaration, och dels för annan skattskyldig, som ej hörsammade förnyad anmaning att avlämna sådan deklaration. Även för underlåtenhet i fråga om virkesdeklaration gällde liknande bestämmelser.

Skattekontrollsakkunniga uttalade i sitt år 1933 avgivna betänkande — under hänvisning till att befogenhet föreslagits för länsstyrelse att meddela vitesföreläggande — att ovannämnda straffbestämmelser, som torde hava tillämpats jämförelsevis sällan, icke ansetts böra bibehållas.

Vid tillämpning av taxeringsförordningen efter 1935 års ändringar i densamma har det framstått såsom en brist, att underlåtenhet att avgiva självdeklaration icke kan beivras genom utkrävande av bötesansvar. På grund härav och då de skäl, som år 1935 föranledde borttagandet av detta bötesansvar, icke synas kunna tillmätas någon större betydelse, bör enligt de sakkunnigas mening ånyo införas bestämmelser om ansvar i vissa fall för underlåtenhet att avgiva självdeklaration eller virkesdeklaration. Straffet torde böra utgöra dagsböter.

VII. Frågan om ändring av straffbestämmelserna i övriga författningar.

Vad i det föregående anförts rörande olika omständigheter, som påkalla en ändring av straffbestämmelserna i 143 § taxeringsförordningen, är icke till alla delar tillämpligt beträffande övriga författningar, vilka innehålla bestämmelser om straff för oriktiga uppgifter, ägnade att medföra undandragande av skatt eller annan liknande avgift.

Det kan ock förefalla naturligt, att behovet av stränga straffbestämmelser icke är lika stort då det gäller överträdelser av sistnämnda författningar som vid brotten mot taxeringsförordningen. Under det att stora delar av svenska folket varje år stå inför uppgiften att avgiva självdeklaration och därigenom jämväl kanske också kunna ställas inför frestelsen att genom oriktiga uppgifter vid fullgörandet av deklarationsskyldigheten enligt taxeringsförordningen söka dölja tillgångar, vilka böra beskattas, äro övriga författningar tillämpliga endast å vissa mera begränsade grupper eller kategorier av medborgare. Av statistiken över antalet åtal för brott mot dessa författningar torde jämväl kunna utläsas, att behovet av skärpta straffbestämmelser ej är särskilt överhängande.

Emellertid kunna särskilda skäl anföras till stöd för att även sistnämnda straffbestämmelser bliva ändrade.

I sådant hänseende må erinras om att det, enligt vad i direktiven uttalats, icke torde böra komma i fråga att bland den mångfald mer eller mindre likartade defraudationsbrott, som behandlas i den svenska finanslagstiftningen, utvälja allenast ett eller annat att erhålla en särställning beträffande straffsanktionen.

Riktigheten av detta uttalande bekräftas vid en jämförelse mellan de olika bestämmelserna om straff för oriktiga uppgifter till ledning för uttagande av skatt eller annan allmän avgift. Dessa straffbestämmelser äro i hög grad växlande. Givetvis äro variationer av straffbestämmelserna i viss mån motiverade. Straffen skola nämligen i en del fall icke enbart utgöra reaktion mot dessa oriktiga uppgifter utan även utmätas med beaktande av andra förhållanden. De strängare straffen i exempelvis tullförfattningarna och brännvinstillverkningsförordningen bero sålunda icke uteslutande därpå, att oriktiga uppgifter, som kunna föranleda undandragande av skatt, i dessa fall äro särskilt klandervärda; straffen äro dessutom till för att förhindra att vissa varor på olovlig väg införas eller tillverkas. Åtskilliga olikheter kunna dock ej förklaras härmed utan få i stället tillskrivas den omständigheten, att författningarna tillkommit i olika sammanhang och utan tillräcklig undersökning

av de gemensamma straffrättsfrågorna. Såsom exempel på dessa olikheter må framhållas, hurusom fängelse ibland ingår i straffskalan men ibland icke. Andra exempel utgöra de varierande bestämmelserna om straff för delaktighet och försök samt olikheterna i fråga om maximi- och minimistraffen i de normerade bötesskalorna.

Enligt de sakkunnigas mening kan det ej anses riktigt att genomföra en straffskärpning med avseende å brotten mot 143 § taxeringsförordningen utan att vidtaga motsvarande ändringar i andra författningar, vilka innehålla bestämmelser om straff för likartade överträdelser; dock torde härvid böra särskilt uppmärksammas dels sådana författningar, däri straffbestämmelserna redan nu äro strängare än i 143 § taxeringsförordningen, och dels de fall, där en straffskärpning rent sakligt sett icke kan anses motiverad.

Beträffande sättet för genomförandet av en straffskärpning i de författningar, frånsett taxeringsförordningen, i vilka en sådan skärpning lämpligen bör ske, anse de sakkunniga sig kunna i huvudsakliga delar hänvisa till vad tidigare anförts rörande brotten mot taxeringsförordningen.

I fråga om den brottsliga ställning i förhållande till det allmänna föreligger emellertid en skillnad mellan brotten enligt taxeringsförordningen och brotten mot författningarna om indirekta skatter. De personer, vilka göra sig skyldiga till brott mot sistnämnda författningar, äro ej skattskyldiga i egentlig mening utan kunna i stället anses såsom ett slags skatteuppbördsmän. Då de såsom sådana i viss mån intaga en förtroendeställning — ehuru en påtvingad sådan ställning — gentemot det allmänna, kan det ifrågasättas, om ej överträdelser av sist angivna författningar böra straffas strängare än brott mot 143 § taxeringsförordningen. Även en annan olikhet förtjänar att uppmärksammas. Såsom förut påpekats föreligger det vid brotten mot taxeringsförordningen många gånger en viss relation mellan brottets svårhet och den brottsliga ekonomiska förhållanden; ju större skattebelopp som undandrages desto mer förmögen är vanligtvis den brottslige. Motsvarande relation föreligger icke, då det är fråga om brott mot förordningarna om indirekta skatter. De som föröva sistnämnda brott äro ofta mindre välbärgade, och anledningen till brotten är många gånger att söka däri, att den brottsliga ekonomiska ställning är undergrävd. De nu anförda olikheterna torde emellertid enligt de sakkunnigas mening ej böra föranleda, att brotten mot förordningarna om indirekta skatter bestraffas annorlunda än de i 143 § taxeringsförordningen upptagna brotten. Vad särskilt angår frågan om att i förordningarna om indirekta skatter ersätta de normerade böterna med dagsböter må framhållas, att då i dessa fall den brottsliga ekonomi icke är jämförbar med brottets svårhetsgrad, dagsbotssystemet kommer att vid straffmätningen giva ett rättvisare resultat än systemet med normerade böter. Inom den vida straffskala som föreslås av de sakkunniga böra domstolarna vid sin straffmätning kunna till fulla beakta de nyss antydda olikheterna mellan brott mot taxeringsförordningen och brott mot förordningarna om indirekta skatter.

En annan fråga, som ej berör taxeringsförordningen men som är av intresse vid behandlingen av vissa andra författningar, är den däri stadgade skyldigheten för domstolarna att jämte det straff ådömes förplikta den brottslige att utgiva undandragen skatt. Det spörsmålet uppställer sig nämligen, vilken nytta som är förbunden med ett dylikt stadgande. Det är ju givet, att skatt, som undandragits uppsåtligen eller genom grov vårdslöshet, kan uttagas i samma ordning som den icke undanhållna skatten eller sådan skatt, vilken undandragits till följd av lindrigare och därför icke straffbelagd vårdslöshet. En nackdel med utdömandet av undandragen skatt föreligger därjämte i så måtto, att den utdömda skatten vanligen redovisas i den ordning, som gäller för redovisning av böter, i stället för att inlevereras till den myndighet, som i vanliga fall handhar uppbörden av skatten. Ett utdömande av skatten vid domstolarna äger ej heller annan betydelse än att storleken av skatten göres till föremål för utredning i rättegången. Vederbörande myndighet kan nämligen oberoende av domstols beslut uttaga högre skatt än domstolen angivit. Vid en mera allmän reform av nu ifrågavarande straffbestämmelser torde det icke vara motiverat att bibehålla en skyldighet för domstol att förplikta den brottslige att utgiva undandragen skatt.

VIII. Den lagtekniska utformningen av de sakkunnigas förslag.

Den straffskärpning för falskdeklarations- och andra likartade brott, som de sakkunniga föreslå, kan lagtekniskt genomföras på olika sätt. Sålunda kunna brotten inordnas under allmänna strafflagen, och då väl närmast dess bedrägerikapitel. En annan möjlighet vore att vidtaga straffskärpningen genom ändringar direkt i de särskilda författningar vari dylika ändringar ansåges böra ifrågakomma. En tredje lösning synes vara att utesluta de nuvarande bestämmelserna om straff för hithörande oriktiga uppgifter ur de särskilda författningarna och i stället sammanföra dem i en allmän skattestrafflag.

En anordning, varigenom falskdeklarations- och andra likartade brott straffades med direkt tillämpning av strafflagens bedrägeribestämmelser, skulle erbjuda flera fördelar. Då brotten komme att likställas med bedrägeri, erhöle de även den vanhedrande stämpel som medföljer denna rubricering. För allmänheten bleve det alltså på ett tydligare sätt än vad för närvarande är fallet klargjort, att falskdeklaration och likartade brott icke kunde jämföras med andra småföreseelser inom specialstraffrätten utan vore av väsentligt allvarigare slag. Såsom en fördel med detta alternativ må dessutom framhållas, att den bristande enhetligheten i de nuvarande straffskalorna skulle försvinna och att några speciella straffbestämmelser icke komme att bli erforderliga i framtida författningar av förevarande kategori.

Emellertid föreligga även nackdelar med en reformering enligt denna linje. Till en början kan sålunda ånyo erinras om att det enligt rättsteorien icke råder full överensstämmelse beträffande förutsättningarna för skattedefraudationens och andra bedrägeribrotts straffbarhet. En annan lika betydelsefull synpunkt gäller den förut berörda frågan om allmänhetens inställning till sådana brott som falskdeklaration. Då den allmänna opinionen än så länge icke torde vara beredd att likställa falskdeklarationsbrotten med bedrägeribrotten, kan det redan å denna grund ifrågasättas om lagstiftaren vid en reform av straffen för falskdeklarations- och likartade brott bör gå längre än vad som sålunda kan anses vara omfattat av det allmänna rättsmedvetandet. Därest ändock skattedefraudationen likställdes med andra bedrägeribrott, skulle med hänsyn till de nu anförda omständigheterna den risken uppkomma, att falskdeklarationsbrotten i praktiken komme att behandlas, icke såsom bedrägeri utan såsom bedrägligt beteende. En sådan utveckling synes emellertid icke önskvärd. Vidare skulle en överföring till strafflagen av samtliga falskdeklarations- och andra likartade brott medföra, att de straff, som i de olika straffskalorna fastställts med beaktande av brottens egenart,

framdeles skulle utmätas inom en och samma straffskala. Härav skulle följa att straffen i vissa fall bleve alltför hårda, t. ex. i fråga om förseelse mot hundskatteförordningen, medan brotten i andra fall, exempelvis vid försök, komme att bedömas lindrigare än nu är fallet. Överhuvud taget äro de brott, varom här är fråga, till sin art och räckvidd så olikartade, att de svårigen utan vidare kunna överlag inpassas i en och samma straffbestämmelse. Till behandling i strafflagen skulle kunna överföras endast de renodlade fallen av oriktiga uppgifter för vinnande av för låg skatt eller allmän avgift. Emellertid kunna de uppgifter, varom nu är fråga, tjäna även andra syften, exempelvis uppgifter vid varuinförsel eller till automobilregistret. I den mån lämnandet av oriktiga uppgifter skall straffbeläggas ur andra synpunkter än rent fiskaliska måste straffbestämmelserna även i fortsättningen finnas kvar i de nu gällande författningarna.

Särskild uppmärksamhet påkallar vidare frågan om bestraffningen av den grova vårdslösheten. Ett brott av detta slag kan uppenbarligen icke hänföras till bedrägeri och hör sålunda icke hemma i strafflagens bedrägerikapitel. Å andra sidan synes det icke lämpligt att i fråga om ett och samma brottsliga förfarande bestraffa det uppsåtliga brottet enligt strafflagen och oaktsamhetsbrottet enligt en specialförfattning. Såsom ytterligare en nackdel hos det nu diskuterade alternativet kan framhållas, att därest falskdeklarationsbrotten och likartade brott överfördes till strafflagen, det dock i specialförfattningarna komme att kvarstå åtskilliga andra straffbestämmelser; straffen för brott mot en och samma författning skulle sålunda finnas angivna på två olika håll.

Frågan huruvida falskdeklarationsbrotten och andra likartade brott böra överföras till allmänna strafflagen har varit föremål för överläggningar mellan de sakkunniga och straffrättskommittén. Vid dessa överläggningar hava möjligheterna att inordna förevarande brott i strafflagens bedrägerikapitel diskuterats, därvid övervägts antingen att hänföra brotten till det allmänna bedrägeriet eller att behandla dem såsom ett särskilt slag av bedrägeri. Med hänsyn till att straffrättskommittén i ett preliminärt utkast till lag om ändring i vissa delar av strafflagen föreslagit en särskild bestämmelse om straff för osann utsaga, hava överläggningarna även berört möjligheten att inordna falskdeklarationsbrotten och andra likartade brott under sistnämnda straffbestämmelse. De sakkunniga hava därvid kommit till den uppfattningen, att dessa brott böra, åtminstone tills vidare, bibehålla sin karaktär av brott utanför allmänna strafflagens område.

Anser man sålunda för närvarande icke lämpligt att hänföra ifrågavarande gärningar direkt till allmänna strafflagens bedrägeridelikt, återstår bland annat möjligheten att allenast ändra nuvarande straffbestämmelser i de särskilda hithörande författningarna, givetvis endast i sådana fall, då en dylik ändring är sakligt motiverad.

I fråga om fördelarna med att lösa reformfrågan på detta sätt kan först nämnas, att härigenom straffbestämmelserna kunde avpassas i direkt anslutning till den brottsliga handlingens svårhetsgrad och till behovet av att stadga

straff för densamma. Vidare skulle en sådan partiell reform innebära att samtliga de straffbestämmelser, som avse en viss författning, komme att allt fortfarande vara upptagna i samma författning.

Även denna lösning är emellertid behäftad med olägenheter. Sålunda finge brotten enligt de olika specialförfattningarna i allmänhetens ögon knappast den allvarliga karaktär, som de i själva verket äga. I de olika straffbestämmelserna finnas olikformigheter, vilka ej äro sakligt motiverade, och det vore ej uteslutet, att därest en reform komme till stånd efter denna linje, dylika olikformigheter även framdeles kunde uppkomma, exempelvis vid tillskapan- det av nya författningar rörande indirekta skatter.

Den tredje redan antydda möjligheten är att i en författning sammanföra alla de nu på olika håll spridda straffbestämmelser, beträffande vilka detta lämpligen låter sig göra. Så synes närmast vara fallet med alla gärningar, för vilka det gemensamma kännetecknet är, att oriktiga uppgifter lämnats, ägnade att medföra frihet från skatt eller annan allmän avgift eller för låg skatt eller avgift. Ett dylikt sammanförande kan sägas utgöra en medelväg mellan de båda förut berörda möjligheterna. De allvarligaste av ifrågakommande gärningar skulle därmed kriminaliseras i en särskild skattestrafflag, och även om därigenom icke gärningarna finge samma infamerande beteckning som vid ett hänförande under bedrägeribegreppet, skulle dock deras allvarliga karaktär väsentligt starkare understrykas än vad nu är händelsen. En dylik åtgärd skulle därför säkerligen äga en allmänpreventiv betydelse. Intet hinder skulle möta att i en dylik skattestrafflag sammanföra såväl uppsåtliga brott som sådana, vilka föröfvats av grov vårdslöshet. Erforderliga detaljbestämmelser av olika slag kunde jämväl meddelas i en dylik särskild författning, medan det knappast vore görligt att därmed belasta allmänna strafflagen.

Härigenom skulle vidare ej blott de nuvarande skiljaktigheterna i de olika straffbestämmelsernas utformning komma att försvinna utan även vinnas, att i fortsättningen vid tillkomsten av nya skatteförfattningar särskilda straffbestämmelser icke behövde däri meddelas. Man skulle alltså i fortsättningen förebygga uppkomsten av onödigtvis skiftande och oenhetliga straffbestämmelser på hithörande område.

Vid överbägandet av nu anförda olika möjligheter hava de sakkunniga för sin del funnit lämpligast att i angiven utsträckning sammanföra hithörande straffbestämmelser i en enda författning.

IX. Specialmotivering.

Skattestrafflagen.

Vid upprättandet av förslaget till en särskild skattestrafflag hava de sakkunniga i fråga om brottens karaktär och deras bestraffning givetvis beaktat de synpunkter, vilka tidigare anförts.

I 1 § skattestrafflagen har upptagits bestämmelsen om straff för det uppsåtliga falskdeklarationsbrottet.

I fråga om beskaffenheten av de brottsliga handlingar, som kunna föranleda ansvar enligt skattestrafflagen, synes det icke lämpligt att fullständigt specificera desamma. I sådant fall skulle 1 § innehålla en uppräknig, som omfattade, förutom de deklorationer, uppgifter och upplysningar, vilka omtalas i 143 § taxeringsförordningen, även uttrycken bouppteckning, avräkningsnota, forsedel, journal och bok. Det synes vara tillräckligt att i lagtexten anföra exempel på sådana skriftliga handlingar, vilka i detta sammanhang kunna komma i fråga. Att handlingen skall vara undertecknad kan icke genomgående uppställas såsom villkor för straffbarhet. Såsom exempel på fall då ett dylikt undertecknande ej synes erforderligt kan omnämnas de journaler, vilka skola föras av tillverkare i skattepliktiga bryggerier. Icke varje handling, som skall tjäna till ledning vid fastställande av skatt eller annan avgift, är avsedd att omfattas av den nya lagen. Den begränsning som föreslagits i lagtexten innebär att bland annat uppgifter, vilka lämnas till ledning för annans taxering enligt taxeringsförordningen, falla utanför lagens tillämpningsområde i den mån ej straffbar delaktighet föreligger. Ej heller är skattestrafflagen tillämplig med avseende å oriktiga meddelanden i uppgifter, som till ledning för egen taxering lämnas vid lyftande av aktieutdelning eller ränta, vilket framgår däraf, att straffbestämmelserna för oriktiga uppgifter i sistnämnda hänseenden skola kvarstå i taxeringsförordningen. I likhet med vad som för närvarande är fallet med brotten mot 143 § taxeringsförordningen kommer enligt 1 § skattestrafflagen straff att inträda såväl då ett undandragande av skatt inträffat som i de fall, där uppgiften är ägnad att leda till för låg skatt men detta upptäckts så tidigt, att något undandragande av skatt ej blivit resultatet. I den mån för brottsligheten i sistnämnda fall kan användas beteckningen »försök» kommer enligt skattestrafflagen möjlighet att föreligga att ådöma lika stränga straff vid försök som vid fullbordade brott.

Vid angivande av det subjektiva rekvisitet i 1 § skattestrafflagen har den nuvarande i taxeringsförordningen och flera andra författningar förekom-

mande bestämningen »mot bättre vetande» utbytt mot uttrycket »uppsåtligt», vilket skett för att klart utmärka, att alla fall av uppsåtliga brott skola inbegripas under förevarande paragraf.

Beträffande straffskalan i 1 § hänvisas till vad de sakkunniga tidigare anför.

I enlighet med vad de sakkunniga förut framhållit rörande bestraffningen av delaktighet i sådana brott, varom nu är fråga, hava de sakkunniga i 3 § skattestrafflagen upptagit en hänvisning till bestämmelserna i 3 kap. allmänna strafflagen. Vid behandlingen av denna fråga övervägde de sakkunniga att föreslå, att de nuvarande delaktighetsbestämmelserna — i första hand i 143 § 3 mom. taxeringsförordningen — skulle upphävas utan att ersättas med någon ny bestämmelse i skattestrafflagen. En sådan lösning skulle alltså innebära att bestämmelserna i 3 kap. allmänna strafflagen, utan något uttryckligt stadgande härom, skulle bliva tillämpliga beträffande brott mot 1 eller 2 § skattestrafflagen. Till stöd för riktigheten av en sådan uppfattning kan åberopas den ståndpunkt som lagrådet intagit i denna fråga. Lagrådet har nämligen vid flera tillfällen uttalat att strafflagens delaktighetsregler få analogiskt tillämpas, därest det kriminaliserade förfarande, varom fråga är, kan anses såsom ett verkligt brott, i huvudsak likställt med flertalet i allmänna strafflagen behandlade förfaranden, och icke allenast såsom en s. k. polisförseelse (se propositionerna till 1939 års lagtima riksdag nr 284, sid. 66, och nr 289, sid. 40). Då de sakkunniga, trots dessa lagrådsuttalanden, i sitt förslag upptagit en hänvisning till 3 kap. allmänna strafflagen, har detta skett i avsikt att för taxerings- och åklagaremyndigheterna särskilt inskräpa, att även delaktighet i nu ifrågakomna brott är straffbelagd.

Av den följande redogörelsen kommer att framgå, att enligt de sakkunnigas förslag endast en del av sådana nu gällande bestämmelser, som innefatta straff för oriktiga uppgifter, ägnade att leda till undandragande av skatt eller annan allmän avgift, skola ersättas med de nya bestämmelserna i skattestrafflagen. I anledning härav hava de sakkunniga i 4 § skattestrafflagen föreslagit den bestämmelsen, att vad i nämnda lag stadgas icke skall äga tillämpning å gärning, som annorstädes än i allmänna strafflagen är särskilt med straff belagd. Med detta uttryckssätt hava de sakkunniga velat angiva, att exempelvis i sådant fall, då en ämbetsman i och för sitt ämbete gjort sig skyldig till brott mot 1 eller 2 § skattestrafflagen, straff skall utmätas enligt såväl sistnämnda lag som 25 kap. allmänna strafflagen. Den av de sakkunniga föreslagna bestämmelsen i 4 § skattestrafflagen innebär i sistnämnda hänseende en skärpning i förhållande till vad för närvarande gäller beträffande brotten mot 143 § taxeringsförordningen.

I 5 § skattestrafflagen hava särskilda forumbestämmelser upptagits. Då fråga är om oriktiga uppgifter till bouppteckning torde böra gälla en bestämmelse av det innehåll, som framgår av 10 kap. 2 § rättegångsbalken. Stadgandet i 5 § andra punkten avser sådana fall, vilka för närvarande äro reglerade i 144 § 1 mom. taxeringsförordningen. Med taxeringsort förstås kommun, där den taxering skall äga rum, för vilken deklARATIONEN skolat ligga till grund.

Därest flera taxeringsorter finnas — den deklara- tionspliktige har exempel- vis under flera år, då han haft sitt hemvist i olika kommuner, avlämnat orik- tiga deklara- tioner — kan åtal anhängiggöras vid domstolen i envar av dessa taxeringsorter. Den i tredje punkten angivna forumregeln har avseende å vissa brott mot författningarna rörande indirekta skatter, bland annat förordningen om varuskatt. Såsom förebild till bestämmelsen i 5 § fjärde punkten har an- vänts processlagberedningens förslag till forum i brottmål.

I 6 § skattestrafflagen föreslås, att böter som ådömas enligt skattestraffla- gen skola tillfalla kronan.

Under förutsättning att den av de sakkunniga föreslagna nya lagstiftningen kan framläggas för riksdagen under innevarande år föreslå de sakkunniga, att denna lagstiftning träder i kraft den 1 januari 1943. Några särskilda övergångsbestämmelser torde icke vara erforderliga. Det är givet, att den nya lagstiftningen icke kan äga tillämpning å brott, som förövats före ikraftträ- dandet.

De sakkunniga hava haft under överbäggande att i skattestrafflagen intaga en särskild bestämmelse om ansvar å den, som för erhållande av restitution av eller befrielse från allmän avgift uppsåtligen eller av grov vårdslöshet lämnat oriktig uppgift, vilken obehörigen medfört eller kunnat medföra resti- tution eller befrielse. För närvarande finnas straffbestämmelser för sådana brott upptagna endast i stämpelförordningen och i lagen om straff för olov- lig varuinförsel. Då de sakkunniga — såsom av det följande framgår — icke föreslå någon ändring i dessa två författningar, är emellertid en dylik an- svarsbestämmelse i skattestrafflagen ej erforderlig.

Beträffande underlåtenhetsbrott, vilka kunna föranleda, att skatt eller annan allmän avgift icke uttages av den skattskyldige, kan framhållas, att bötesstraffet för dessa brott även enligt nu gällande bestämmelser icke är normerat och att dessa underlåtenhetsbrott i viss mån hava karaktär av ord- ningsförseelser. Med hänsyn härtill hava de sakkunniga kommit till den slut- satsen, att straffbestämmelserna för dylika underlåtenhetsbrott allt fortfa- rande böra upptagas i respektive författningar och ej sammanföras i ett ge- mensamt stadgande i skattestrafflagen.

I övrigt föreslås i skattestrafflagen inga särskilda bestämmelser, som röra straffrättens allmänna del. Vad beträffar spörsmålet om ansvar å den, som upprepade gånger gör sig skyldig till falskdeklara- tion och åtalas härför i ett sammanhang, råder för närvarande en vacklande praxis. Av de från domsto- larna infortrade statistiska uppgifterna framgår, att i sådana fall, då åtal av- sett falskdeklara- tion för två år, den åtalade dömts till antingen ett eller två bötesstraff. Sedan genom skattestrafflagens införande ifrågavarande brott kom- ma att bestraffas med dagsböter eller frihetsstraff, skall i sådana fall som de nu omnämnda den brottslige dömas endast till ett straff; och om brottet anses kunna sonas med böter, utgör maximistraffet jämligt 4 kap. 2 § strafflagen 120 dagsböter.

Såsom förut framhållits bör enligt de sakkunnigas mening i den nya skat-

testrafflagen icke upptagas någon bestämmelse om straffrihet vid tillbakaträdande från de i denna lag upptagna brott.

I det föregående har även omnämnts de skäl, vilka föranlett de sakkunniga att icke upptaga någon föreskrift i skattestrafflagen om utdömande av skatt, som undandragits genom den brottsliga gärningen.

Taxeringsförordningen.

Vad först angår 143 § taxeringsförordningen kommer genomförandet av de sakkunnigas förslag att medföra, att 1 och 2 mom. ersättas med 1 och 2 §§ skattestrafflagen. Vidare kommer 3 mom. att ersättas med hänvisningen i 3 § skattestrafflagen, under det att, såsom förut omnämnts, 4 mom. bör upphävas utan att ersättas med något annat stadgande i skattestrafflagen. I enlighet med vad förut anförts rörande bestraffningen i sådana fall, där den skyldige är underkastad ansvar för tjänstefel, bör jämväl bestämmelsen i 143 § 5 mom. helt utgå.

Ehuru de sakkunniga anse, att någon hänvisning i taxeringsförordningen till skattestrafflagen egentligen icke är nödvändig, torde det i allt fall vara lämpligt att en erinran om skattestrafflagens tillämplighet lämnas i taxeringsförordningen. En sådan hänvisning har i de sakkunnigas förslag intagits i första stycket av 143 §. Vid avfattningen av berörda hänvisning hava de sakkunniga stått inför alternativet att antingen helt generellt hänvisa till skattestrafflagen eller att i samband med hänvisningen specificera de handlingar, vilka samtidigt som de innefatta ett brytande mot bestämmelserna i taxeringsförordningen straffbeläggas enligt skattestrafflagen. De sakkunniga hava ansett den senare utvägen vara lämpligast.

Såsom tidigare i annat sammanhang framhållits är den nu rådande ordningen beträffande anställandet av åtal för brott mot taxeringsförordningen icke tillfredsställande. Omfattningen av åtal för dessa brott bör icke, såsom nu sker i stor utsträckning, avgöras av landskamrerarna utan av åklagarmyndighet. Vidare må framhållas, att den i vissa län rådande praxis att låta prövningsnämnden avgöra åtalsfrågorna saknar stöd av lag och måste betecknas som felaktig, varför de sakkunniga förutsätta, att ett dylikt förfarande icke vidare skall förekomma. Med hänsyn till det nu anförda hava de sakkunniga i 143 § andra stycket upptagit en föreskrift av innehåll, att därest landskamrerare på grund av upplysningar från ordförande i taxeringsnämnd eller eljest finner anledning antaga, att någon gjort sig skyldig till brott, som avses i 143 § första stycket, landskamreraren ofördröjligen skall göra anmälan härom till vederbörande allmän åklagare. Vid utformandet av denna bestämmelse hava de sakkunniga utgått ifrån, att en taxeringsnämndsordförande alltid bör självant till landskamreraren anmäla sådana fall av brott mot taxeringsförordningen, vilka han i denna sin egenskap erhållit kännedom om. Att en taxeringsnämndsordförande är skyldig att på förfrågan av landskamrerare lämna upplysningar om sådana brott torde vara självklart. De

sakkunniga hysa den uppfattningen, att den nu omnämnda föreskriften, rätt tillämpad, kan få till resultat, att de säkerligen mycket talrika fallen av falskdeklaration, som för närvarande icke föranleda någon rättslig åtgärd, framdeles bliva föremål för åtal. I detta sammanhang må emellertid framhållas, att, lika betydelsefullt som det är att uppenbara brott beivras genom åtal vid domstol, lika angeläget torde det vara att åtal ej anställas i andra fall än då en fällande dom kan påräknas.

Såsom förut framhållits anse de sakkunniga, att underlåtenhet att avgiva självdeklaration eller virkesdeklaration bör kunna straffas med dagsböter. För straffbarhet i detta hänseende hava de sakkunniga uppställt i huvudsak samma villkor som gällde före 1935 års ändringar i taxeringsförordningen. Ifrågavarande straffbestämmelser kunna lämpligen få sin plats i 141 § nämnda förordning. De sakkunniga föreslå därför, att det nuvarande stadgandet i 2 mom. överflyttas till 1 mom., och att de nya straffbestämmelserna införas i 2 mom. I 141 § 1 mom. har med hänsyn till att förseelsen enligt detta moment är av allvarigare slag än förseelsen mot 2 mom. föreslagits den ändringen i straffskalan, att minimistraffet bestämts till 30 dagsböter.

De av de sakkunniga ifrågasatta ändringarna i 39 § 4 mom. och 49 § 4 mom. äro rent redaktionella; de stå i samband med förslaget till ändringarna i 141 § 1 och 2 mom.

Enligt 142 § i dess nuvarande lydelse är straffet för däri angivna underlåtenhetsförseelser ett fixerat bötesstraff om 25 kronor. Ifrågavarande straffbestämmelse torde ytterst sällan hava tillämpats, beroende på att då straffet skall utdömas i administrativ ordning, taxeringsmyndigheterna icke anse sig kunna anlita polismyndighet för utredning rörande dylika förseelser. Enligt de sakkunnigas mening skulle större effekt med straffbestämmelsen uppnås, därest ett icke fixerat bötesstraff ersatte det nuvarande och förseelserna kunde åtalas av allmän åklagare vid allmän domstol. I följd härav föreslå de sakkunniga, att straffet i denna paragraf bestämmes till böter, högst 300 kronor. Den föreslagna ändringen i paragrafen i övrigt är rent redaktionell.

De föreslagna ändringarna i 144 § äro i huvudsak föranledda av de nya bestämmelserna i 142 och 143 §§. Emellertid föreslå de sakkunniga jämväl den ändringen i 144 §, att förseelse mot 141 § 3 mom. — där straffet utgöres av ett fixerat bötesstraff, 10 kronor — icke skall åtalas vid allmän domstol utan inför vederbörande länsstyrelse. Ändringen i 144 § 2 mom. är av redaktionell natur.

Övriga författningar.

Förordningen angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter. Ett överförande av straffbestämmelsen i 4 § 8 mom. tredje stycket till skattestrafflagen kommer att i fråga om det uppsåtliga brottet medföra, att även lämnandet av sådan oriktig uppgift, som varit ägnad att medföra för låg bevillningsavgift men dock icke haft sådan verkan — här liksom i

det följande för enkelhetens skull benämnt försök — faller in under straffbestämmelsen och dessutom straffas lika med det fullbordade brottet. Då den oriktiga uppgiften i deklARATIONEN lämnats av grov vårdslöshet kommer den nu föreliggande straffriheten att ersättas med det straff som skattestrafflagen stadgar för sådan oriktig uppgift. Vidare inträder en ändring i det hänseendet, att delaktighet blir straffbelagd i den utsträckning som i skattestrafflagen föreslås.

Förordningen angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper. De brott vilka bestraffas enligt 12 § intaga en särställning i så måtto, att erläggandet av den lagstadgade stämpelavgiften icke är underkastad någon direkt kontroll av offentlig myndighet. Bestämmelsen i 12 § första stycket första punkten avser underlåtenhetsbrott och bör icke överföras till skattestrafflagen utan torde få kvarstå på sin nuvarande plats. Då det emellertid är avsett, att det normerade bötesstraff som nu föreskrives i andra stycket skall ersättas med dagsböter eller frihetsstraff, bör en motsvarande ändring göras i första stycket. Med hänsyn till att underlåtenhetsbrottet bör straffas lindrigare än det brott, som innefattas i ett uppsåtligt lämnande av oriktiga uppgifter, vilket även framgår vid en jämförelse mellan de nuvarande straffskalorna i första och andra styckena, anse de sakkunniga straffet i första stycket första punkten böra sättas lägre än i 1 § skattestrafflagen. De sakkunniga föreslå i första punkten ett straff av dagsböter eller fängelse i högst sex månader. Vid ett överförande av straffbestämmelsen i andra stycket i 12 § till skattestrafflagen komma ändringar i brottets straffrättsliga behandling att inträda i samma omfattning som ovan anförts beträffande överflyttningen till skattestrafflagen av straffbestämmelsen i 4 § 8 mom. tredje stycket förordningen angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter. I fråga om fördelningen av ådömda böter kommer den ändringen att inträda, att då bötesstraff utdömes enligt skattestrafflagen, dessa böter i sin helhet tillfalla kronan. En sådan ändring torde vara utan större praktisk betydelse. Emellertid torde sistnämnda ändring böra medföra, att en liknande ändring vidtages beträffande bötesfördelningen i 17 § förordningen angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper eller alltså i de fall, då straffbestämmelserna ej överföras till skattestrafflagen. I samband härmed kan lämpligen bestämmelsen i 16 § om förvandling av böter upphävas, eftersom denna bestämmelse numera saknar självständig betydelse.

Förordningen angående omsättnings- och utskänkningskatt å spritdrycker. I 11 § 1 mom. denna förordning är straffet redan för närvarande dagsböter. En överflyttning av ifrågavarande straffbestämmelse till skattestrafflagen kommer att giva till resultat, att förutom uppsåtliga brott även brott, förövalade genom grov vårdslöshet, samt försök och delaktighet straffbeläggas. Då ett förpliktande att erlagga felande omsättnings- eller utskänkningskatt saknar praktisk betydelse, föreslås att bestämmelsen därom utgå.

Förordningen om särskild skatt å bensin och motorsprit. Det brottsliga förfarande som beskrives i 8 § andra punkten går ut därpå, att den brotts-

lige, i syfte att undandraga statsverket skatt å bensin, från tillverkningsstället utlämnar bensin utan att på rätt sätt bokföra den utlämnade varan. Den brottsbeskrivning, som förordningen innehåller, synes lika gärna kunna hava avfattats på samma sätt som den beskrivning, vilken återfinnes i bland annat 30 § förordningen angående tillverkning och beskattning av maltdrycker. Enligt vad de sakkunniga funnit medför en överflyttning av straffbestämmelsen i 8 § andra punkten till skattestrafflagen icke i och för sig någon saklig ändring i vad som redan nu är straffbelagt. En annan sak är att försök till uppsåtligt brott av detta slag blir kriminaliserat liksom brott, vilka begås av grov vårdslöshet, samt att även delaktighet straffbelägges. Det i 8 § andra punkten inskjutna uttrycket »eller eljest svikligen förfar», vilket uttryck hämtats närmast från 1922 års sockerbeskattningsförordning, saknar betydelse och kan sålunda utgå. Såsom i annat sammanhang uttalats av de sakkunniga bör även föreskriften om förpliktande att erlægga undandragen skatt upphävas.

Förordningen om accis å silke. Några svårigheter möta icke, då det gäller att överföra straffbestämmelsen i 15 § till skattestrafflagen. En utvidgning av det straffbara området kommer att ske därutinnan, att försök till brott kriminaliseras, ävensom att straff föreskrives för delaktighet. Bestämmelsen om förpliktande att utgiva accis föreslås upphöra att gälla. I fråga om underlåtenhet att avlämna deklARATION, vilken förseelse straffbelägges i 14 §, synes någon ändring icke vara påkallad.

Förordningen om skatt å oljekakor och vissa slag av fodermjöl. Vad förut anförts beträffande ändringarna i förordningen om accis å silke är till alla delar tillämpligt även i detta fall.

Förordningen om skatt å kli. Bestämmelsen i 15 § om det uppsåtliga brottet kan enligt de sakkunnigas mening överflyttas till skattestrafflagen. Det samma är förhållandet i fråga om brott, som förövas genom grov vårdslöshet. För närvarande är icke, såsom i skattestrafflagen föreslås, den straffbara delaktigheten särskilt reglerad. Vad i förevarande paragraf stadgas därom att den brottslige skall förpliktas utgiva undandragen skatt och att straffrihet inträder vid tillbakaträdande från brottet bör, såsom tidigare uttalats, upphöra att gälla. Brotten mot 15 §, vilka för närvarande äro angivelsebrott, komma enligt den föreslagna ändringen att falla under allmänt åtal.

Förordningen angående skatt å vissa för drivande av automobil använda brännolja. Den ifrågasatta nya lagstiftningen kommer ej att medföra annan ändring beträffande brotten, som förövas av uppsåt eller av grov vårdslöshet, än att straffen skola bestämmas på annat sätt än nu är fallet. Däremot är förslaget att delaktigheten skall bestraffas nytt. Å andra sidan kommer att borttagas bestämmelserna om utdömande av den undandragna skatten och om straffrihet för den som inom viss tid rättar oriktig uppgift. I likhet med vad som föreslås i flera andra fall ifrågasätta de sakkunniga icke någon ändring i vad som nu gäller rörande straff för underlåtenhet att avlämna deklARATION.

Förordningen om accis å margarin och vissa andra fettvaror. Beträffande denna förordning synes det vara tillräckligt att hänvisa till det ovan anförda angående förordningen om accis å silke.

Förordningen om veteavgift. De ändringar, som enligt de sakkunnigas förslag komma att inträda med avseende å denna förordning, äro helt analoga med de förut omnämnda ändringarna i förordningen om skatt å kli.

Kungörelsen med tillämpningsföreskrifter till förordningen angående slaktdjursavgift. Genom förordningen angående slaktdjursavgift har Kungl. Maj:t bemyndigats utfärda tillämpningsföreskrifter till densamma; och i följd härav torde det icke möta något hinder för Kungl. Maj:t att efter skattestrafflagens införande vidtaga en sådan ändring i den nu gällande kungörelsen, att skattestrafflagen utsträcker att omfatta jämväl straffbestämmelserna i 9 § 2 mom. i kungörelsen. I vilka hänseenden ändringar härigenom uppkomma, framgår av vad förut anförts beträffande ändringarna i förordningen om skatt å kli.

Förordningen om tillverkning och beskattning av maltdrycker. Någon ändring föreslås icke i fråga om bestämmelserna i 29 §, sålunda ej heller beträffande utdömandet i visst fall av tillverknings-skatt. Det i 30 § beskrivna underlåtenhetsbrottet torde i själva verket utgöra ett speciellt slag av det brott, som består i lämnandet av oriktiga uppgifter, vilka föranlett undandragande av skatt. Vid en överföring av straffbestämmelserna i 30 § till skattestrafflagen kommer, i motsats till vad nu är fallet, försök till brott att bliva straffbelagt. Jämväl delaktighet kommer att straffas. Den föreslagna ändringen i 30 § kommer enligt de sakkunnigas mening icke att föranleda någon ändring i fråga om tillämpningen av 35 §.

Förordningen om skatt å läskedrycker. Vad förut anförts rörande 30 och 35 §§ förordningen om tillverkning och beskattning av maltdrycker är i alla hänseenden tillämpligt även beträffande förevarande förordning.

Kungörelsen med tillämpningsföreskrifter till förordningen om nöjesskatt. Möjligheten att överföra en straffbestämmelse från en författning av denna karaktär till skattestrafflagen med dess avsevärt strängare straff har förut behandlats. I förevarande kungörelse är varken den grova vårdslösheten eller delaktigheten straffbelagd i motsats till vad som föreslås i skattestrafflagen.

Förordning angående avgift för smör, som användes för framställning av grädde. I fråga om denna förordning gäller vad ovan uttalats rörande 30 § förordningen om tillverkning och beskattning av maltdrycker.

Förordningen om allmän omsättningsskatt. Sedan straffbestämmelserna i 25 § överförts till skattestrafflagen kommer lämnandet av uppgift, som avses i 25 § 1 mom., att vara straffbart även i fall, då oriktigt meddelande i uppgiften icke föranlett något undandragande av skatt. Den sålunda ifrågasatta straffskärpningen torde icke vara olämplig. Även i fråga om bestraffningen av delaktighet inträder en utökning av det straffbara området.

Förordningen om varuskatt. I samband med en överflyttning av straffbestämmelserna i 11 § till skattestrafflagen komma även försök och delaktig-

het att straffbeläggas. En sådan ändring synes icke möta några betänkligheter. Skyldigheten för domstol att förplikta den brottslige att utgiva undandragen skatt borttages ur 11 §. Såsom en följd härav torde samma skyldighet böra utgå även ur 9 § i samma förordning.

Förordningen om arvsskatt och gåvoskatt. Vid ett överförande av straffbestämmelserna i 65 § 1 och 2 mom. till skattestrafflagen inträder en straffskärpning, som är något större än beträffande exempelvis brotten mot taxeringsförordningen. Den särskilda bestämmelsen om ansvar å den som förtigil omständighet av betydelse i angivna hänseenden föreslås upphävd utan att ersättas med någon annan straffbestämmelse. Denna bestämmelse är för närvarande endast ägnad att förvillia, när i där avsedda fall straff inträder redan enligt den tidigare brottsbeskrivningen. Den omfattning, i vilken delaktighet nu straffbelägges, kommer att något ökas. Straffriheten vid tillbakaträdande från det fullbordade brottet torde böra borttagas även i detta fall.

I fråga om övriga författningar, vilka icke nu behandlats, anse de sakkunniga, att de däri upptagna straffbestämmelserna för oriktiga uppgifter, vilka äro ägnade att medföra undandragande av skatt eller annan allmän avgift, icke böra överföras till skattestrafflagen utan böra få kvarstå oförändrade i de olika författningarna. Anledningarna hertill äro flera.

Beträffande först *förordningen angående stämpelavgiften* anse de sakkunniga, att de olika handlingar och åtgärder, vilka för närvarande finnas upptagna i 47 §, äro av så speciell natur, att de svårigen kunna överföras till en skattestrafflag av sådan allmän karaktär, som den nu föreslagna. Först i samband med en omarbetning av stämpelförordningen i dess helhet torde möjligheterna till en sådan överföring böra närmare undersökas.

De i det föregående refererade straffbestämmelserna i *tullförfattningarna* samt *förordningen angående tillverkning och beskattning av brännvin* skola enligt de sakkunnigas mening lämnas orubbade. Då dessa bestämmelser icke enbart avse att utgöra reaktion mot undandragandet av tull eller skatt utan även tjäna andra syften, kunna desamma under inga förhållanden helt upphävas. I övrigt anmärkes, att de i tullförfattningarna förekommande kvalifikationsfallen äro så speciella, att de icke lämpligen kunna flyttas över till en allmän lag, och alternativet att upptaga straffet för huvudbrottet i sistnämnda lag och straffen för kvalifikationsfallen i andra författningar synes icke tilltalande.

Enligt de sakkunnigas mening bör bestämmelsen i *motorfordonsförordningen* om straff för den som lämnar oriktig uppgift till automobilregistret icke ändras.

Samma ståndpunkt intaga de sakkunniga i fråga om straffbestämmelserna i 9 § *kungörelsen med tillämpningsföreskrifter till förordningen om veteavgift* och 9 § *förordningen angående skatt å hundar*. Förseelserna i dessa två fall äro så bagatellartade, att de icke böra behandlas på samma sätt som de brott, vilka enligt de sakkunnigas förslag skola omfattas av skattestrafflagen.

Innehållsförteckning.

Skrivelse till Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Finansdepartementet	Sid. 3
--	-----------

Författningsförslag.

Förslag till lag om straff i vissa fall för undandragande av skatt m. m. (skattestrafflag)	5
Förslag till förordning om ändring i vissa delar av taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379)	6
Förslag till förordning om ändrad lydelse av 4 § 8 mom. förordningen den 23 oktober 1908 (nr 128) angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter	8
Förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 6 november 1908 (nr 129) angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper	9
Förslag till förordning om ändrad lydelse av 11 § 1 mom. förordningen den 8 juni 1923 (nr 155) angående omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker 1929 (nr 62) om särskild skatt å bensin och motorsprit	10
Förslag till förordning angående ändrad lydelse av 8 § förordningen den 3 maj 1929 (nr 62) om särskild skatt å bensin och motorsprit	10
Förslag till förordning angående ändrad lydelse av 15 och 18 §§ förordningen den 31 januari 1932 (nr 17) om accis å silke	11
Förslag till förordning angående ändrad lydelse av 16 och 19 §§ förordningen den 14 juni 1933 (nr 329) om skatt å oljekakor och vissa slag av fodermjöl ..	11
Förslag till förordning angående ändrad lydelse av 15 och 17 §§ förordningen den 24 maj 1934 (nr 172) om skatt å kli	12
Förslag till förordning om ändrad lydelse av 12 och 14 §§ förordningen den 3 maj 1935 (nr 142) angående skatt å vissa för drivande av automobil använda brännoljor	12
Förslag till förordning angående ändrad lydelse av 13 och 16 §§ förordningen den 7 juni 1935 (nr 259) om accis å margarin och vissa andra fettvaror	13
Förslag till förordning angående ändrad lydelse av 12 och 14 §§ förordningen den 7 juni 1935 (nr 280) om veteavgift	13
Förslag till kungörelse om ändrad lydelse av 9 och 11 §§ kungörelsen den 20 juni 1935 (nr 363) med tillämpningsföreskrifter till förordningen den 7 juni 1935 (nr 279) angående slaktdjursavgift	14
Förslag till förordning om ändrad lydelse av 30 § förordningen den 15 december 1939 (nr 887) angående tillverkning och beskattning av maldrycker	15
Förslag till förordning angående ändrad lydelse av 13 § förordningen den 22 december 1939 (nr 919) om skatt å läskedrycker	15
Förslag till kungörelse angående ändrad lydelse av 12 § kungörelsen den 14 juni 1940 (nr 481) med tillämpningsföreskrifter till förordningen den 14 juni 1940 (nr 478) om nöjesskatt	16
Förslag till förordning om ändrad lydelse av 14 § förordningen den 21 juni 1940 (nr 621) angående avgift för smör, som användes för framställning av grädd	16

Förslag till förordning angående ändrad lydelse av 25 § och 26 § 1 mom. förordningen den 13 december 1940 (nr 1000) om allmän omsättningsskatt.....	17
Förslag till förordning angående ändrad lydelse av 9 och 11 §§ förordningen den 25 maj 1941 (nr 251) om varuskatt.....	17
Förslag till förordning angående ändrad lydelse av 65 och 68 §§ förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvoskatt.....	18

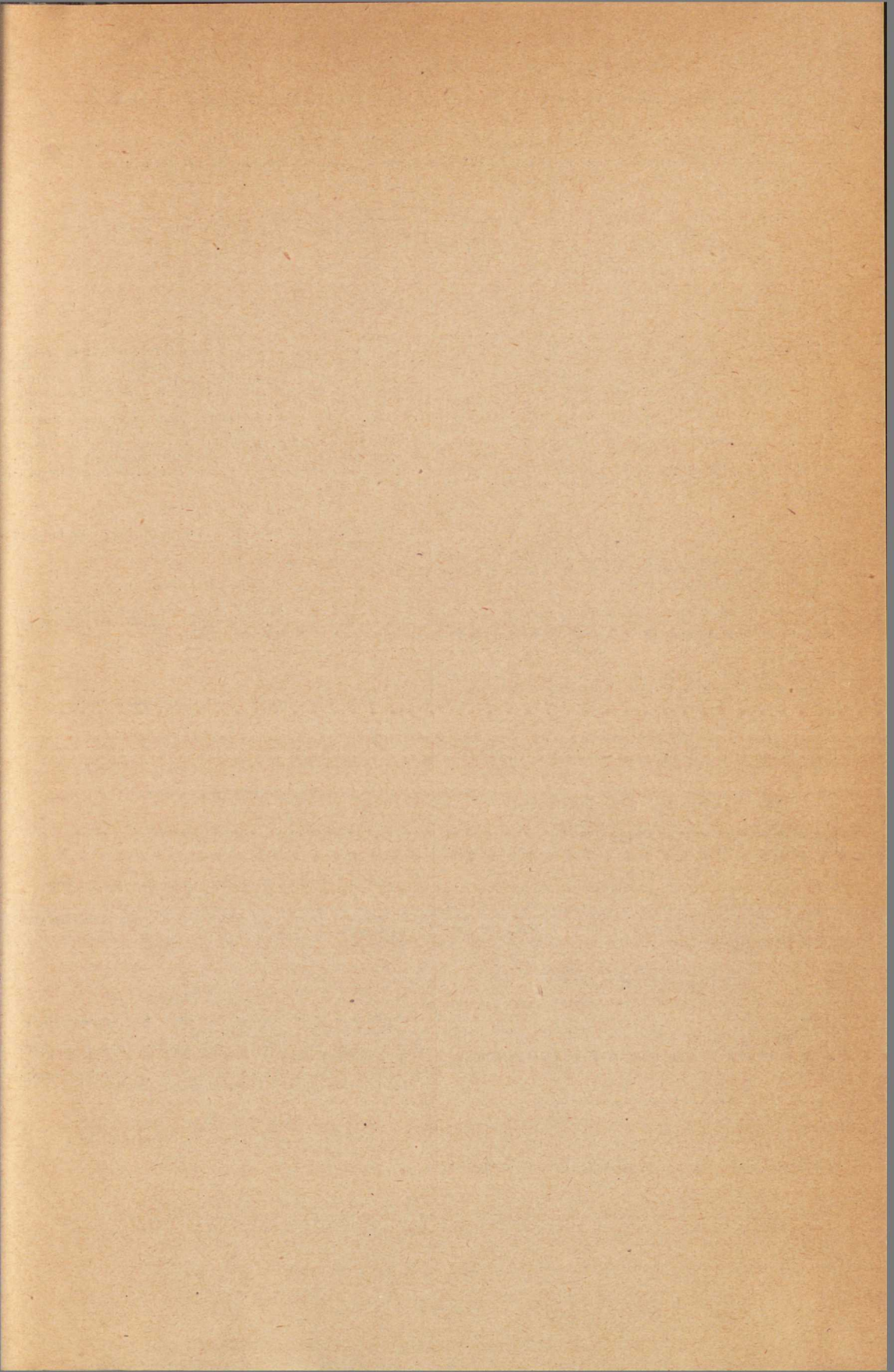
Motiv.

I. De sakkunnigas uppdrag	19
II. Författningar, vilka beröras av de sakkunnigas utredning	22
III. Rättsutvecklingen rörande bestraffningen av oriktiga uppgifter enligt taxeringsförordningen	44
IV. Statistiska upplysningar rörande tillämpningen av nu ifrågavarande författningar	51
V. Utländsk rätt.....	58
VI. Frågan om ändring av straffbestämmelserna i taxeringsförordningen.	
1. Olika omständigheter, vilka påkalla skärpning av straffbestämmelserna i 143 § taxeringsförordningen	64
2. De sakkunnigas förslag till ändring i fråga om straffen för brott mot taxeringsförordningen.	
a. Den rättsliga karaktären av brott mot 143 § 1 mom. taxeringsförordningen	69
b. Frågan huruvida beträffande brott mot 143 § taxeringsförordningen systemet med normerade böter bör bibehållas eller ersättas med dagsbotssystemet	73
c. Frågan huruvida urbota straff bör ingå i straffskalan för brott mot 143 § 1 mom. taxeringsförordningen	76
d. Andra utvägar för ernående av en skärpning av straffet för det uppsåtliga falskdeklarationsbrottet	79
e. Frågan om straffskärpning för brott mot 143 § 2 mom. taxeringsförordningen	80
f. Andra frågor rörande i taxeringsförordningen angivna brott	80
VII. Frågan om ändring av straffbestämmelserna i övriga författningar.....	83
VIII. Den lagtekniska utformningen av de sakkunnigas förslag	86
IX. Specialmotivering	89

Erklärung der ...
Erklärung der ...
Erklärung der ...

Verzeichnis

- I. Die allgemeinen ...
- II. Die ...
- III. Die ...
- IV. Die ...
- V. Die ...
- VI. Die ...
- VII. Die ...
- VIII. Die ...
- IX. Die ...

Statens offentliga utredningar 1942

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättsskipning. Fångvärd.

Strafflagberedningens promemoria med förslag till lag om eftergift av åtal mot minderåriga m. m. [28]
Betänkande med förslag till skärpt bestraffning av falskdeklaration m. m. [31]

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

1938 års pensionssakkunniga. Betänkande med förslag till tjänste- och familjepensionsreglementen för arbetare i statens tjänst. [8]
1941 års lärarlönesakkunniga. Betänkande med förslag till folkskolans avlösningsreglemente m. m. [9]
Beskattningsorganisationsakkunnigas betänkande med förslag till ändrad organisation av kammarrätten. [18]
1941 års lärarlönesakkunniga. Betänkande med förslag till avlösningsreglemente för de högre kommunala skolorna. [26]
Betänkande ang. revision av tjänsteförteckningen i vad avser allmänna civilförvaltningen. Del 2. Byråchefs- och rådstjänster m. m. [30]

Kommunalförvaltning.

Stadsplaneutredningen 1942. 1. Förslag till åtgärder för snabbare handläggning av stadsplane- och tomtindelningssärenden m. m. [27]

Statens och kommunernas finansväsen.

Betänkande med förslag till lag med särskilda bestämmelser om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag. [2]
Betänkande med förslag till främjande av utskyldsbetalning genom erkända skatteförmedlingskassor. [21]

Politi.

Betänkande med förslag till brandlag och brandstadga m. m. [10]

Nationalekonomi och socialpolitik.

Promemoria rörande bostadsförsörjningen. [3]
Promemoria ang. hyresreglering. [14]
Betänkande med utredning och förslag ang. semester för husnödtrar. [19]
Utredning ang. värmekostnaden i hyreshus. [20]
Statsmakterna och folkhushållningen under den till följd av stormaktskriget 1939 inträdda krisen. Del 2. Tiden juli 1940—juni 1941. [25]
Socialvårdskommitténs betänkande. 4. Förslag till ändrad bidragsförskottslag m. m. [29]

Hälso- och sjukvård.

De yngre sjukhusläkarnas avlönings-, arbets- och bostadsförhållanden. [4]
Betänkande med utredning och förslag ang. barnmorskeväsendet. [17]
Förslag till ny lag om behörighet att utöva läkarkonsten m. m. [22]

Allmänt näringsväsen.

Fast egendom. Jordbruk med binäringar.

Promemoria med förslag till utvidgad vanhävdslagstiftning. [5]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Industri.

Utredning rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningens ordnande. 1. Allmänna uppgifter ang. den tekniskt-vetenskapliga forskningsverksamhetens nuvarande läge m. m. — Allmänna synpunkter rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningen. — Erforderliga åtgärder för den tekniskt-vetenskapliga forskningens främjande och statens medverkan därvid. [6] 2. Förslag till åtgärder för främjande av den tekniskt-vetenskapliga forskningen på byggnadsområdet. [7] 3. Förslag till åtgärder för skogsproduktforskningens ordnande. [12]

Handel och sjöfart.

Promemoria med förslag ang. registreringen av landets företagare m. m. [23]

Kommunikationsväsen.

Betänkande och förslag ang. förhållandet mellan arbetsuppgifter och löneställning vid statens järnvägar. Del 4. Järnvägsstyrelsen. [13]
Betänkande ang. bilregistrering m. m. [24]

Bank-, kredit- och penningväsen.

Försäkringsväsen.

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

Betänkande med utredning och förslag ang. betygsättningen i folkskolan. [11]

Försvarsväsen.

Betänkande med förslag till plan för organisationsarbetet inom försvarsväsendet. [1]
Betänkande med förslag till lag om vapenfria värnpliktiga. [15]
Betänkande med förslag rörande den centrala förvaltningsverksamheten inom försvarsväsendet. [16]

Utrikes ärenden. Internationell rätt.